De oude Belgen. Deel 1

Lodewijk Gerrits

bron
Lodewijk Gerrits, *De oude Belgen. Deel 1*. Kennes en Gerrits, Antwerpen 1854

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/gerr002oude01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

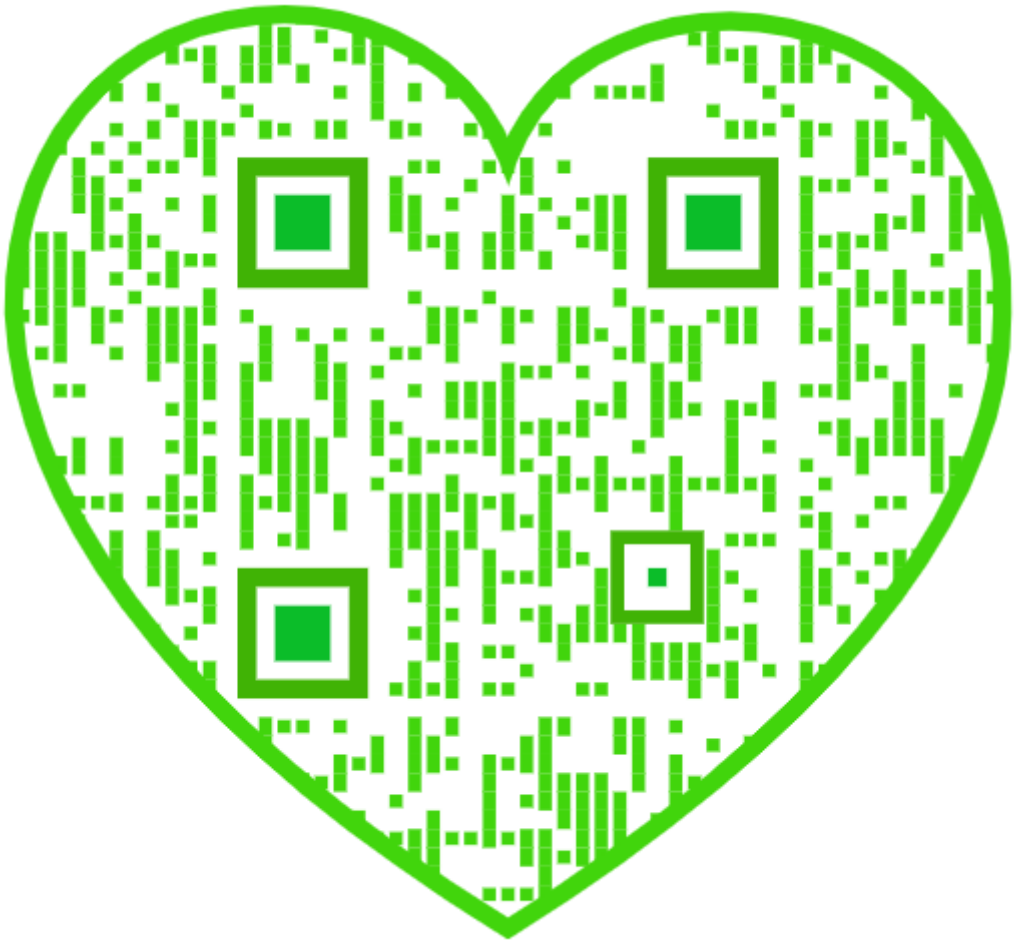

I.

De breede watervlakte van eene der rivieren des ouden Belgiën, welke toen nog niet door dyken waren ingeperkt, stroomde, verlicht door den glans der maen, als een onafmeetbaer meir van vloeijend zilver, dat op zyne spiegelende rimpels, zoo verre het oog dragen kon, millioenen en millioenen sprankels van azuer en goud, tintelend voortrolde.

Het maenlicht was zoo helder, dat men de bewegingen en zelfs de gelaetstrekken hadde kunnen zien van eenen jongen reiziger, wiens peerd, krachtvol en

vurig, hem door den magtigen stroom, zwemmende, heen voerde.

Hy droeg de ruwe, maer zoo schilderachtige kleeding onzer voorvaderen in den tyd der eerste, natuerlyke vryheid, toen nooit nog hun woeste geboortegrond door den voet eens vreemden meesters onteerd was.

De verhevene, mannelyke gestalte van den jongen ruiter, die zoo stout, op de kracht van zyn ros betrouwend, zich in het water had geworpen, teekende haer onder een wollen wambuis, dat om het middenlyf door de yzeren gesp van eenen lederen riem was gesloten. Op zyne schouders hing eenen vierkanten mantel, waeraen men de hairen eener wolvenhuid nog herkennen kon. Naekte, gespierde beenen, waren ontbloot gelaten door de breede broek, die uit een sterk linnendoek was verveerdigd en slechts tot over de knien kwam. Daer zyne voeten in het kabbelende water hingen, kon men niet opmerken of hy schoenen van dierenvellen, ofwel houten sandalen droeg, ofwel gewoon was blootvoets te gaen, zoo als het, naer verkiezing, by de verschillende volkstammen in gebruik was. De kap zyns mantels lag achter over geworpen, hoe killig de koude des nachts ook op de rivier was, en rond het hoofd hingen hem lange, blonde hairen, zoo ryk, maer tevens zoo verward als de mane des leeuws.

Over die watervlakte werd de wyde stilte slechts door

het opspatten des strooms tegen de breede borst van het zwemmende peerd gestoord; de ontelbare sterren boven het hoofd des jongelings vervolgden, altoos even kalm, even harmonyvol, hunne eeuwige cirkelbaen; en nogtans was het oog des reizigers met eene uitdrukking van angstige onrust, van brandend ongeduld, op den gezichteinder, onafgebroken, gevestigd. Daer, aen den hemel, vertoonde zich een vurige, roode weerglans, die langzaem, doch altoos verder en verder, in de lucht zich uitbreidde. Men zou gezegd hebben de terugkaetsing van eenen brand; maer van eenen brand, zoo omvattend, zoo groot, dat hy over gansch eene landstreek, van den eenen kant tot den anderen, verslindend moest woeden.

Ook had de jongeling reeds de peze van den boog onderzocht, die op zynen rug was gebonden, om te zien of zy door het vocht niet was beschadigd en by de eerste noodzakelykheid kon opgespannen worden. Zyne regtervuist zocht de slagbyl, die aen de flanken van het peerd hing, terwyl hy met de linkerhand den toom hield. Dan boog hy zich reikhalzend voor over, als om de bewegingen van het dier te vergemakkelyken en daer door des te spoediger den overkant van het water te kunnen bereiken.

By het aenschouwen dier gloedende kleuren, welke den hemel overtrokken, was er in zyne blauwe oogen, als het ware een weerglans gekomen, zoo somber

en bloedig, dat zyn aenzicht, anders blank en schoon, er verschrikkelyk van werd. Een nydige grimlach spande zyne lippen onder den zwaren, blondachtigen knevelbaerd, welke, volgens het gebruik der Belgen, van de bovenlip nevens den mond tot op de kin daelde.

Die jonge man was Siegfried, een zoon van den heirvorst der Nerviers, Boduognat, wiens naem zoo roemryk, met de kroon des heldendoods omkransd, in de eerste bladen onzer geschiedenis uitblinkt.

Siegfried keerde terug van eene reize, welke hem door zynen vorst en vader, in den raed der ouderlingen, was opgelegd, om eenen geheiligden oorlog van onafhankelykheid te gaen verkondigen, in de gewesten, welke door volkstammen bewoond werden, die alhoewel zy verschillende onderscheidings namen droegen, allen toch aen den gemeenen, nederduitschen bloede toehoorden. Tot in de diepste geheimen van de ontzaggelyke Ardennenwouden - tot op de steilste rotsen van den Rhyn - tot in de dorste zandwoestynen onzer Kempen - tot in de verste moerassen van der Bataven land, overal, waer de mannelyke toonen der oude dietsche tael konden verstaen worden, had zyne stem den broedergroet en den kreet van vryheidsoorlog doen hooren.

Want, een vreemde overweldiger had den bodem dier vrye volken, voor de eerste mael, waervan de geschiedenis duidelyk gewaegt, durven bedreigen. Het

was ongeveer 50 jaren vóór Christus geboorte, dat Julius Cesar, aen het hoofd zyner romeinsche legioenen, ons land naderde, om het de verslaving op te dringen.

Toen de mare dier bedreiging in onze gewesten rondliep, hadden de opbruisschende verontwaerdiging en de roekelooze strydlust, welke den Belgen eigen waren, hen tot buiten hunne grenzen, tot in het land der Gallen(*) den vyand doen te gemoet snellen, om het Romeinsche leger, dat als een onoverwinbare, bloedige storm voortrolde, in zynen togt naer het Noorden, te gaen stuiten.

Een eerste slag was door de Gallen, met den onderstand van eenige belgische volkstammen, aen de boorden der rivier *Aisne* geleverd.

Siegfried had dit gevecht bygewoond. Hy had er eenen buit behaeld, schrikkelyk; maer op welken hy volgens de begrippen zyns volks zoo fier was, dat de schedels der Romeinen, welke hy er verslagen had, aen eene koorde van kemp gesnoerd, nu om den hals van zyn peerd hingen. - De hoofden der overwonnene vyanden, als een cieraed, het meest den man waerdig, werden door den ouden Belg alom getoond of boven den ingang zyner wooning geplaetst, als roemvolle zegeteekens.

(*) Grootendeels het tegenwoordige Frankryk.

Doch de verfynde, wapenkunde der Romeinen had in dien eersten slag gezegenpraeld. De Gallen moesten het hoofd buigen. Er bleef den Belgen niets over, dan op hunnen eigen bodem terug te keeren, om er zich voor de vryheid tot een gevecht op leven of dood te bereiden.

Het was tot dien uitersten stryd, dat Siegfried, in name zyner Opperhoofden, de verschillende stammen van zyn volk, gedurende de rondreize, had opgeroepen.

Nu bragt elke beweging hem nader tot zyne geboorteplaets, tot zyne wapenvrienden en zyne broeders, tot de oude wooning, waer hem een geëerde vader, waer hem de omhelzingen eener moeder ontfangen zouden.

Nogtans zyne ziele werd door het zoete vooruitzicht van de blyde terugkomst op dit oogenblik niet gestreeld. Langs de onmeetbare bosschen, langs de ongebaende moerassen, waerin hy had rondgezwerfd, waren sedert geruimen tyd geene maren van wat er in andere streken des lands gebeurde, tot hem kunnen komen. Duizende veronderstellingen woelden in zynen geest om. Hy vreesde dat die brand reeds de tegenwoordigheid der Romeinen zou verkonden, dat de vreemdelingen te spoedig zyn volk zouden verrast hebben.

‘Voort! voorwaerts! - zegde hy, zyn peerd met de hand en het woord aenmoedigende. - Voort!... Er is gevaer ginds! misschien vinden wy er reeds de vyan-

den... Voorwaerts, myn trouwe gezel! opdat de arm van Siegfried zoodra mogelyk ten dienste zyner broeders zy!

En alsof het edele dier de klank der woorden zyns meesters verstond, scheen het nieuwe krachten in te spannen, om met verdubbelden iever den stroom te boven te komen.

‘Moed, Held! - sprak Siegfried voort, zich omwendende naer een zwart lichaem, dat hem zwemmend in het water volgde: het was een dier groote doghonden, welke toen door onze volken voor den stryd werden opgekweekt. -’ Moed! dappere Held!... Die roode glans ginds, zie! belooft misschien dat gy u heden nog met romeinsch bloed zult verzaden!... Ha, gy verstaet my! Gy komt uw zwart hoofd, uwen rooden muil, uwe scherpe tanden toonen! Braef zoo!... De dood van de vyanden des vaderlands zyn ons beider feesten!

De jongeling stak de hand uit, om den hond te streelen, die aen zyne zyde was komen zwemmen; - doch plotselings hield hy het peerd stil, ofschoon hy een oogenblik te voren van ongeduld trilde, omdat aen zyne verwachting nog niet snel genoeg werd beantwoord, door het ros, dat nogtans wonderen deed, daer de Belgische krygslieden van jongs af, tot oefening, gedwongen werden, te peerd of alleen, beladen met hunne wapens, den overtogt der rivieren te beproeven.

‘Stil, Held! - fluisterde Siegfried, en hy boog zich tot op den hals van het peerd; - bleef zoo luisterend, en trachtte met zynen scherpen blik de ruimte te doordringen.

Aen den overkant der rivier, op eenen heuvel, vertoonde zich eene menschelyke gestalte, die in het licht der maen wit en bleek scheen, als het doodslinnen. De bygeloovige vrees, welke soms de ruwe, natuervolken zoo sterk overmeesterd, deed Siegfried eenige oogenblikken in het eenzame water stilblyven, als ware hy versteend geworden. Nogtans, toen een schreeuw, gelyk aen het gekrasch der raven, zich over de vlakte hooren deed, drukte hy zyn peerd voorwaerts.

Waerschynlyk was dit geluid een herkennings sein door den volkstam van Siegfried aengenomen; want eenige oogenblikken later was het ros op het strand gesprongen, en nog druppende van water klom het den heuvel op.

Daer bevond Siegfried zich in de tegenwoordigheid eener jonge vrouw.

Zy droeg een wit linnen kleed, dat in ongekunstelde ploeijen tot op hare voeten daelde, en met eenen koperen, breeden gordel om hare lenden was gehecht. De wyde mouwen van dit kleed, lieten de armen, welke zy tot Siegfried uitstrekte, ontbloot, zoo zacht en blank als die der tengerste maegd; maer in hunnen

fynen vorm van behendigheid en zelfs van kracht getuigende. De hairlokken dier vrouw hingen los tot op het blanke kleed, zwart als der ravenveder, niet tegenstaende het gebruik der belgische maegden, door welke, in die tyden, het blonde zoo zeer als het kenmerk der schoonheid betracht werd, dat de hairen, welke die kleur niet hadden, gewoonlyk door kunstmiddelen werden geverwd. Zy had het regt haer boven den dwang der behaegzucht te verheffen, zoo plegtig, zoo grootsch was de schoonheid van gansch haer wezen. Daerenboven, het lange, witte kleedsel, hetwelk zy droeg, onderscheidde haer van de gewoone vrouwen, aentoonende dat zy eene priesterin was der toen door haer volk aenbedene afgoden.

Siegfried, haer herkennende, had met blyde verrassing den naem van Hilda uitgeroepen; - maer de armen, welke zy in de eerste vreugde van het wederzien had uitgestrekt, waren reeds naest haer lichaem terug gevallen, voor dat de jonge man tot haer gekomen was. Zy boog het hoofd ten gronde en van onder den schoonen, zwarten boog harer wenkbrouwen, kwam er eene traen over hare wangen vloeijen.

‘Hilda! gy weent? - had hy gevraegd.

‘Zie!... Siegfried, zie! - Zy wees het tooneel aen, dat men van op den heuvel in al zyne akeligheid omvatten kon.

Byna elk standpunt, waer de mensch in een woest

en moerassig landschap zyne wooning had kunnen neerslaen, werd in de verte door het licht van brandende hutten aengewezen. De ronde, nederige vorm dier wooningen, zelfs het puntige der rietendaken, teekende hier en daer zich nog onvolmaekt in zwarte lynen te midden der vlammen, terwyl op andere plaetsen niets meer dan hoopen eener gloedende assche overbleef. Verder dan dit alles, op den achtergrond, hing van aen den hemel tot op de aerde, als het ware een gordyn van vuer, op hetwelk stroomen van vlammen met draeikolken van rook, kronkelend, door den wind werden heen en weer geslingerd. Die vuerpoel was de brand van een dier overeeuwde wouden, welke ons land bedekten.

'Hilda! - zegde de jongeling, en zyne stem beefde - Ik zie... Het uer is daer!... Ik wist dat ons volk zyne wooningen zou afbranden, zynen oogst in de velden zou vernietigen, om aen de vreemdelingen de middelen van bestaen te ontnemen!... maer dat woud ginds!... Hebben de zonen von onzen lande dan geene zweerden meer, die krachtig zyn, of is hun hart laf geworden, dat wy de ontheiliging onzer offerwouden zien moeten!

De jonge vrouw verhief weder het oog tot Siegfried. Zy scheen genoegen, troost, te vinden in die opbruisschende fierheid des jongen Belgs, en toch bleef er eene schaduw van onuitsprekelyken weemoed over haer aenzicht. De maegdenboezem werd haer onder

het wyde kleed zwoegend, maer het gevoel, dat haer beheerschte kon niet enkel zwak, niet enkel vrouwelyk zyn; want in den blik, dien zy op Siegfried vestigde, kwam eene sombere begeestering, die byna aen heldenmoed denken deed.

'Siegfried, zoon van Boduognat! uwe broeders hebben niet laf het hoofd gebogen! - antwoordde Hilda - Zy hebben gestreden, gestreden als helden!

'En ik was niet daer!

'Zoon der Nerviers! het eerste bloed, ten offer der vryheid, is door den grond des vaderlands gedronken, op de plaets waer uwe wiege stond!... Het was een gevecht van Reuzen, Siegfried! de stryd dien door uwe broeders aen den oever der Samber(*) geleverd werd!

'En zy zyn gevallen? - vroeg Siegfried, in brandenden angst, den arm der jonge priesterin vastnemende.

Zy bragt haer hoofd digt by het zyne, en hare stem werd zacht en fluisterend, toen zy zegde:

'Wees trotsch over uw volk!... Zestig duizend stryders begonnen den slag; vyf honderd slechts hebben hunne nederlaeg overleefd.... Zy stierven; maer stierven vry!

(*) Te Presle.

Siegfried antwoordde niet: hy was doodsbleek geworden.

‘Ik heb gewild dat eene vriendenstem u de droeve tyding brengen zou - ging Hilda voort - en vermits gy den dag, uwer terugkomst op deze plaets bepaeld had, heb ik u hier gewacht.... Dat uw hart mannelyk en groot zy; want harde slagen moeten het treffen!

‘Zeg!

‘Boduognat, uw vader, is gestorven... gestorven zoo als de vorst zyner helden sterven moest... Zyne kinderen, uwe broeders, vielen rond hem... Doch, zyne voeten drukten eenen stapel van de lyken der vyanden, door hem neergeveld - de doodende wonde gaepte reeds in zyne borst - toen de vreemdelingen nog voor zynen blik en voor zyn zweerd terug schrikten!

‘Ik mogt hem niet verdedigen, hem niet wreken! - die schreeuw der ziel kwam dof en snydend uit de verscheurde borst des jongelings.

‘Troost u! De Goden hebben uwen dood niet gewild, opdat gy de wraeknemer uws volks zoudt worden! op dat de laetste van Boduognat's zonen het vergoten bloed wreken zou!

Er glinsterde een bliksem in de oogen van Siegfried; maer op eens kwam eene traen, eene enkele traen, dat vuer verdooven: - hy had den naem zyner moeder uitgesproken.

Hilda nam de handen des jongelings in de hare. Zy leed oneindig veel; want zy beminde Siegfried: zy beminde hem met al de liefde, met al de opoffering, met al het vuer, dat in de edele, groote ziel eener vrouw kan besloten worden. Nooit nog had die liefde hare belooning gevonden in eene dier woorden, welke voor de vrouw gansch eene zaligheid bevatten; misschien was zelfs door den jongen man niet verstaen, wat er in haer hart omging, - en toch hadde zy hem van de marteling, welke hy onderging, ten koste van haer bloed willen vrykoopen.

'Uwe moeder! - antwoordde zy, en nu werd hare stem door snikken verdoofd. - Uwe moeder leeft!... Cesar heeft na zyne overwinning aen de vrouwen en de kinderen het leven gespaerd. Hy durft de slaverny eene genade noemen.

'Slavin!... De weduwe van Boduognat!... Moeder!... Gy in de handen dier vyanden! Gy slavin! - en de jonge man weende van woede.

Siegfried kon niet verder spreken; hy sprong achteruit! zyne vuisten wrongen zich tot verscheurens toe, de aderen zwollen hem te barsten op het voorhoofd; het bloed der razerny kwam zyne oogen kleuren.

Die laetste slag deed hem krampachtig onder het lyden in een krimpen. Hy kon de gevoelens van smart, van wanhoop, van woede, die in zyne borst stormden, niet meer lucht geven. - Hygende en bevend

had hy de trillende handen ten hemel verheven, als of er geene andere uitdrukking voor zyn lyden meer ware. Hilda verschrikt, klampte haer aen hem vast, streelend en biddend. Doch hy stootte het meisje van zich af; greep zyne slagbyl; lachtte en weende; drukte het wapen aen zyne lippen, en kuste het blinkende yzer. - Die koude kus scheen het bewustzyn in hem terug te brengen.

‘Ik zal my wreken! - zegde hy knarstandende - wee hem, die zich tusschen de wraek en my komt plaetsen!

‘Uwe moeder leeft! - herhaelde de zachte stem van Hilda - uwe moeder weet dat haer eenen zoon overblyft, om haer te beminnen, om in haer lyden te deelen, om haer te verlossen!

Het wapen viel uit Siegfried's handen. Hy zag met een gevoel van dankbetuiging de jonge vrouw aen: als een kind hadde hy zich smeekend willen buigen om nog eens die woorden te hooren uitspreken.

‘Gy zult stryden, Siegfried! De redding des vaderlands is de redding van allen!

‘Redding! - maer de jongeling boog weder droevig het hoofd. - Indien er nog redding mogelyk is, zullen niet te min de ketenen des vreemdelings onteerend op myne moeder hebben gewogen! Wat slagting, wat wraek kan het gloedende merk uitwisschen, door die boeijen nagelaten!... En de zonen, den echtgenoot,

die hare liefde waren, zal de redding haer die wedergeven!... O, het ware misschien beter dat de vyanden ook haer hadden omgebragt - en dat ik dood waer!

‘Neen, neen! spreek zoo niet! Altoos is de wanhoop eene zwakheid. - Heden reeds hebt gy eenen pligt te volbrengen.

‘Myne ziele ploeit onder de zwaerte van dit onverwachte lyden; - welken pligt kan my op dit oogenblik worden ten laste gelegd?

‘De volkstam der Aduatieken houdt dezen nacht eene vergadering om over het algemeene gevaer te beraedslagen. Gy zult uwe smart overwinnen; gy zult in die vergadering den staet van de andere volkstammen onzes lands doen kennen. Zoo heeft het myn vader, de Opper Offeraer beslist.

Siegfried wendde zyne blikken over het uitgestrekte tooneel van brand en verwoesting. Alles was akelig, alles was eenzaem. Geen mensch vertoonde zich, zoo ver het oog zien kon, om de vernieling te bestryden. De jonge man vroeg met verbazing.

‘Hoe is het mogelyk dat het volk vergaderd zy? Welke plaets kan er toe gebruikt worden?

‘Dáér! - Hilda strekte de hand uit en wees, in de verte, de vlammende kolken des vuers aen.

‘In dit brandende woud?

De jonge priesterin glimlachte droevig en fier.

‘In dit brandende woud - antwoordde zy. - Dat vuer, welk door de vreemdelingen is ontsteken, omdat zy in het woud niet durfden dringen, hetwelk aen ons volk tot schuilplaets verstrekt, die vestingen van vlammen, door de vyanden opgeworpen, zullen ten minste dezen nacht onze beraedslaging beveiligen. Er blyven eenige uren over: de wind dryft in het woud de verwoesting niet naer den kant der offerplaets, waer de vergadering gehouden wordt....

Zoo veel wilde, magtige geestdrift was er in de woorden der vrouw; de gedachte aen gansch een volk, dat te midden der gevaren, omcingeld door eenen dubbelen kring van vyanden en vuer, in de dieptens van dit woud, over de laetste redmiddelen ging beraedslagen, was zoo grootsch en zoo treffend, dat Siegfried in stilzwygende bewondering het hoofd opbeurde.

‘Maer, de tyd is dringend - ging Hilda voort - De boorden der rivier volgende, zullen wy den brand ter zyde laten; ik ken den weg, om zoo tot onze bestemming te komen.

‘Ik volg u!

Siegfried hield den toom, die van koorden gemaekt was, terwyl Hilda haer op den rug van het peerd wierp. Dan steeg de jonge man naest hare zyde - en het moedige dier stoof over het zand des oevers voort, de twee jonge lieden heenvoerende.

II.

Was het de snelle vlugt des peerds, welke den boezem der vrouw deed beklemd worden? - Wanneer de wind op hare wangen de losse hairlokken des jongelings bragt, wanneer zyn adem over haer voorhoofd zweefde, wanneer zy, door hem ondersteund, byna de kloppingen zyns harten kon tellen - moest de stilte des nachts, het rustige licht der maen, het besef van gevaer, moest alles, in de beminnende maegd niet van ontroering spreken! niet tooverbeelden uit het verledene en

droomen voor de toekomst in haer opwekken, terwy het peerd voortvloog!...

Hare ziel is sterk en kuisch; - toch zy is vrouw! Hoe innig gevoelt zy haer tot den jongeling getrokken, wiens hoofd lydend voor over buigt; hoe verkleefd zou zy den beminde in hare armen tegen de smarte willen verdedigen; hem door woorden van teederheid balsemenden troost in het hart storten! - doch zy durft niet spreken, zoo somber, zoo verglaesd blyven zyne oogen.

Het peerd draegt hen in die stilte immer voorwaerts.

Zy beeft, daer zy denkt, hoe dikwyls in den aenstaenden oorlog de dood boven het hoofd des geliefden gaet zweven; - maer zy ziet in de verbeelding dit magtige, vrye hoofd, terwyl duizende wapens rond hem flikkeren, trotsch en verheven, zoo als zy meermalen Siegfried bewonderde toen hy, vroeger, in de wapenspelen der jongelingen, met zynen gebiedenden blik, met zyne edele gestalte de moedigsten en de schoonsten beheerschtte!... Die verbeelding vertoont hem, daer hy op zyne rondreizen, omringd door de woeste volken, zyne slagbyl verheft, en door de brandende tael van eer en vryheid duizende wapens in de vuisten zyner toehoorders doet trillen!... Hare ziel juicht hem toe - en haer voorhoofd bloost!... Niet altoos zal het oog des geliefden zoo vreeselyk, zoo dreigend zyn! Eens komen er dagen van stilte, van liefde! Dan wordt het koude

wapen uit zyne handen weg gesmeten! De stralen dier oogen doen niet meer sidderen van schrik!... O, zy ziet hem aen hare voeten gebogen; hare hand voelt de zyne beven! zy staen naest elkander voor een altaer! en het harte versmelt haer van liefde, van dankzegging, onder den eersten bruidszoen!

Ontgoocheling!... Nu overweegt zy dat Siegfried, na het lange afwezen, niet een enkel woord gesproken heeft, dat haer betrof.... Hy denkt aen de vrouw niet meer welke met hem op het peerd wordt voortgedragen.... Was de mannelyke borst des jongelings dan te ruw en te trotsch, opdat hy ooit de liefde eener vrouw zou afsmeeken, om ooit voor eene vrouw geknield, haer om de zoete liefde te danken!... Hy zou dan nooit beminnen, hy!... Het werd koud in de ziele van Hilda en zy ook boog het hoofd, om eene traen, die haer in de oogen kwam, te verbergen.

Onverwachts werden die beider, verschillende overwegingen gestoord, door het geblaf van Siegfrieds doghond, die tegen de pooten van het peerd opsprong, als wilde hy het doen stil houden.

'Er moet gevaer zyn! - sprak de jonge Belg - Stil! zwyg Held! uw geblaf zou ons verraden! Stil!

Aen den oever der rivier zag men eene kleine, leemen hut; het was stil en kalm in den omtrek; doch Siegfried merkte aen:

‘Er zyn Romeinen in die wooning!... zie, dat zyn hunne peerden, ginds, aen dien boom gebonden!... Ha, Held kent de reuk der vyanden; hy heeft zyne proefjaren gedaen! Hy zal zynen meester het spoor der wraek niet doen verlieren.

‘Mogelyk zyn er ongelukkige menschen door de vreemdelingen verrast geworden! - zegde Hilda.

‘Dan ware het eene lafheid die niet te helpen! Ik wil zien! - Siegfried was reeds van het peerd afgesprongen, den toom aen zyne gezellin overlatende.

Omzichtig naderde hy de hut, door den doghond voorgeloopen; weldra hoorde hy er zangen in eene uitheemsche tael, vermengd met luide schaterlachen, uit opstygen. De deur, welke de eenige opening was, langs waer men in de wooning lucht ontvangen kon, vermits er geene vensters in de wanden van klei en zamengevlochtene takken waren, stond geopend. Siegfried kon met eenen oogslag alles zien wat er binnen gebeurde.

By het smookende licht eener fakkel stond een drietal romeinsche soldaten rond eene houten tafel. Hunne gebaren en hun luide lach verraedden de dronkenschap. Zy waren over de tafel gebogen om met hebzuchtige blikken de rollende teerlingen te volgen, welke beurtelings door hen met koortzigen drift werden gesmeten.

Zoo zeer was hunne aendacht door het spel geboeid,

dat zy schenen vergeten te hebben, welke andere menschen er nog in de hut waren. Op den grond van harden klei lag een stervende ouderling. Zyn hoofd werd ondersteund door een meisje, dat nevens hem knielde. Waerschynlyk had die man, niettegenstaende de zwakheid van den hoogen ouderdom, gepoogd zyne wooning tegen de schennis der vyanden te verdedigen; want in zyne zilverige hairen kleefde er bloed en het vloeide over de rimpelige wangen, waerop de bleeke kleur des doods haer reeds begon te verspreiden. Hy sprak niet meer; maer twee doffe, klamme tranen rolden uit de oogen, welke hy met onbeschryfelyke uitdrukking van teederheid en medelyden naer het knielende meisje rigtte.

Vischnetten en eenige vischhaken, welke aen het bruin gerookte, puntige rietendak waren opgehangen, toonden welk beroep in de noodwendigheden dier bewooners van den oever der rivier voorzien moest.

‘Twee en aes! ik geloof dat dit spel vervloekt is! - zoo brak een der Romeinen in gramschap de stilte, welke een oogenblik by het volgen der kansen van het spel geheerscht had.

‘Slecht voor u, makker! - antwoordde een andere - Ha! vier en zes!... Aen my den buit!

Siegfried bleef onbewegelyk. Als of hy aen het gevaer niet dacht, vergat hy zich zelven in het beschouwen van het meisje, door wie het hoofd van den

gewonden ouderling ondersteund werd. In haer was nogtans niets, dat op andere tyden, den oogslag des onverschilligen zou hebben geboied: zy was klein van gestalte en zwak van lichaem. Maer, zoo zy daer zat, met den arm om den hals des grysaerds geslagen, als of zy hem beschermen wilde en tevens eenen laetsten, wanhopigen toevlugt by hem zocht, was zy schoon, van die betooverende schoonheid, welke soms de reine, liefdevolle ziel aen het maegdelyke wezen geeft. Siegfried zag uit de blauwe oogen der jonge vrouw tranen vloeijen, en van den eersten stond gevoelde hy dat er iets in hem aen die droefheid beantwoordde, dat er een deel van zyn eigen zelven tot het zwakke, lydende kind heen vloog. Zy ook, zy weende, waerschynlyk, om het verlies eens vaders! zy leed de smarte onder welke hy gebogen ging!... Hy voelde van nu af, onoverwinnelyk, zyne ziele door eene innige zusterschap aen de weenende maegd verbonden. En hoe diep ook het medelyden was, dat hem tot haer trok, toch lag er ook iets in dit gevoel, dat hem zoet was, dat het hem tot een zonderling genoegen maekte haer te blyven aenzien!

Nu had de derde Romein de dobbelsteenen opgenomen; hy wierp. Een dubbele vloek werd door de twee andere soldaten uitgeroepen. De laetste speler zegde met gemaekte kalmte:

‘Vyf en zes! Gy hebt verloren!... Aen my!

De beweging, welke hy maekte, om zich tot het meisje, dat zich aen den grysaerd vastklampte, te wenden, en de onbeschofte lach op zyn gelaet deden nu al te klaer zien, welken prys door de eerloozen op het spel gezet was. Ook poogde de oude man nog eens al zyne krachten intespannen om zich van den grond ten stryde op te rigten. Te vergeefs; hy viel magteloos neder....

Doch Siegfried was binnen getreden.

De Romeinen bleven by die onverwachte verschyning eenige stonden verwonderd stilstaen. Siegfried's stap was koortsig; nogtans hy deed geweld om zich zelven meester te blyven. Met verheven hoofde naderde hy de tafel, greep de dobbelsteenen, en zegde:

'Aen my de kans!

Hy smeet, doch ongelukkig; want een spottende lach was het eerste antwoord der vreemdelingen.

'By Jupiter! wat is dat voor een wildemans kind? - vroeg dan een der Romeinen.

'Gy hebt verloren! Nu is het meer dan tyd te zeggen wat u de stoutheid geeft hier te verschynen? - riep een andere.

Aen den hoonenden toon hunner stem scheen Siegfried die woorden verstaen te hebben; want zyne lippen spanden zich met eene uitdrukking van verachting, tartend en wreed, en de wolvenhuid, die hem tot mantel diende, achter uit werpende, antwoordde hy:

‘Indien ik met uw kinderspel verloren heb, zal dit misschien eenen vryen man beter passen! - en hy sloeg het scherp zyner byl in de tafel.

De vyanden sprongen achterwaerts om hunne zwaerden uit de scheede te trekken.

‘Voorwaerts! Val aen, Held! - riep Siegfried zynen doghond toe, de brandende fakkel op den grond stampende, en zyne strydbyl, door den forschen arm gedreven, slingerde reeds door de lucht.

Ofschoon de onversaefde dapperheid onzer vaderen dikwyls hun belette het getal der vyanden te tellen, had Siegfried's tegenwoordigheid van geest hem doen berekenen, dat de duisternis, in den ongelyken stryd, hem een voordeel zyn moest. Tegen den wand der hut gesteund, kon zyn wapen niets dan vyanden treffen, daer hunne slagen, terwyl hy heen en weer sprong, dikwyls moesten verloren gaen. Zelf konden zy, vervoerd door woede en in de verwarring des gevechts aen elkander hunne zwaerden noodlottig doen worden. - Niemand sprak. Het gekletter der wapens, vermengd met de hyging van de borsten der stryders was alles wat men gedurende eenige oogenblikken hoorde; - die nare oogenblikken moesten lang zyn, als eene eeuwigheid, voor den grysaerd en het zwakke meisje, die zoo onverwacht eenen verdediger hadden gevonden!...

Op eens verhief zich een snydende, yselyke gil. Er

was een stond van angstvolle stilte; daerna hoorde men pynlyke, versmoorde klachten. - Siegfrieds doghond hing aen de borst van eenen der Romeinen en in de duisternis zag men de oogen van het dier als kolen vuers fonkelen, terwyl het met zyn magtig gebit den gorgel des vyands verscheurde. De Romeinen, om hunne bygeloovigheid bekend, werden by het hooren van dien zoo akeligen schreeuw des doods, door eene onweerstaenbare vrees bevangen. De doghond niet gezien hebbende, konden zy zich geene rekenschap geven van die folterende magt onder welke hun makker verstierf. Ook deinsden zy terug naer de deur der hut.

Daer, in den kring van het licht der maen gekomen zynde, bleven zy op nieuw verlamd door verdubbelde vrees. Zy ontmoetten er aen den ingang de witte gestalte van Hilda. De jonge vrouw had niet kunnen nalaten Siegfried te volgen, toen zy hem niet zag weder keeren. Met den toom des peerds in de hand was zy tot aen de visschers wooning gekomen. Hare regterhand omklemde het offermes, dat haer nooit verliet en in andere omstandigheden dienen moest om op den altare der Goden het bloed der slagtdieren te doen vloeijen. De belgische vrouw was krachtig genoeg, om in gevaer dit wapen ter verdediging des beminden tegen de verdrukkers van haer land te gebruiken.

Doch zoo zeer waren de Romeinen overmeesterd door de geheimvolle vrees over hetgeen hunnen medegezel in de hut de yselyke kreten had doen slaken, dat alle tegenwoordigheid van geest en alle magt, by het zien dier blanke verschyning hun ontgaen was. Hunne armen bleven uitgestrekt, zonder het hun nog mogelyk was de slagen van Siegfried af te weeren. Zyne byl viel neder; - zy deed onder haer doorklievend gewigt eenen der vreemdelingen in het zand tuimelen. Nu bleef er slechts één vyand over, en het was Siegfried niet moeijelyk ook dezen ter aerde te vellen.

Nog beefde zyne stem van de brandende vervoering, toen hy de jonge priesterin herkende, en zegde:

'Hilda! er zyn ongelukkigen, die uwe hulp behoeven. Hecht myn peerd aen den styl der deur vast. Een schelmstuk te meer is door de haterlingen gepleegd.

Toen Siegfried met de jonge vrouw was binnen getreden, werd de fakkel, die men op den vloer vond, weder ontsteken aen eenige vonken van smeulende assche, welke nog in den haerd lagen.

De gewonde ouderling en zyn kind zag men naest elkander op den grond uitgestrekt, even bleek, even onbewegelyk. Het meisje had in den angst, in de hevige aendoening, het bewustzyn verloren. Siegfried boog zich tot haer - en langen tyd bleef hy zonder zich weder opterigten.

Het lieve hoofd van het visscherskind lag op de borst

des grysaerds, zoo schuldeloos, zoo kalm, als hadde zy, te midden van het tooneel der verwoesting, aen het harte des vaders de oogen gesloten, om met betrouwen van liefde, den slaep des doods in te sluimeren. Nogtans kon de jonge man met een gevoel van vreugde zich verzekeren, dat de ademhaling, het leven, nog overbleef. En, zoo zy daer lag, hadde hy misschien in de bewondering dier reine, stille schoonheid, de omstandigheid, waerin hy zich bevond, kunnen vergeten, indien niet door eenige druppelen van het bloed des grysaerds, tot op haer voorhoofd gesprenkeld, er de matte, blanke kleur bevlekt geweest ware.

Hilda was reeds naest de lydenden geknield. Zy had het hoofd des gewonden op haren schoot genomen, zoo als het vroeger zyne dochter deed. Het was de oude man, die eerst de oogen opende. Verwilderd en nog met afschrik liet hy die reeds door den dood gebrokene oogen in de kamer ronddwalen. Hy zag Siegfried; de vader begreep dat zyn kind gered was! Een lach, zoo zoet, teekende zich op het gelaet des stervenden, dat de bleekheid des doods voor een oogenblik er schoon van werd. Dankbaer trachtte hy de armen te verheffen; doch hy kon niet meer. Byna onverstaenbaer stamelde zyne stem.

‘Ik dank u... Myne kinderen... Zy blyven alleen in de wereld... Bescherming.

Allengs verdween de lach van zyn aenzicht. Nog

eens zochten zyne handen die van de bewustelooze dochter; maer reeds waren de handen des stervenden koud - en zy voelden het lichaem van het geliefde kind niet meer.... Zyn hoofd was neder gevallen, om nooit meer zich op te rigten...

III.

Terwyl die akelige gebeurtenissen in de hut voorvallen, klinkt het eenvoudige lied van eenen visschersknaep, zoet en melodyvol over de vlakte des waters, daer zyn nederige boot, wiegelend, op den stroom der rivier wordt huiswaerts gedragen.

Hy is klein die boot, welke slechts uit eenen geholden eikenboom bestaet; maer de visschen, die met de netten zyn ingehaeld, spartelen op den bodem talryk en blinkend van zilverige weerschynen. Daerom, blyde over de gelukkige vangst, doet de jongeling misschien

zyn lied zoo hel en zoo vrolyk over de vlakte schateren... Omringd door de breede, streelende stilte des waters, onder den indruk van de schoone, wyde eenzaemheid, zingt hy met de borst vol gulle vreugde - en denkt aen dierbare wezens, die hem beminnen, die weldra in de vaderlyke wooning door zyne terugkomst zullen verblyd worden.

Want hy is jong, en wie zou hem niet beminnen?

Zacht kroezelen onder zyne wollen muts eene menigte blonde hairen, en omkransen een gelaet, dat misschien nog wat te vrouwenschoon, te fyn geteekend is, maer dat men niet beschouwen kan zonder hem toe te lachen, zoo rein, zoo mild, zyn de stralen die uit zyne levendige blauwe oogen glinsteren. Het jonge voorhoofd, welk door de visschersmuts niet geheel bedekt wordt, is breed en edel; in den verren blik van het kind des waters ligt gevoel en liefde; en niettegenstaende de frissche kleur zyner wangen, spreekt er iets in die blauwe oogen van eene zielekracht, welke onder zyne tengere uiterlyke vormen doorstraelt.

De boot dryft voort en het lied galmt uit de volle borst verder en verder over de wateren heen... Het is dat schoone oogenblik in de natuer, wanneer de eerste stralen der maen en den laetsten glans der verdwenene zon met elkander aen den nog blauwen hemel versmolten worden; wanneer de gelukkigen op aerde door alles wat hen omringt, tot de mymering van ziele

genoegen worden opgewekt. De kleine visscher glimlacht, daer hy denkt aen het avondmael, dat hem te huis door de handen eener geliefde zuster bereidt wordt. Voortdryvende, gaet hem langzaem de tyd voorby: - maer elke stond brengt den eenzamen boot nader en nader by zyne bestemming, en de kleine visscher blyft, half sluimerend, half zingend, in dat stille wachten, welk op het zoele, kabbelende water zoo veel droomen van geluk, zoo veel welzyn kan geven...

Daer laet nogtans zyne hand eensklaps het zwakke roer los. Hy is met eene zonderlinge beweging van schrik regtgesprongen; - want hy ziet de vurige kleur, welke den hemel in de verte overtrekt en ook hem wordt dit eene akelige voorspelling.

Toen de knaep des morgens, met het krieken van den dag, uit de vaderlyke wooning vertrokken was, vertoonde wel is waer den omtrek zich nog stil en rustig; maer sedert eenigen tyd had men tot in de afgelegene wooning van een vyandlyk leger hooren spreken, dat deze gewesten naderde en zynen doortogt al te dikwyls met vuer en puinen aenteekende. - Het vermoeden dat die gloed aen den hemel een gevaer verkondigde, door hetwelk zyne bloedverwanten konden verrast zyn, schoot op eens den jongeling te binnen - en hy spande alles in, om den voortgang van het veertuig te verhaesten.

In de visschershut was men niet ryk genoeg om

zeilen van kempdoek te bezitten, zoo als er, van toen af, door de Belgen op hunne schepen gebruikt werden, vooral op die stevige schuiten, welke door de volkstammen der boorden van de groote rivieren en der oevers van de zee voor den oorlog werden opgebouwd. Nogtans, gedurende den winter, wanneer ysgang de visschers onledig deed zyn, had men in de hut niet alleen netten gebreden; maer de fynste dierenhuiden, welke men had kunnen verzamelen, waren met zorg aen elkaer gebragt, om des noods den boot vleugelen te kunnen byzetten. Het was een zeil van dien aerd, dat door den jongen man nu werd bygezet. Toch, de avond was zoo kalm, de wind zoo looverstil op de rivier, dat de drift des boots niet merkbaer werd vermeerderd. Dan greep de jonge man twee roeispaenders en met eene kracht, die men zeker in zyn tenger lichaem niet zou vermoed hebben, werd nu het veertuigje, den stroom vooruit, door het water gedreven.

Hy roeide onverpoosd voort, tot aen eene bogt der rivier, waer zy in hare kronkelingen eene tegenovergestelde rigting nam. Hier stuerde hy den boot regt op het land; en niet zoodra zag de knaep mogelykheid er toe, of hy was op het droog besprongen.

De kleine visscher liep, zoo veel hy loopen kon, over het witte zand; want nu zag hy de vlammen zich verheffen op verschillende plaetsen, welke hem

van zyne kinderspelen af bekend waren. De jongeling dacht niet meer aen het duerbare werktuig van zyn bestaen, dat op genade des strooms voortdreef. Hy liep in eenen adem voort, ofschoon zyne naekte, blanke voeten wel soms door de scherpe schelpen of door de puntige steenen gekwetst werden. Hy gevoelde die pyn niet; zyne borst heigde meer van angst dan vermoeijenis....

Eindelyk ziet hy de wooning zyns vaders! Zy staet nog door de vlammen ongeschonden. O het is een gevoel van vreugde, dat hem de borst sneller doet kloppen, dat hem zynen loop meer nog doet verhaesten! Hy bereikt den ingang der hut - hy staet stil aen de deur - een yselyke gil heeft de stilte des doods verstoord!...

Siegfried en Hilda, die op dit oogenblik het lichaem van den vermoorden grysaerd met eenige netten bedekten, wendden, by het hooren van dien schreeuw, het hoofd om. Zy zagen den jongen man, welke met de hairen te bergen gerezen, met den mond en de oogen van afgryzen open gespalkt, het lyk zyns vaders en het bewustelooze lichaem zyner zuster bleef aenstaren. Dat schrikkelyke beeld der verslagendheid, der plotselinge wanhoop, deed Siegfried begrypen, wie de jongeling zyn moest. Hy liep tot den visscherszoon, om hem in zyne armen op te vatten; doch niet zoodra voelde de jongeling zich aengeraekt, of hy rukte

zich los en voor Siegfried er aen denken kon, hem terug te houden, lag het arme visscherskind met het lichaem van den gestorven vader aen zyne borst geklemd.

Wat snikken er uit den mond kwamen, dien de weeze op het kille voorhoofd des grysaerds zoenend drukte; wat onuitgesprokene woorden van liefde er in zyne smarte verstikt bleven, dat was het diepste, het pynlykste wat de ziele verscheuren kan...

Ook weende Hilda - en Siegfried had zich het gelaet met de handen bedekt.

Het is soms eene soort van heiligschending de droefheid te stooren; maer, in het belang der kinderen zelf, moest men, zoo spoedig mogelyk, die noodlottige plaets verlaten. Siegfried naderde den jongen man, en zegde:

'Ween! arme vriend, ween!... nogtans vergeet niet dat gy eene zuster hebt, welke uwe hulp behoeft...

De visscher wendde het hoofd om, en nu eerst zag hy twee persoonen, die hem onbekend waren. Hy had hunne tegenwoordigheid in het geheel niet opgemerkt.

'Myne zuster? - herhaelde hy, en zyne oogen bleven op het bezwymde meisje stil.

'Wie heeft dit bedreven?... Wie zyt gy? - riep hy uit, regtspringend; zyne oogappels schenen vlammend te worden.

'Ik heb die jonge vrouw uit de handen der Ro-

meinen verlost - antwoordde Siegfried. - Der oneere is zy vry; nu moet zy slechts van den dood gered worden!

‘Ach! ik heb my niet bedrogen... De Romeinen!... de vyanden!... zy hebben myne zuster gehoond... myn vader gedood?... wee! wee over ons!

‘Het gevaer is niet voorby. Nieuwe vreemdelingen kunnen u verrassen.

De kleine jongeling verhief het hoofd met eene uitdrukking zoo stout en zoo vol bedreiging, dat Siegfried van dit oogenblik hem lief had.

‘Wy zouden zamen stryden - ging de krygsman voort - Doch het ware eene dwaesheid de vyanden te wachten en dit bewustelooze kind aen nieuwe gevaren prys te geven. Ik kan u dezen nacht nog in eene veilige schuilpaets brengen.

‘Dank! De Goden zullen u zegenen! - antwoordde de jonge man, en als of die bovennatuerlyke kalmte, welke soms te midden van het hevigste lyden ontstaet, in den kleinen visscher gedaeld ware, ging hy tot zyne zuster, nam haer van den grond op, legde haer als een kind op zyne knien en begon de blonde hairen van haer verbleekt aenzicht weg te stryken.

‘De opene lucht en de beweging zullen haer tot het bewustzyn terug brengen! - zegde Hilda, diep ontroerd by het zien dier eenvoudige broedersmart - Indien gy er in toestemt, zal ik uwe zuster met my

op een der romeinsche peerden nemen, welke ginds aen den boom zyn gebonden. Ik zal haer verzorgen en lief hebben, als of zy van mynen bloede ware.

Nog eens sprak de jonge man het woord dank uit, op eenen toon, zoo waer en treffend, dat Siegfried hem de hand nam, om ze in de zyne te drukken. Hunne oogen lazen tot in elkanders openhartige borsten en, zonder een woord te spreken, hadden zy wederzydsch den eed van vriendschap en van betrouwen gezworen.

Met mannelyke zielekracht boog de jonge visscher zich voor de laetste mael over het lyk des vaders, en gaf den laetsten zoen op het duerbare marmerbleeke hoofd. Hy wischte nog eenige tranen uit de oogen; dan keerde hy tot zyne zuster terug en nam de bewustelooze aen zyn hart, om haer buiten te dragen.

Het verbranden der lyken was een eeredienst, dien men de dooden bewees. Daerom keerde de jonge visscher, toen hy het meisje op eene zoden bank had neergelegd, in de hut weder; nam de brandende fakkel en stak het vuer aen het nederige rietendak. Een oogenblik later toonden de vlammen een brandend punt te meer in het algemeene tooneel der verwoesting aen. De arme weeze had niet gewild dat die wooning, vroeger getuige van al zyn geluk, na den dag van rouw nog bestaen bleve.

Siegfried ook boog zich over het lyk des ouderlings. Misschien belastte hy, volgens de geloofsbegrippen der oude Belgen, den afgestorven met eene boodschap aen de zielen der nerviersche helden, welke in den laetsten slag gesneuveld waren; misschien ook sprak Siegfried de belofte van bescherming uit, welke hem door den stervenden vader was afgevraegd.

Middelerwyl had Hilda het visschersmeisje in hare armen op een der romeinsche peerden getild. Siegfried wierp zich een oogenblik later te peerd. Hy ondersteunde den jongen visscher.

Nu deed het verhaeste getrappel der peerden op nieuw zich langs den kant der rivier hooren. Zoo digt mogelyk by zynen meester volgde de doghond, als of hy hoogmoed gevoelen kon, over het aendeel dat hem in de overwinning der vreemde soldaten toekwam, en een woord van goedkeuring, eene streeling tot loon afwachtte.

Maer Siegfried was in de treurigste overwegingen verdiept. Hy dacht aen het rampzalige slagveld, waer zynen volkstam had gestreden; hy dacht aen zyne moeder, aen hare smarte, aen de slaverny, die op haer drukte. Doch zyne ziele vergat ook het medelyden niet, wanneer hy den groep der twee vrouwen aenzag, welke door het romeinsche peerd werden voort gedragen. Het visschersmeisje hing magteloos in de armen der priesterin; de blonde, lange hairen vielen

los achterover en haer gelaet vertoonde zich in den schyn der maen bleeker nog dan het kleed van Hilda, dat als de ploeien van een rein doodskleed, de magtelooze maegd omhulde. Met de zorgen eener moeder waekte Hilda over het arme kind, en de plegtige schoonheid der priesterin, door de houding der liefde geheiligd, scheen nog schooner, nog grootscher te worden.

Reeds was men op geruimen afstand van de brandende wooning gekomen, toen het visscherskind eindelyk de oogen opende. Zy moest in de duizeling van het eerste ontwaken, op dit peerd, haer in de handen der vyanden gelooven; want zy slaekte eenen schreeuw van vrees en eerbaerheid. Toch, toen zy zag dat het eene vrouw was, welke haer ondersteunde, sloot zy haer aen Hilda's borst vast, met eene beweging zoo smeekend en zoo vol onschuld, als die van een kind, dat zich aen het hart der moeder werpt, om in het gevaer bystand aftesmeeken.

Siegfried, wiens harte, tot nu toe, nooit den indruk eener vrouw gekend had; hy, die nooit in dit hart andere driften dan de ruwe genoegens der jagt en des oorlogs had gevoed, voelde nu gansch zyn innerlyk wezen ontsteld, by het hooren van den angstkreet, welke uit de borst van het arme kind was gekomen. Hy hadde haer zoete woorden van troost willen zeggen; maer in het diepste der ziel van den

magtigen, jongen krygsman, was er eene vrees gekomen: - de vrees van de woorden niet te vinden, die tot haer hart konden doordringen. Zou Siegfried, de zoon van Boduognat, Siegfried, door wie de liefde der schoonste vrouwen van zyn volk miskend werd, zou hy die zwakke weeze ooit beminnen kunnen? - Neen, Hilda dacht er zelfs niet aen: zy voelde voor hare beschermelinge niets dan genegendheid en liefderyk mededoogen.

Met eene stem, waerin onuitsprekelyke vreugd met den toon van onuitsprekelyke smarte versmolten was, had de visschersknaep den naem zyner zuster uitgeroepen, om zyne tegenwoordigheid te doen kennen. Hy strekte de armen tot haer uit; doch de snelle vlugt der peerden voerde hen voort, en ofschoon het meisje de stem haers broeders herkend had, ofschoon zy ook tot hem wilde heen vliegen, was het hun onmogelyk zich aen elkanders harten te sluiten.

'Vader? - Werner! wat is er van vader geworden? - vroeg zy en haer lichaem boog byna tot buiten het bereik van Hildas armen, om des te beter de stem des broeders te kunnen verstaen.

Hy kon niet antwoordden. Langzaem verhief hy de hand en wees de sterren aen, welke boven hunne hoofden glansden.

De maegd liet haer hoofd op de borst zakken - zy had het teeken van Werner verstaen; want de

verhevene leer der onsterfelykheid was door de heidensche Belgen gekend, en zy geloofden aen den dichterlyken droom, dat het toekomende leven der zielen in de verschillende hemellichten zou voortduren.

‘Zuster! lieve Elve! - riep Werner, daer Siegfried zyn peerd digter by het andere bragt. - O, heb kracht!... Wy zyn ongelukkig; maer wy kunnen elkander des te meer lief hebben!... Elve! lieve Elve, ach! ween zoo niet!... Uwe smart verscheurt my den boezem! Elve! - en zy gelukten er in hunne hoofden gedurende een oogenblik by een te brengen; de lippen des jongelings hadden het voorhoofd der zuster aengeraekt - en hoe hy ook bad, dat zy geene tranen storten zou, weende beiden even zeer, terwyl de peerden naest elkander voortdraefden.

De stilte werd niet meer dan door snikken onderbroken, tot dat Siegfried eindelyk aen Hilda deed opmerken dat sinds lang het woud zich somber aen hunne zyde uitstrekte, dat men den brand was voorby gesneld, welke door den weinigen wind, die er was, in eene andere rigting werd gedreven.

‘Voelt gy u de magt om te voet den weg te vervoorderen? - vroeg Hilda aen hare gezellin.

‘Wy zullen u volgen, goede lieden - antwoordde Werner. - Ik kan myne zuster ondersteunen.

‘Dan is het tyd stil te houden.

Men stapte van de peerden af, om een voetpad in

te gaen, dat tusschen eeuwenheugende eikenboomen toegang in het woud gaf.

Die weg was ten uiterst moeijelyk. Onder het takkige gewelf van het loover dier reuzengewassen heerschte eene duisternis, welke slechts hier en daer door eene ligte tinteling van het maenlicht tusschen de kruinen der boomen werd afgebroken. Wilde, kruipende planten van allen aerd slingerden in elkander over den grond, en de struiken van het opgroeijende schaerhout waren op sommige plaetsen zoo digt, dat Hilda, welke tot geleidster diende, weldra hare voeten tot bloedens verscheurd voelde, terwyl haer aenzicht door de nederhangende twygen, die zy in de duisternis moest afkeeren, gezweept werd. Dikwyls was de doortogt met gevlogtene takken en met neergehakte boomstammen afgesloten, zoodat men al de geheimen van het woud kennen moest, om langs de kronkelingen van het smalle, open geblevene pad, tot aen de plaets van de vergadering des volks te kunnen komen. Die voorzorg was door de Belgen genomen om zich tegen alle verrassing van den kant der vyanden te verzekeren. Hilda als priesterin aen de offerplegtigheden van het wond gehecht zynde, wist nogtans het spoor in die omwegen te behouden. Wat ook haer lichaem leed, zy had geleerd dat eene belgische vrouw haer moest weten te verheffen boven de vermoeijenissen en de pynen, welke aen het vrye,

zwervende leven der volkstammen waren opgelegd.

Zy werd gevolgd door de op elkander steunende visscherskinderen. Siegfried kwam de laetste, zyn peerd, niet tegenstaende al de hindernissen, met den toom aen de hand voortleidende. Hy had dit dier niet aen den ingang van het woud willen verlaten, toen het romeinsche ros werd voortgedreven.

Zoo plegtig was de stilte tusschen die sombere, ontelbare boomen en slechts van tyd tot tyd werd zy door zulke zonderlinge geruchten onderbroken, dat geen der jongelieden eene menschenstem met de groote stemmen der natuer vermengen durfde. Soms verhief zich in de duistere dieptens van het woud het schrille gehuil van een der roofdieren, welke hun verblyf by het naderen van het vuer ontvlugt waren, en nu in de wildernis omdwaelden. Dan werd dit geluid van alle kanten tusschen het ondoordringbare hout door andere even akelige stemmen en op even nare toonen herhaeld. In de lucht hoorde men nu en dan de schreeuw eens vogels, die voorby vloog, na, verschrikt door het licht der vlammen, den nest der liefde te zyn ontvloden. Men zou gezegd hebben, het geklach en de bedreigingen van onzichtbare, verbolgene geesten, welke hunne scherpe, pynlyke waerschuwingen van den eenen kant naer den anderen, op onberekenbare afstanden heen en weer zonden. Het geritsel der bladeren; een tak door Hilda gebroken, om den weg te banen; de weerklank der stappen; alles

scheen vol stille geheimnisvolle voorteekenen. Meermalen, wanneer de geleidster op eenen der neergehakte boomen strunkelde, had Siegfried in onberekende vrees zyn wapen gevat, als om een gevaer af te wenden.

Nogtans zy drongen voorwaerts. - Het was meer dan middernacht, toen zy aen eene plaets kwamen, waer de boomen in eenen grooten, ronden omtrek waren uitgeroeid. Daer kon het maenlicht in zynen vollen, helderen glans op elk voorwerp zich weder uitbreiden.

Het tafereel, dat op eens zich voor de oogen der jonge lieden ontrolde, was zoo grootsch, dat zy als in verbazing stilbleven, hunne eigene gevoelens vergetende, om dit treffende schouwspel aen te staren.

IV.

Ten minste dertig duizend menschen waren in den omtrek dier opene plaets geschaerd. Daer was de legermagt van den belgischen volkstam, dien men Aduatieken noemde. De krygers van dit volk waren tot onderstand aen de naburige Nerviers gezonden geworden; maer toen, onderwege, de tyding van Boduognat's dood en van de uitroeijing der bondgenoten hun was toegekomen, hadden zy zich genoodzaekt gevoeld terug te keeren. Cesar was onmiddelyk met zyne legioenen

hen opgevolgd, om aen hun volk de straf der vaderlandsliefde te doen ondergaen. Hy wilde tot het uitvoeren van zyn oorlogsplan de laetste maenden, welke van den zomer overbleven, te baet nemen. - Toen de belgische afdeeling in het woud was stilgebleven, hadden de Romeinen hen in die schuilplaets niet durven volgen en daerom hadden zy gepoogd die natuerlyke verdediging door het vuer te slechten, zoo als Hilda het gezegd had.

Al de gevoelens der ziel van de wanhoop tot den geestdrift, van den kalmsten moed tot de hevigste wraekzucht, waren op het aenzicht en in de houding dier duizende menschen geteekend. Hunne grove kleederen, hunne lange, ordelooze hairen, de dierenvellen, waermede het lichaem van velen bedekt was; hunne ruwe, eenvoudige wapens; gansch hun uiterlyk, gaf aen die krygslieden een voorkomen van woeste onbeschaefdheid; maer getuigde ter zelfder tyd van een bestaen, dat wild en vry was. Op hunne pieken, hunne bogen of hunne werpspiesen geleund bleven zy niettegenstaende de verschillende driften sedert eenige oogenblikken onbewegelyk van aendacht; want een grysaerd vertoonde zich in het midden der vergadering, op eene verhevendheid, door eenige groote steenen gevormd, en, denkend, bereidde hy er zich tot spreken.

De grysaerd droeg eene kleeding, gansch verschillend van die der andere ouderlingen. Eene soort van

langen, linnen tabbaert, met witte en purpere strepen gekleurd, omgorde hem de lenden; zyn eerbiedwaerdige schedel droeg eene kroon van eikenloover.

Voorzeker moest de omstandigheid, waerin men zich bevond, als gewigtig beschouwd worden; want die ouderling bekleedde eene weerdigheid, welke met zoo veel geheim omringd was, dat hy slechts op de grootste tydstippen des levens zich aen de oogen des volks vertoonen mogt. Hy was de Opperpriester, de Hooge Druied van den toen gevierden godsdienst. Aen zyne voeten stond eene rei mannen, met ontbloote hoofden. Der barden harp by eenigen, de linnen kleeding by allen, deed hun priesterschap kennen. Nooit verliet die priesteren schaer het leger des volks, om op het slagveld door geheiligde en vaderlandsche zangen, door voorbeelden van onverschrokkenheid, de verachting des doods en het vuer der krygshaftige vervoering in het hart der menigte te storten. Eenige der dienaeren van den Goden dienst zag men hier en daer tusschen het volk gemengd. Het was hun ten pligt in de vergaderingen de regeltucht en het stilzwygen te handhaven.

Langzaem rigtte de Opper Druied het door den ouderdom gebogene lichaem op; allengs bragt de inwendige begeestering leven en vuer in zyne aderen. Op zyn voorhoofd verscheen de stralenkrans des geestes. Zyne ten hemel gerigte oogen werden gedurende een oogen-

blik doordringend, als hadde hy in de dieptens van het oneindige gelezen, en nogtans was de grysaerd blind - blind van ouderdom!

Bevend en traeg waren de eerste toonen zyner stem; doch meer en meer werden zy helder en klimmend. Om met gespannene aendacht te luisteren schenen de aenhoorders de adem in de borsten te doen stil blyven. Allen verwachtten zich aen de grootste beslissingen; want die duizende menschen begrepen dat de nacht van de vernietiging hunner schuilplaets voor hen de opperste nacht zyn moest.

De blinde man zegde:

‘Het is u bekend! de gebeenderen onzer broeders zullen op de velden des vaderlands verbleeken! Vele der zwaerden, welke der vryheid tot steun moesten dienen, liggen verbroken...

‘Gy hebt het vernomen! Gansch de volkstam der Nerviers heeft den doodszang geëindigd - en zestig duizend lyken hebben de boorden der Samber voor altoos geheiligd.

‘Hun naem was Nerviers, ons noemt men Aduatieken; maer hetzelfde bloed, dat hun de harten mannelyk en groot maekte, is het onze! Het dietsche volk heeft slechts één vaderland!

‘Dit vaderland is in gevaer. Een zuidersch volk, dat slaef zyner wulpscheid en zyner heerschzucht is, wil dat de vrye Belg zich als de slaef der vreemde slaverny onteere!

‘Wee! driemael wee! er zyn volkstammen, die hunne wapens tegen de eigene vryheid, tegen het eigene vaderland hebben gekeerd!

‘Dat de namen dier lafaerden door geene vrye tong worden uit gesproken; - maer hunne schande en het vergoten bloed onzer broeders roept om wraek!

‘De vreemdelingen zyn dáér!... Wy ontveinzen ons het gevaer niet: - wie stryden durft verwachte zich op geene genade, indien hy met het wapen in de handen valt.

‘Want zy zyn onverbiddelyk wreed, de Romeinen!

‘Zy hebben gejuicht, die vyanden, wanneer onze grysaerds onder het moordend stael nog tranen in de verdoofde oogen vonden, om over het vaderland te weenen!

‘Zy hebben gejuicht, wanneer de belgische maegd haer uit hunne handen losrukte en de schande met haer bloed wilde uitwisschen!

‘Zy hebben gejuicht, toen hunne lafheid het kind aen de borst of in de ingewanden der moeder ombragt, omdat de dood van ieder onzer zonen hun een wraeknemer te min voor de toekomst deed vreezen!

‘Binnen eenige uren zal die brand, waeraen hunne baldadige handen het offerwoud ten prooi gaven, niet langer eene schild van vuer tusschen ons en hunne magten zyn!... Dat dus uwe stemming over

ons aller lot uitspraek doe!... De beraedslaging zy geopend!

Eerst waren het ouderlingen, die met voorregt het woord namen. Zy spraken van het geluk der onafhankelykheid; zy bewezen dat een volk, hetwelk zyne eer krenkt, niet slechts de schande lydt, maer dat het onder meesters, die het verachten, dieper en dieper in de ellende zakt - dat hoe meer zyne krachten worden uitgeput, hoe meer men het bespotten durft en hoe meer men het onder lasten verpletterd! Zy toonden hoe de vernedering en het knechtschap van vader tot kind, van geslacht tot geslacht, eene gevloekte erfenis der lafheid en des lydens moet overzetten! Zy zegden hoe in den geest, op het voorhoofd, in de tael der menschen, kenmerken gedrukt zyn, die de geslachten der verdrukten als onderscheidings teekenen by blyven, om van de geboorte af, hen tot de verachting te brandmerken en tot de misbruiking aen de andere volken ten prys te geven! - Het besluit van byna allen was: de eer, de vryheid of den dood!

Hoe schrikkelyk die op elkander volgende raedgevingen ook waren, toch werd de uiterlyke orde in die talryke vergadering slechts van tyd tot tyd gestoord, wanneer het volk door geestdriftige gebaren en luide kreten zyne goedkeuring hechtte aen eenen der voorgestelde maetregelen, die van mond tot mond

overgingen. Onmiddelyk nogtans deed de weerdigheid van het openbare burgerleven, waeraen die vrye volken sinds lang gewend waren, telkenmale de diepe stilte van nadenken weder boven de vergadering heerschen. Men was geboeid door de tael dier gryze sprekers, welke hunne reden op wysheid en ondervinding steunden, maer welke, om dieper in de gemoederen des volks te dringen, de vormen der welsprekendheid niet versmaedden, die men by alle natuervolken geëerd en magtig ziet. In het innige der borsten stormden de brandendste gevoelens; doch men wachtte het einde der beraedslaging, om zoodra het besluit zou genomen zyn, aller wil en aller krachten te vereenigen.

Het was noodig daerom dat men de gestemdheid en de voornemens kende van de volkstammen, die in de andere gewesten des vaderlands woonden.

Een jonge man, door twee vrouwen en een visschersknaep gevolgd, drong tusschen de rangen voorwaerts; hy kwam plaets nemen op eene der steenen treden van de verhevendheid waer men sprak - en het leger herkende Siegfried.

De verschyning van Boduognats zoon, des kinds van den held, die zelfs in de nederlaeg, de dapperheid zyns volks nog kon doen vreezen, werd door eenen donderenden kreet van wraekbelofte en van toejuiching begroet. In den zoon eerde men den vader; in den vader de vryheid en het vaderland! Duizende krygslieden

deden ten teeken van vervoering hunne zweerden en hunne spiesen op de schilden bonsen; duizende handen werden tot Siegfried uitgestrekt, om hem den eed der wraek toe te zweeren.

Hy sprak...

Wat gevoelens waren er in het harte van het visschersmeisje, dat met haren broeder alleen was gebleven, sedert Hilda hen had moeten verlaten, om hare plaets in der priesterenrei te nemen?

De twee jonge lieden zaten op den neergevelden stronk van eenen boom, niet verre van het zware, ongekunstelde spreekgestoelte. Het breede, zwarte hoofd van Siegfried's doghond, dien hy met een teeken by de visscherskinderen had doen blyven, rustte op de knien der maegd; en het dier zag haer met zyne grootte, zachte oogen aen, als konde het gevoelen wat droefheid en wat medelyden is. Hare hand lag in de hand des broeders; zy hadden slechts één woord, den naem huns vaders, gesproken; maer zy voelden door eene onweerstaenbare kracht hen tot elkander getrokken - en zy leden samen!...

Eensklaps rigtte het meisje haer op, als hadde een trillende schok haer ontwaekt: - de eerste toonen van Siegfried's stem waren tot haer gekomen! Zy wist niet waerom haer het harte by het hooren dier stem zoo kloppend werd; waerom de tranen biggelend aen de wimpers harer blauwe oogen bleven hangen. Zy

luisterde; en nogtans zy was onder eene aendoening, welke haer belette de woorden te verstaen, waervan zy den klank hoorde. De beweging der lucht onder de tael des jongelings, bragt iets tot haer, dat zy met zielendorst ontving, alhoewel zy het vroeger nooit gekend had; iets dat zonder zy zelfs wist waerom, de smarte, onder welke hare ziel had gebogen, kwam overheerschen, kwam lenigen! Zy voelde wel dat er met Siegfried's woorden eenen stroom van vuer boven de menigte zweefde; maer voor haer alleen moest die tael eene andere bediedenis hebben, eene kracht, die al hare vermogens tot hem trok; die haer buiten den kring harer gedachten tot eene andere wereld wegrukte. - Zyne woorden waren nogtans niet van zulken aerd, dat zy troostend en liefderyk konden weergalmen.

Hy zegde:

‘Broeders! uw leger was in optogt om zich in het uer des gevaers aen de zyde der mannen van mynen volkstam te gaen plaetsen; gy hebt begrepen, dat de broederschap tusschen zonen van den zelfden lande zoo verpligtend en zoo vol nut is, dat men er zyn bloed voor te pande moet stellen. Dank! een der overgeblevene Nerviers zegt er u dank voor!

‘Ik aenveerd den duren eed, waermede gy zweert, dat het bloed myns volks, dat de schending van den vryen, vaderlandschen bodem, zal gewroken worden,

Als zoon, als broeder der gesneuvelden, als Belg, herhael ik dien eed met u!... Ik was niet daer, helaes! toen er gestreden werd; ik heb dus de wetten der slaverny niet te dragen, welke den vrouwen en kinderen door de overwinnaers werden opgedrongen.

‘Ik had geleden; het harte was my als verbroken; - maer hier, te midden van den yzeren kring uwer wapens, voel ik myne ziele hertemperd door het vuer des mannenmoeds en der wraekzucht!... Ik hoor u toe voortaen; gansch aen u toe! De zelfde haet tegen de vyanden, de zelfde liefde tot de vryheid hebben ons vereenigd!

‘Daerom denk ik het my ten pligt, aen de wysheid uwer vergadering het verslag eener zending, welke my in den raed der Nerviers was opgelegd, te onderwerpen:

‘Van stad tot stad, van dorp tot dorp, van wooning tot wooning, heb ik in het groote vaderland den oorlog verkondigd.... Overal zag ik woede en verontwaerdiging opbruisschen, by de gedachte aen eene dreigende schande. Byna in alle gewesten zal gestreden worden; elke stap voorwaerts der vyanden zal met hunne lyken worden aengetoond....

Maer, niet zoo algemeen begrypt men, dat iedere volksafdeeling hare moerassen, hare rotsen, hare landen zou moeten verlaten, om op eens door vereenigde krachten den yzeren muer op te werpen, waer tegen

de Romeinen zich zouden verbryzelen! - Het mislukken van het vroegere verbond, van de onderneming, welke wy op vreemden bodem, met den onderstand van vreemde volken deden, heeft mismoed en zelfs mistrouwen gezaeid....

‘Onze volkstammen zullen afzonderlyk den vyand wachten in de sterktens, hun door de natuer gegeven en op de plaetsen, welke zy voor elken vyand ongenaekbaer denken.

‘Men ziet niet dat de verdeeling onzer krachten de noodlottigste aller kwalen, de rampzaligste aller onvoorzichtigheden is! Die afzondering zal misschien, wanneer de storm over onze hoofden tot hen doordringt, de dapperheid onmagtig doen worden - zal misschien ons in de handen leveren van de vyanden, die hunnen moed op kunstmiddelen steunen, welke wy tot nu toe ons onnoodig dachten om te overwinnen....

Siegfried bleef sprakeloos. - Het hoofd voor over hellend, scheen hy in diepe smart al het lyden, al de rampen te voorzien, welke door broedertwisten in de toekomst aen zyn vaderland moesten berokkend worden.

Het volk luisterde nog, en Siegfried wilde het woord hernemen, toen hy op eens zyne handen aen het voorhoofd bragt; - zyne oogen werden duister, en zyn lichaem wankelde.

Een snydende gil liet zich hooren: - het was uit

de ziele van Hilda, dat hy kwam opgeweld: - zy had bloedvlekken op de borst des jongelings door zyne kleederen zien dringen.

Siegfried was in de hut des visschers door een der romeinsche zweerden gekwetst geworden. Die wonde voelde hy niet als gevaerlyk: hy had haer willen verbergen, zoo lang hy dacht dat er hem pligten te volbrengen waren. De aendoening der ziele en des geestes kon den krygsman doen vergeten, dat de krachten hem langzaem met zyn bloed ontvloeiden - tot dat zyn lichaem onder de overspanning werd geknakt en bezweek.

In het hart der vrouwe is een gevoel, edel en rein, dat haer alle kleingeestige banden doet vergeten, om den lydenden ter hulpe te snellen. Hilda vloog tot Siegfried, en het was in hare armen, dat hy ontvangen werd, toen zyn lichaem op de steenen trappen nederzakte.

Ten dien tyde werden de wetenschappen uitsluitelyk door de heidensche priesters bewaerd. Als middelaren tusschen het volk en de Goden geplaetst, moesten zy hunnen invloed door nuttige werken weten te handhaven. Vele der geheimen van de natuer hadden zy onderzocht en hunne wysgeerige stelsels waren tot by de verst afgelegene volken beroemd geworden. De heel- en geneeskunde, die taek van liefde en zorgen, werd vooral door de priesterinnen beoefend.

Hilda had de diepte der wonde in Siegfried's borste gepeild en de oogen, welke zy daerna ten hemel rigtte, waren van dankbaerheid vochtig: zy had de verzekering gekregen, dat de vreeze des doods mogt verwyderd worden. Eene balsemende olie, welke haer overhandigd was, werd in de wonde gegoten en zy gebruikte linnen windels, om het vloeijen des bloeds te beletten. De slapen des jongelings met water verfrischt zynde, kwam hy tot de bewustheid weder.... Zyn eerste woord, zyn eerste blik was niet voor Hilda, hoe zalig ook de glimlach was met welken zy het welslagen harer zorgen beschouwde. - Hy vroeg wat er van de kinderen des visschers geworden was.

Zy hadden hem zien vallen; het jonge meisje, zonder het zelf te weten, had ook haer vooruit geworpen, om hem hulpe te bieden. Nogtans toen zy Siegfried, in de armen van Hilda zag ondersteund worden, toen zy het hoofd des jongelings op de knien der priesterin zag rustten, was zy stilgebleven, en daer de visscherskinderen de geëerde jonge vrouw, in hare verpleging, niet stooren durfden, waren zy bevreesd en eerbiedig op eenigen afstand blyven staen.

Middelerwyl ging de beraedslaging des volks voort. De val van Boduognat's zoon was als een slecht voorteeken beschouwd geworden. Men had wel is waer beslist dat, ten koste van welk gevaer ook, men zich aen de romeinsche magten niet onderwerpen zou; maer nu

werd besloten dat de krygers, heden, den stryd niet zouden te gemoet gaen.

Het brandende woud kon niet langer tot schuilplaets blyven, en vermits de Romeinsche krygskunde in het opene veld den vyanden te veel voordeel gaf, werd aengenomen, dat men, met het krieken van den dag, het woud verlaten zou, om zich op weg te begeven naer de hoofdstad van den Aduatiekschen volkstam, welke op de hoogte van eenen berg lag en door de natuer als eene echte vesting der vryheid was versterkt - om daer tot het laetste uiterste zich tegen vreemdelingen te verdedigen.

Eens dit besluit genomen, veranderde weldra het tooneel. - Zelden kon eene volksvergadering van Belgen plaets hebben, zonder door een woelig drinkfeest te worden opgevolgd. Niets kon beletten dat de eenige uren, welke nog voor den opgang der zon bleven, niet tot het vieren van het oude gebruik besteed werden. Weldra zag men overgroote steenen kruiken gevuld worden aen de wagens, die het leger gevolgd hadden, beladen met den benoodigden voorraed, en het schuimende, bruine bier, in hetwelk, aengezien de groote omstandigheid, de geliefkoosde honing niet gespaerd werd, ging van hand tot hand over. De voorvaderlyke gulle vrolykheid had op weinigen tyd den vroegeren ernst vervangen; want zoodra er feeste was, moest alle gevaer vergeten zyn.

In plaets der stilte, hoorde men nu boven de menigte dier duizende, wiemelende menschen, ontelbare stemmen, welke, hoe luidruchtig en hoe verward ook, van tyd tot tyd door het algemeene gelach en door zang werden beheerscht. Hadde men den toestand van dit volk niet gekend, men zou gezegd hebben, by het zien van die menschen, daer zy in onbeschryvelyke mengeling door elkander drongen; daer zy in kringen op den grond zaten, rond vuren, waerop men gansche ossen en schapen tot voedsel braedde; daer zy het drinkvat rondgaven en hunne zorgelooze zangen en schertsen door het woud in de verte deden weergalmen - dat de volkstam zich aen eene wilde vreugdeviering overgaf.

Ten achter blyven, wanneer de beker rondging werd aenzien voor eene schande, byna zoo groot als die van op het slagveld lafhartig te zyn. Het onderste van een groot deel dier steenen drinkvaten eindigde in krollenden slangenvorm, zoo dat het onmogelyk was eens den beker opgenomen, hem ongeledigd neer te zetten. De krygshaftigste helden beroemden zich die bekers, verbazend van grootte, nooit in meer dan één teug te hebben geledigd. Nogtans wist men die woeste feesten soms te veredelen. Dikwyls gebeurde het dat onversaefde krygslieden, met verheven drinkvat, in het aenschyn huns volks, by duren eede zich verbonden, om eene buitengewoone stoutmoedige daed uit te voeren. Hy,

die aen zulke belofte te kort bleef, werd als het lafste, het verwyfste der wezens, door zyne medegezellen veracht en verstooten.

Indien de Aduatieksche afdeeling nu aen het branden des wouds nog dacht, dan kon die herinnering slechts dienen, om de gemoederen meer en meer te doen klimmen, om de kruiken des te sneller te doen rondgaen, om met des te forscher stem de zangen te doen aenheffen, in welke men den dood, de vyanden en het vuer versmaedde, om eigen grootheid, eigen roem, met opgewondendheid, te bezingen!

Zoo diep lagen de drinkgelagen in de zeden des volks, dat Siegfried by zyne ontsluimering zich over die roekeloosheid in het gevaer niet verwonderde. Zyne oogen zochten slechts in dit gewoel, de twee arme weezen, welke hem door den stervenden vader waren aenbevolen.

Hilda had de onverschilligheid van Siegfried jegens haer als eene schicht van weemoed in haer harte voelen dringen. Een oogenblik fonkelden hare zwarte oogen van gramschap; een bliksem van gekwetste weerdigheid, van trots, vloog over haer voorhoofd; - doch Siegfried zag haer aen met verwondering - en het lyden terugstootende, ging zy tot Werner en en nam Elve by de hand, om hen tot Siegfried te geleiden.

‘Ik vreesde dat dit gewoel u zou verwyderd hebben!

- zegde de gekwetste jonge man, toen hy de visscherskinderen aen zyne zyde had doen nederzitten.

‘O, gy moet wel goed zyn u ongelukkigen, zoo als wy zyn, te herinneren! - antwoorde Werner.

Zyne zuster was sprakeloos gebleven...

‘Gy hebt reeds jong een zwaer aendeel in de rampen des vaderlands te dragen - hernam Siegfried - My ook heeft het ongeluk diep getroffen.... Ik had een vader, ik had broeders; - allen zyn, zoo als uw vader, onder het wapen der vreemdelingen gevallen!... Ik had eene moeder! men heeft haer weg gerukt en tot slavin gemaekt!... Nu ben ik alleen in de wereld!... Maer men zegt dat het lyden een band van broederschap tusschen de ongelukkigen vormt; wilt gy my tot uwen broeder aenveerden? Wy zullen elkander helpen!

Den visscherskinderen was de toon dier stem zoo zacht, dat Elve haer hart als voelde stilstaen en haer broeder verhief het hoofd met een byna kindelyk gevoel van fierheid; nogtans hy zegde:

‘Wy hebben uwen naem gehoord. - Wy durven de vriendschap van Siegfried, Boduognat's zoon, niet verhopen.

‘Zoo gy myne bede niet aenneemt, blyf ik alleen, gansch alleen in de wereld!

Hilda deinsde verwilderd eenen stap achterwaerts. Zy sloeg hare beide handen in de borst, als ging

haer het harte breken... Hy noemde zich ten tweeden male alleen in de wereld!... Vroeger ten minste geloofde zy haer als eene zuster bemind! En zy was hem niets meer!... Zy bestond voor hem niet!... Alleen in de wereld! - De liefde, die zy hem toedroeg, bevatte gansch haer bestaen, hare ziel, gansch haer leven; zy hadde alles, alles willen opofferen om hem eene smart te sparen; hare liefde was door niets dan offeringen gevoed; - zyne oogen hadden haer de dankzegging niet toegesproken, toen hare zorgen hem tot het leven hadden terug gebragt; - maer het goede, dat men doen mag aen iemand, dien men lief heeft, kan ook voldoening, kan nog geluk geven! Nu hadden zyne yskoude woorden haer volkomen van hem afgestooten! - Hare magtige ziel ploeide onder dit lyden in het eerste oogenblik; zy vergat zelfs de vernedering! - zy vergat de vreemdelingen tot welke Siegfried sprak - zy had noch gramschap, noch hoogmoed - zy gevoelde niets - dan den doodstryd van alle hare maegdendroomen!...

Hy, hy zag niet hoe zy daer stond versteend en marmerbleek, terwyl hy tot de visscherskinderen voortsprak.

Toch hare ontsteltenis was opgemerkt geworden. Een man, die zich uit eenen naburigen groep van menschen met geweld scheen te moeten los rukken, ging achter haren rug door, boog zich tot haer, en zegde:

‘Gy ziet het! hy weet niet te beminnen!

Hilda voelde het bloed der schaemte tot in hare oogen stygen. Zy had die stem herkend: de man, die gesproken had, vervolgde haer sinds eenigen tyd met verklaringen, welke zy niet aenhooren wilde. Zy behield nogtans magt genoeg op haer zelven, om zonder het hoofd om te wenden, die plaets te verlaten, en hare tred bleef eener priesterin der Goden weerdig. De persoon, dien zich achter haer had gebogen, zag haer na, en op zyn gelaet kwam eene uitdrukking, waerin hy de vreugde en den lagen drift niet verbergen kon.

Maer die halve lach verdween weldra; want op het zelfde oogenblik voelde hy zich door eene magtige hand, vry onzacht, by den schouder genomen, en eene zware stem zegde:

‘Ha! Vertiko![*] - vermits Vertiko uw naem is, waerom hebt gy myn voorstel niet aengenomen, en waerom verlaet gy ons gezelschap als een konyn, dat pylen vreest?

De kleine flikkerende oogen van Vertiko zagen langs alle kanten rond, om hulp te zoeken en zyne scherpe gelaetstrekken, welke meer vossen sluwheid dan moed te kennen gaven, werden bleek.

(*) Zoo heette een gallische bespieder, dien door Cesar in ons land gebruikt werd.

De luide schaterlach van een tiental mannen, die zich in het ronde kwamen plaetsen en Vertiko in hunnen kring sloten, getuigde hoe veel vermaek zy verhoopten van de samenspraek en van het tooneel, welke moesten plaets grypen.

Inderdaed, zoo die twee menschen daer stonden, vertoonden zy het eigenaerdigste tegenovergestelde, dat men zien kon.

Vertiko had styve, gitzwarte hairen. Zyn voorhoofd was plat en achteruitvlugtend, als of er geene plaets ware om een edel en vry gedacht te bevatten. De grysheid der oogen onder den zwarten, zwaren boog der wenkbrauwen, scheen door hare wankleur van de valschheid der ziel te spreken. Waerschynlyk was hy bewust van het terugstootende uitwerksel, dat zyn blik moest teweeg brengen; want de bespieder had aengeleerd de oogen neer te slaen en het hoofd te houden, als of het hem onmogelyk was eenige stappen van zich af te zien. Scherp waren de trekken des gelaets en zy zegden dat er slimheid in hem zyn kon; maer eene slimheid, welke bestaet in zichzelven huichelend te verzaken, om slaefsch en vleijend te kruipen voor alwie men bedriegen wil.

De gelaetstrekken des Belgs integendeel, waren breed en zwaer; maer alles getuigde in hem van openhartigheid; zyne helder blauwe oogen schenen als het ware tot in de ziel toe te laten lezen. Geel-

kleurige hairen hingen tot op zyne magtige schouders; maer het blanke, voorhoofd was geheel ontbloot gebleven. - Hy lachte terwyl hy den lafaerd onder zyne handen voelde beven.

Vertiko onderscheidde zich door eene pracht, die alleen voldoende was, om te bewyzen, dat hy in deze streken niet te huis hoorde: zyn bovenkleed was van de fynste wolle geweven en had eene purperachtige kleur; aen zynen met zyden gestikten gordel hing eene beugeltesch, op welke zilveren, kunstige verciersels blonken; de kleine dolk, die op zyne borst hing, was met goud ingelegd, en zyne gladde zwarte hairen had hy met welriekende olie gebalsemd. De vreemdeling was uit het land der Gallen gekomen en doorliep onze gewesten, onder voorwendsel van wyn, olie, zyde, gouden en zilveren verciersels, alles wat het zuiden in verfyning opleverde, aen de meer noorderlyke volken ter verhandeling aen te bieden. De pracht, die hy ten toon spreidde, moest dienen om de praelzucht en dus ook den kooplust by min beschaefde menschen, door zyn voorbeeld op te wekken.

Tot nu toe kon dit by den Belg, die hem terug hield, niet gelukt zyn; want deze droeg eene kleeding, welke door hare ruwheid en door het vormelooze, zelfs op deze plaets buitengewoon moest schynen. Van boven tot onder omhulde hem een kleed, dat geene andere

moeite gekost had, dan die van het aen een brengen der wilde geiten vellen, waeruit het bestond, en tot eenig wapen had hy eene yzeren, verroeste knods, welke met eenen lederen riem aen den arm hing, zoo zwaer als moeste zy door eenen reus behandeld worden, maer die klaerblykend voor de kracht des Belgs niet te lastig zyn kon.

'Wat wilt gy? - Ik heb niets met u te doen! - riep de fyne, vrouwachtige stem van Vertiko, daer hy trachtte zich los te maken.

'Zoo! - zegde de man met de geitenvellen, die klaerblykend door den drank, welken men had rondgedeeld, verhit werd - Gy hebt niets met my te doen!... Dat gy nooit veel van uw speelgoed aen my verkoopen zult, dat wist ik sinds lang - maer dit belet niet dat ik iets voor u doen wil - en nog wel goed!

'Ik verlang niets van u!

'Juist! dat is er het schoon van!.... Wy, wy geven het u uit zuiveren, goeden harten - en wy vragen er niets voor!

'Welnu, wat is het!

'Zie!... Dat gy hier uwe zuidersche wynen brengt, goed! De Aduatieken doen wat hun belieft, alhoewel ik Nervier ben, dat de Nerviers geenen wyn drinken en daerom in onzen volkstam kooplieden van uwen aerd niet verschynen mogen - maer het bruine, schuimende bier der Belgen is toch ook niet slecht - en

ik wil uit enkele welvoegelykheid het u doen proeven!

Hy bood Vertiko eene dier steenen kruiken aen, met welkers inhoud de dapperste der drinkers zou hebben vrede gehad. - De Gal verheugd aen dien prys los te komen, nam de kruik en dronk eenen teug.

'Neen! zoo niet!... Luister! wie het drinkvat aenveert moet het ledig drinken - of hy beleedigt... Dat zyn onze gebruiken hier!

De omstaenders lachten dat het over de vergaderplaets heenklonk, terwyl de vreemde koopman met eene soort van schrik de opgedrongene hoeveelheid nat bleef aenzien.

'Ha! Ha! - ging de Nervier voort - Gy vreest dat er voor my niet overblyven zou; maer ik begin reeds genoeg te hebben, ik! en daerenboven er is nog!... Gy zoo min als ik zult voor zulke kleinigheid twist zoeken!

'Ik wil niet drinken! - zegde Vertiko, al zyne stoutmoedigheid by een rapende.

'Nu, dan ben ik gedwongen het te doen! Doch gy hebt my uitgedaegd! en ik verwittig u dat myn bloed kookt, wanneer er een druppel te veel door myne keel gaet!

De Gal wist genoeg wat het woord *Belg*(*) betee-

(*) *Belg;* gebelgd; grammoedig; strydzuchtig.

kent, om ondervonden te hebben, dat twist en stryd als eene natuerlyke volmaking van het drinkfeest zou aenzien worden. Hy bragt op nieuw de kruik aen zynen mond; maer de inhoud er van was niet tot de helft verminderd, toen hy verpligt was haer neer te zetten.

'Gy zyt geen man! - zegde de Nervier, met verachting de schouders ophalende - Gy verdient zoo weinig te kunnen drinken als een wapen te dragen! Ik zou mynen tyd verspillen met u in het een of het ander les te geven!

Hy wendde zich tot de omstaenders en lachte hen toe, als om te beloven, dat zy niets by eene verandering van tooneel verlieren zouden. Dan nam hy de kruik van den grond op, verhief haer tot boven zyn hoofd, en zegde, luid genoeg, om verstaen te worden door Siegfried, in wiens nabyheid hy zich bevond.

'Ik drink aen de vryheid der weduwe van hem, die eens de vorst der Nerviers was!... Ik verbind my haer uit de slaverny te verlossen - vermits Boduognat's zoon, in plaets van mannen te volgen, zich by kinderen en vrouwen vergeet - vermits hy zyne moeder niet verlossen wil of niet kan, hy die als eene vrouw in bezwyming valt! - en het bier der kruik was in eenige teugen verdwenen.

Siegfried had de moedwillige, onregtveerdige beleediging gehoord. Met een sprong was hy in het midden van den kring gekomen.

‘Gy hebt gelogen met te zeggen dat ik myne moeder vergat! Of ik zwak ben zult gy ondervinden! - riep hy uit - Wie zyt gy?

‘Ik ben Nervier - en niemand heeft tot nu toe, zonder gevaer, my gelogenstraft...

‘Een Nervier!... Gy hebt dan het hart van Boduognat's kinderen niet leeren kennen? Gy waert niet aen den boord der Samber, gy!

De aenrander, alhoewel hy een weinig wankelde, kon nog met eene beweging van zekere weerdigheid, zyn kleed openrukken; hy toonde op de borst het breede, roode likteeken van eene wonde, die gevaerlyk had moeten zyn.

‘Welnu! - zegde Siegfried - ik gebruik geene wapens tegen iemand die met mynen vader gestreden heeft; doch gy hebt myne eer aengerand, en gy zult gestraft worden.

Hy slingerde zyne byl weg en wierp zich op den tegenstrever.

Waerschynlyk hadden Siegfrieds eenvoudige, edele woorden op het beslissende oogenblik den bedronkene tot inkeer doen komen; want hy bood niet den minsten tegenstand en viel als eenen blok op den grond neder. Siegfried dit ziende voelde zyne gramschap verdwenen; hy zelf rigtte den man op; daerna ging hy zyne vroegere plaets hernemen.

‘Ik had ongelyk! - mompelde de Nervier - Hy is

een ware zoon zyns vaders!... Ik zal het hem bewyzen - dat ik weet ongelyk te hebben!

De Gallische koopman had zich naby Siegfried gehouden, uiterlyk met inzigt onder eene magtige bescherming te blyven. Toen hy zag dat de jonge man aen hem niet meer dacht, sloop hy langzaem digter en digter, om de woorden, welke Boduognat's zoon sprak, te kunnen afluisteren.

‘Verschrikt? - vroeg Siegfried, glimlachend, eene opmerking van Werners zuster beantwoordende - Die man heeft u verschrikt!... Indien gy niet in de eenzaemheid uwer visscherswooning geleefd had, zoudt gy weten, dat die menschen, niettegenstaende hunne gebreken, goed en braef zyn; dat hunne ruwheid dikwyls uit eene krachtige rondborstigheid spruit - en dat men in onze vergaderingen niet mag bevreesd worden, al komen dan eens de wapens in het spel! De vrouwen toch worden by onzen volke geëerbiedigd en beschermd, en daer gy heden twee broeders hebt, in plaets van eenen, kunt gy, zelfs in deze tyden van storm, volkomen gerust zyn... want, niet waer, Werner, gy zult my den naem van broeder niet weigeren?

De visscher drukte met eerbied de hand, welke hem werd toegereikt.

‘Wy zullen zamen het dak eener nieuwe hut voor onze zuster bouwen - ging Siegfried voort - en ook zamen, indien gy wilt, zullen wy de gelegendheid

zoeken om onze ouders te wreken!... Gy moet reeds oud genoeg zyn om de wapens te dragen? Hebt gy meer dan vyftien jaren?

‘Ik heb er zeventien! - antwoordde Werner, zyne kleine gestalte oprigtende - en ik hoop dat ik geen lafaerd zal zyn.

‘Gy ziet er jonger uit; maer des te beter!... U, zoo jong en zoo lief, zullen de Romeinen geenen wilden beer noemen, als zy het ons doen; en gy zult er niet te min tanden om hebben, die byten! want ik zie, ik ben overtuigd, dat er in die jonge borst moed is. - Kome het gevaer, hoe spoediger hoe liever, en ons broederschap zal volkomen zyn!

De blauwe oogen van Werner waren zoo schitterend en de fyne trekken van zyn gelaet kregen iets zoo manhaftig in hunne schoonheid, dat Siegfried hem aen de borst trok en eenen zoen op zyn voorhoofd gaf.

‘En gy zuster! - vroeg Siegfried - vermits gy hu myne lieve zuster zyt, mag ik uwen naem weten?

‘Ik heet Elve. - antwoordde het meisje stamelend.

‘Elve! wilt gy ook door uwen zusterzoen ons verbond bekrachtigen? Ik geloof dat het my geluk bybrengen zou!

De maegd zag verlegen haren broeder aen en werd blozend. - Zy telde zestien jaren!... Toch zy boog, tot Siegfried neder en hare lippen raekten zyn voor-

hoofd; - maer in de oogen van het visscherskind bleef iets zoo rein, iets zoo zacht, dat die eerste zoen den jongen Nervier misschien aen de liefde zyner oude, verlorene moeder denken deed - want hy bleef sprakeloos, en met den blik, droomend, ten gronde gevestigd.

'Ik ben vermoeid - zegde hy, eindelyk de stilte brekende, en zyne hand op de gekwetste borst brengende - De bescherming moet voortaen tusschen ons wederzydsch zyn... Elve! waek gy eenige oogenblikken over mynen slaep!

Hy lachte haer nog toe, terwyl zyn hoofd sluimerend, met kindelyk betrouwen, op haren schouder zakte. Ten minste voor eenige oogenblikken was er verpoozing in zyn lyden.

Die slaep duerde niet lang. Zoodra het eerste schemergrauw van het daglicht zich aen den hemel begon te vertoonen, werd het sein van vertrek gegeven.

De mannen, die in hunne kringen, het drinkfeest tot den morgen hadden doorgezet, verlieten nu de verschillende spelen, om plaets in den optogt te nemen. Wel is waer, dat den beker en der vrolykheid met moeite werd vaerwel gezegd; maer de gewoonte der strenge krygswetten van den volkstam was zoo sterk, dat er slechts weinig wanorde kon plaets hebben.

De optogt nam aenvang. Ieder droeg wat hem het kostbaerste was: de mannen hunne wapens; de vrou-

wen, welke het leger hadden gevolgd, hunne zuigelingen; de grysaerds niets, dan eenen ouden boog of eene oude werpspies, die tot steun en gaenstok dienden.

De mondbehoeften en den weinigen huisraed, benoodigd door die tegen de ongemakken verharde volken, waren op de wagens geladen, die men bespannen had met twee of met vier ossen, byna zonder uitzondering merkweerdig om hunne kracht en schoonheid.

Beraden, doch treurig werd nu de houding dier ontelbare menschen, terwyl zy stilzwygend naest de langzaem voortgetrokkene wagens heenstapten. - Daer de doorgangen van het woud niet met gevlochtene takken, noch met boomstronken waren afgesloten langs den kant waer men geenen aenval der Romeinen te vreezen had, was na eenigen tyd het hoofd van den langen optogt tusschen de boomen verdwenen. De schakels van den stoet dier wagens en dier menschen ging zich verder en verder in het sombere woud ontrollen.

Eene uer later bleef de plaets der vergadering stil en ledig.

Zy was schrikkelyk de toekomst door dit volk te gemoet getreden!

V.

Ten toppunt van eenen berg, door eene menigte van opeengestapelde, scherpe rotsen gevormd, lag de hoofdstad der Aduatieken, omsinseld met renzenachtige, eeuwentartende brokken graniet, onder welke langs alle kanten steile afgronden zich in de diepte verloren.

Dor en vael was de aenblik des bergs, waer men hier en daer slechts eenige doornen en distels, eenige wilde, kleine bloemen of kruipende gewassen tusschen de steenen zag op klimmen. Nergens op die zware

gebrokkelde rotsen, tusschen die onmeetbare sombere afgronden, vertoonde zich het spoor eener baen, langs waer de mensch tot de hoogtens kon komen, waer zich ontelbare kleine hutten op de flanken des bergs in de lucht verhieven, gelyk aen de nesten van adelaren. - Het was slechts na langs alle kanten die massa van boven elkander hangende rotsen onderzocht te hebben, dat men het enkel punt vond, waer eene helling, op de breedte van ten hoogste twee honderd voet eenen tamelyk begaenbaren weg kon aenbieden. Dan nog was die helling, ten halve van de hoogte des bergs, met eenen dubbelen muer van steenen en van eikenbalken afgesloten, om zoo den eenigsten toegang tot de verhevene stad ongebruikbaer te maken.

Van het bovenste dier rotsen zag het Aduatieksche volk, hetwelk uit al de naburige streken in die stad was zaemgetrokken, neer op het romeinsche leger, dat zyn kamp aen den voet des bergs was komen opslaen, en er reeds de werkzaemheden van eene regelmatige belegering met wondere snelheid voortdreef.

Julius Cesar wilde aen de belgische volken geene schuilplaets laten, zoo lang zy zich aen de heerschappy van Roomen niet hadden onderwerpen. Wel is waer was door hem het moeijelyke zyner onderneming berekend; maer hy betrouwde op de wetenschappen, welke hem een oneindig voordeel boven de onbe-

schaefde volken gaven; hy steunde op die krygskunde, welke Roomen tot meesteres van byna al de landen der toen bekende wereld, opvolgend, deed worden.

Zyn leger was begonnen met eenen muer, van niet min dan vyftien duizend voet, tegen over de stad te bouwen, om daer door, zoo veel mogelyk, zich tegen de uitvallen van het onstuimige volk te verzekeren, alsook om de belegerde plaets van alle hulp der naburige volkstammen af te zonderen. Bolwerken, loopgrachten, verschansingen, stormtorens, werptuigen, slechtingsrammen, vestingen, werken van allen aerd, werden door de vreemdelingen vervaerdigd, alvorens den eigentlyken stryd aen te vangen. Hunne soldaten bouwden en timmerden onverpoosd, terwyl zy het truweel of den hamer in de eene hand, het zweerd in de andere droegen.

In de eerste dagen, toen het belgische volk al die verbazende werken der vreemdelingen beginnen zag, had het de kleine lichaemsgestalte der zuiderlingen bespot, vragende wie de wondergroote torens, die men deed opryzen, verroeren zou. Doch, wanneer de zware oorlogstuigen regelmatig voor uit kwamen, wanneer elke dag een nieuw, onbegrepen werk toonde, was allengs de verwondering ontstaen - en indien de Aduatieken hun betrouwen niet verloren, dan toch begonnen zy te begrypen, dat er buiten de persoonlyke vervoering der onversaefdheid, tot het overwinnen van

vyandelyke magten ook middelen bestonden, die zy niet kenden, en die dreigend zich tegen hun oprigtten.

Toen het gevaer dringend werd, hadden de ouderlingen zich vergaderd en er was onderzocht geworden welk middel van verdediging tegen over die vreemde, geheimvolle aenranding blyven kon.

Volgens die beslissing moest er in de stad der Belgen iets gewigtigs bereid worden; want Cesar persoonlyk blikte wantrouwend, de verschillende kloven der rotsen en den verdedigings muer der Aduatieken sedert geruimen tyd aen: - daer achter had van den ganschen dag niet een hoofd, niet eene enkele piek zich vertoond.

De Romeinsche veldheer stond nog onbeweeglyk en berekenend, toen een pyl, van op den berg geworpen, aen zyne voeten kwam vallen.

Gedurende eenige oogenblikken zag men Vertiko op eene der puntige rotsen, met zynen boog in de hand, teeken van verstandhouding geven; dan was hy verdwenen.

De pyl, door den verrader gezonden, bragt den Romeinen een schrift, dat om het hout was gebonden. Cesar overzag het met eene uitdrukking van gramschap op het aenzicht; hy mompelde:

‘Dit volk zal er dan nooit een einde aen maken!... Maer ik wacht hen!

Vertiko klouterde reeds tusschen de rotsen voort;

op eenigen afstand van de plaets waer het verraed gepleegd was, begon hy te loopen en over de rotsen te springen, tot dat hy zich eindelyk verborg achter eene wooning, welke, van de stad afgezonderd, onder eenige eikenboomen was neergeslagen.

Aen den ingang dier wooning, op eene zoden bank, zat de gryze, blinde Opperdruied, die in het woud de beraedslaging had geopend. Naest hem stond Hilda. Men zag hen verlicht door den roozenglans, dien de ondergaende zon met hare laetste gulden stralen nog op het toppunt van den berg wierp.

De jonge priesterin was de dochter van den zoon diens ouderlings. Liefde en gewoonte van teederheid, verbindt soms twee wezens, zoo innig, door een zoo verfynd gevoel van overeenstemming, dat de eene ziel ontwaert wat er in de andere omgaet, dat elke vezel, welke in het eene hart beweegt in het andere terug trilt. De blinde man kon op het aenzicht van Hilda niet lezen; zy had niet gesproken - en nogtans hy zegde:

'Gy lydt, myn kind! Gy zyt bedroefd, zoo bedroefd dat het my pyn doet!

'Vader, men leert ook jong wat lyden is...

'Hilda! Hilda! - en zyne verdorde hand zocht de hare - Het is niet alleen om de rampen des vaderlands dat gy lydt! Ik voel het! Uwe smarte is koortsiger dan de myne... Waerom dan is uwe ziele my vervreemd? Waerom is er in u een gevoel, dat gy verbergen wilt?

De jonge vrouw bedekte haer aenzicht met de handen; zy kon niet antwoorden.

‘Kind! de slag, die u getroffen heeft, moet dan wel wreed zyn, dat gy, in deze tyden, voor u zelven lyden wilt! dat gy zelfs den vader vergeet, die u lief heeft, die het regt heeft u te troosten....

Verschrikt over haer stilzwygen, dat voortduerde, trok de blinde grysaerd Hilda aen zyn hart. Hy sprak met zachte, ernstige stem:

‘Myne dochter! Gy vergeet, dat benevens het vaderland en benevens de Goden, aen u gansch het leven des ouderlings, al zyn geluk, al zyn verlangen, toehoort!... Het deed my niets in de eenzaemheid te moeten leven, niets, door myn ambt van het overige der wereld afgescheiden te zyn; ik had immers u; maer sedert eenige dagen heb ik ook u verloren!

En hy voelde haer op zyne borst snikken.

‘Dochter van mynen bloede! - ging hy voort - er was een tyd, toen ik een zoon had... Het ongeluk heeft hem aen myne zyde weg gerukt.... - Na zynen dood werd my eene weeze, een kindje, in de armen gegeven. Te jong om de smarte te kennen, heeft het kleine, op myne knien regtstaende, gepoogd de tranen, welke ik stortte, uit myne oogen te wisschen; stamelend heeft het my, de vader haer vaders, onder streelingen vader genoemd... - En ik kon nog gelukkig worden....

De jonge priesterin wierp hare armen om den hals des grysaerds.

‘Hilda! o, ik heb dat kind bemind! ik heb het aen den boord des grafs bemind, meer dan men het licht, dan men de schoonheid, de lachende lente, meer dan men zyne eigene ziel beminnen kan!... De stralen der zonne, het aenschyn der wereld, verdwenen voor my in de duisternis der blindheid; maer ik mogt de stem van myn kind, hare begeesterde zangen, de eerste toonen harer priesterinnen harp hooren - en ik zegde uit het diepste des harten den Goden dank? Nu, nu voel ik de tranen van dit kind op myne borst branden... en zy, zy is voor de liefde des vaders vreemd geworden; want zy heeft een lyden, waerin ik niet deelen mag....

De toon der woorden des grysaerds was zoo eenvoudig, maer zoo diep ontroerend, dat Hilda het lang verkropte wee in haren boezem voelde opwellen; zy fluisterde biddend:

‘Vergeef!... vergeef het my, vader! Ik heb u lief, uit der harte lief - maer ik bemin Siegfried!

‘De Goden hebben u dat gevoel niet verboden... en Siegfried is de liefde eener vrouw weerdig.

‘Hy, hy, vader! heeft my van zich afgestooten!... ik roep het tot u alleen, vader! maer ik bemin hem zoo zeer, dat zonder zyne liefde er geen oogenblik van vreugde voor my op de aerde zyn kan!... Ik geloof,

ik zie... dat hy eene andere toehoort!

Er kwam een storm van gramschap en van verontweerdiging op het gelaet des ouderlings. Zyne blinde oogen openden zich zoo verwilderd; de ontvleeschde vuisten wrong hy met zulke kracht toe; op zyn voorhoofd verscheen een hoogmoed, zoo breed, zoo onmetelyk, en hy stond regt, zoo plegtig, zoo dreigend, als hadde hy met eene beweging den man kunnen vergruizen, die zyn dierbaer kind deed lyden.

'Vader! - herhaelde Hilda, de knien des grysaerds omhelzende - Vader! o, ik bemin hem!

Die smeekende uitroep overwon het gevoel des toorns. De zucht naer wraek werd langzaem door eene meer stille droefheid in de borst des ouderlings opgevolgd.

'Arm kind! - had hy gezucht - Zy lagen aen elkanders borst en hunne aenzichten waren op elkanders harten verborgen....

Gedurende die samenspraek was een menschenhoofd, op den grond tusschen de planten, die tegen de hut groeiden, verschenen, als of het aen een slangen lichaem tot daer gekropen was. Twee kleine, vonkelende oogen staerden met booze vreugde op den ouderling en op de jonge vrouw. Dit aenzicht lachte; maer het was een lach zonder het minste geluid. De hagelwitte tanden van Vertiko kletterden tegen elkander, toen hy zich zelven zegde:

'Hoe zy hem bemint!... Ha! hy moet vernietigd

worden!... Ik zal overwinnen!... Die vrouw zal my toehooren!

Eensklaps trok hy het hoofd terug: hy zag een meisje, dat van de eene rots op de andere huppelende, die plaets nader kwam. Zy droeg bloemen in haren schoot; hare schreden waren ligt en zwierig. Een zachte glimlach speelde om hare lippen, telkenmale dat zy haer boog om tusschen de kloven, waer eenige vruchtbare aerde was kunnen vast blyven, nieuwe bloemen te plukken.

‘Vertiko herkende Elve, de beschermelinge van Siegfried. - Waer dan is hare droefheid heen? - Is het hart der vrouwe zoo ongestadig, dat zelfs het aendenken eens vaders reeds by haer verdwenen was? - Neen, Elve stortte elken dag nog tranen by de herinnering aen de arme visscherswooning; maer Siegfried zegde soms haer woorden van troost, zoo zoet, zoo heilryk, dat de naklank dier woorden, als van inwendige vreugde weer zingt. Wanneer de lange, ontroerende blikken des jongelings op haer blyven rusten, gevoelt zy dat hare smart versmelt, voor iets, waervan zy de diepte in hare maegdenziel nog niet doorpeild heeft, en eene strael van zachte teederheid in zyne oogen is de zonneschyn, die gansch haer wezen doorglanst, die nieuw leven en nieuw licht in hare ziel storten kan.

Na om eenen der hoeken van de rots gekeerd te zyn,

stond zy voor den Hoog Priester. Verrast bleef zy stil en met den blik ten gronde.

De grysaerd vroeg wat haer op die plaets gebragt had, toen de tegenwoordigheid van het meisje hem was bekend gemaekt.

‘Ik wilde u niet stooren - bad zy - ik had u niet gezien.

‘En wat heeft u, zoo alleen, van uwe wooning verwyderd?

‘Ik zocht madelieven. - Er is iemand, die goed voor my is, en hy zegt dat de nederige bloemen hem dierbaer zyn. Ik wil er eene kroon van vlechten.

‘Bloemen, in deze tyden!... Indien hy een mannenhart heeft, waerom dan denkt hy aen bloemen?

‘O! Hy heeft een mannenhart, dat krachtig is, en de eikenkroon des heldenmoeds heeft ook zyn hoofd reeds omkranst... Maer hy is goed - en verwerpt myne geschenken niet, hoe klein die ook zyn mogen.

Elve had die woorden met vuer uitgesproken; doch eensklaps zweeg zy en werd blozend.

‘Hy heeft een goede verdediger! - merkte de ouderling met verzachte stem aen - En gy verzwakt hem het harte niet?

‘Soms ben ik bevreesd, wanneer ik aen de gevechten denk, waerin hy zich werpt; maer hy heeft gezegd dat hy overwinnen zal, en ik, ik geloof hem.

Vertiko, verzekerd niet gezien te worden, had weder

het hooft opgerigt. Zyne oogen vlogen spottend van Elve tot de priesterin; en zyn lach was een of twee mael tot een scherp gesis geklommen, als of hy in het genieten van het kwade, de voorzichtigheid des lafaerds vergeten kon.

‘Zeg den beminde - ging de blinde priester voort - dat Frya, de Godin der Liefde, hem zegent, die het vaderland dient!

By elk dier woorden had Hilda geleden, als werd er druppel voor druppel, brandend lood haer op het bloedende hart gestort.

‘Heeft hy den bruidschat aen uwe bloedverwanten reeds gegeven, om u tot zyne gade te koopen?(*) - vroeg de ouderling.

‘Een bruidschat! neen, neen! zoo zal, zoo durf, ik hem niet beminnen! zoo heeft hy my niet lief... hy is ver, te ver boven my verheven.

‘Wie dan is hy?

‘Zyn naem is Siegfried, zoon van Boduognat.

Hilda greep zenuwachtig de hand des blinden grysaerds.

Er kwam eene beweging onder het loover tegen de hut, als of de bespieder zich niet beletten kon van nydige blydschap op den grond te spartelen.

(*) Het was de man en niet de vrouw, die by de oude Belgen den bruidschat gaf.

‘Kind, dat de Goden u zegenen! - herhaelde de Opper Druied; doch zyne stem beefde. - Het besef der weerdigheid, waermede hy bekleed was, verbood hem iets meer te vragen. Hy leunde op Hilda's schouder en ging de hut binnen.

Elve bleef nog eenige stonden onbewegelyk en verwonderd. Zy begreep de handelwyze des Druieds niet; zy vroeg haerzelven waerom de priesterin, welke haer nogtans kende, zonder te spreken, de plaets verlaten had.

Het avondrood begon op den top des bergs te verdwynen. De grauwe eerste schemeringen van den avond breidden zich meer en meer somber uit. Alles werd eenzaem en stil rond Elva. Zy zag het, werd bevreesd, en met de verzamelde bloemen, spoedde zy haer huiswaerts.

VI.

Geruimen tyd nog bleef Vertiko tegen de wanden der wooning van den ouden Druied luisteren. Hy wist dat er gewigtige beslissingen in den raed der opperhoofden van den volkstam genomen waren. Hy had Cesar berigt gegeven, dat er eenen beslissenden uitval door de Belgen zou gewaegd worden; doch, in zyne hoedanigheid van bespieder, verlangde hy altoos meer byzonderheden te kennen; en hy hoopte dat de gryze priester over de aenstaende onderneming met Hilda

spreken zou. Waerschynlyk, nogtans, werd binnen de hut niet een woord gewisseld; want Vertiko stond eindelyk regt en verwyderde zich, zyne rigting naer den noorder kant van den berg nemende.

Het was meer en meer duister geworden. Toch spoedde Vertiko zich over de oneffenheden der rotsen voort, zoo snel, als ware de duisternis hem geene hindering. Zyne oogen, ofschoon het licht hen scheen te kwetsen, hadden, even als die van sommige roofdieren, de magt gekregen ten allen tyde eene prooi op te volgen.

Hy hield stil op eene plaets, waer de natuer nog wilder was, nog grootscher in hare afschrikkende eenzaemheid, dan op al de andere kanten van den berg. Van de eene rots tot op de andere klauterende, kroop hy tot aen eenen boom, die gansch alleen boven den afgrond uitstekend, zyne wortels tusschen de steenen had kunnen vastzetten. Met de armen om den stronk van dien boom geklampt, blikte Vertiko naer beneden; hy zag ontelbare rotsen, welke in duizend verwarde vormen boven elkander hingen, en als een chaos, tot onpeilbare diepte, zich in de zwarte schaduw des nachts verloren.

‘Het moet hier zyn, indien myne inlichtingen goed waren! - mompelde hy - Dat is het, wat zy der rotsenladder noemen!... Eens de voet op die helling gezet, zullen zy niet meer terug keeren!... Siegfried,

ten minste, zal my niet meer in den weg staen! Cesar is my eene belooning verschuldigd - en die vrouw, ha! ik zal haer meester - zy myne slavin zyn!

Vertiko, na de plaets herkend te hebben, kroop terug en, op eenigen afstand van daer, ging hy zich achter eene brok rots verbergen.... De uren snelden voorby. - Was het de koorts des ongedulds, was het de nachtelyke koude, waren het zyne verhitte, booze gedachten, welke Vertiko deden beven, terwyl hy daer, in een gekrompen, te wachten lag? - Het overdenken, het berekenen zyner plannen; de aenhitsende streelingen zyner driften; het te gemoet zien, het koesteren der wraekzucht, dit alles deed soms de nagelen zyner vingers op den steen krasschen, terwyl er versmoorde vloeken tusschen zyne tanden knarsten. - Van tyd tot tyd nam hy eene lederen flesch, die tusschen zyne kleederen verborgen was, en trachtte hy, door het drinken van eenige teugen geestryken wyn, zichzelven nieuwen moed en nieuwe nydige hoop te geven.

'Zy komen dan niet!... Het moet nogtans hier zyn! - zegde hy, nogmaels met ongeduld het hoofd vooruit brengende - Zou Siegfried het voorstel, welk men zoo dwaes heeft toegejuicht, nu niet durven uitvoeren? - Dat ware jammer!... Myne maetregelen zyn goed genomen; - ik kon van hier, veilig, het overeengekomene teeken aen de Romeinen geven!... De nacht gaet nogtans allengs voorby...

‘Wie daer? - riep er op eens eene stem, van den anderen kant der rots.

Vertiko zweeg; doch een oogenblik later voelde hy zich door een ruwe hand vastgrypen.

‘Wie daer? - herhaelde de zelfde stem gebiedend, en in den zwaren toon lag reeds gramschap.

Vertiko kroop onder die hand in een: de vrees deed zyne beenen knikken. Hy begreep nogtans dat elke aerzeling vermoedens moest opwekken; al zyne krachten inspannende, antwoordde hy:

‘Ik ben een man die dorst heeft naer het bloed der Romeinen.

‘Zoo!

‘En ik ben hier gekomen, om deel aen den stryd tegen de vyanden te nemen, indien er een stryd moet plaets hebben.

‘Zoo! gy zyt wel haestig! Wy dachten de eersten hier te zyn.... En wie zyt gy?

Vertiko, wiens ooren evenzeer als zyne oogen geoefend waren, had reeds de stem herkend van den Nervier met de geitenvellen, die tegen wil en dank, hem in het woud had willen doen drinken. Die herkenning kon niet dienen om zyne vrees te verminderen; toch hy antwoordde, met zoo veel vastheid het hem mogelyk was:

‘Ik heet Vertiko.

‘Gy!... De gallische koopman! - en de Nervier

liet Vertiko los, als of de aenraking van den koopman der zuidersche goederen hem bevlekken kon.

‘Waerom verwondert u dat?

‘O, my verwondert niets - zegde de ruwe Belg - Ik heb reeds om uwent wille kennis gemaekt met de vuist van Siegfried, Boduognat's zoon, die nu myn meester is... Ik bemoei my dus met uwe zaken niet meer. Gy zult met Siegfried zelf spreken.... Kom!

Vertiko was genoodzaekt te volgen. De Belg leidde hem tot Siegfried, die op eenige stappen van daer, tegen den zelfden boom geleund stond, waeraen de plaets door den verrader herkend was. Naest Siegfried zat de kleine visscher, onledig met koorden van kemp te ontrollen, welke hy op zyne schouders tot daer gedragen had.

Het was de eerste mael dat Siegfried, als opperbevelhebber, in den aenstaenden stryd ging het gezag voeren. De ouderlingen van den volksraed hadden hem aengewezen om eene onderneming te besturen, tot het gelukken der welke al de vurige stoutmoedigheid van het jonge opperhoofd benoodigd werd. De hem opgelegde taek was zoo gevaervol, dat het ontwerp er van slechts in een oogenblik van ongeduldige gramschap, van vertwyfling, door de Belgen kon opgevat zyn; en de gevolgen van dit gevecht, moesten zoo gewigtig zyn, dat de uitslag over de vryheid of over de vernietiging van den volksstam misschien beslissen

zou. Daerom had Siegfried, de eerste op de plaets willen zyn, welke tot vergaderplaets aen de belgische stryders was aengetoond. Hy had alleen Werner met zich genomen, gevolgd door den Nervier, die sedert den nacht hunner ontmoeting in het woud, den zoon van zynen roemryken vorst niet meer verliet.

Meer dan eene uer moest nog verloopen, alvorens de bepaelde tyd voor de byeenkomst daer was, toen Siegfried uit zyne mymering door de komst der twee persoonen werd opgewekt.

'Wannes! - zegde hy, het hairige kleed van den Nervier herkennende - ik had u verzocht ons eenigen tyd alleen te laten, omdat ik met Werner, in het byzonder, te spreken heb. - En hy draeide eenige madelieven tusschen zyne vingeren, als of die kleine bloemen voor hem van het grootste belang waren.

'My spreken!... Is het daerom dat hy zwygt en droomt! - dacht Werner, glimlachend opziende.

'Toen my uw bevel gegeven werd, wist gy niet welk zonderling wild ik zou opjagen - antwoordde de man, wiens naem door Siegfried genoemd was.

'Wat is het dan?

'Ga, en spreek aen onzen oversten! - zegde Wannes tot den gallischen koopman, een teeken doende, als of hy hem wilde voortstooten, nogtans zonder hem aen te raken.

Vertiko deed een stap voorwaerts. Altoos vreest de

schuldige dat zyne misdaed zal ontdekt worden; de lafaerd zegde, huichelend, en op klagenden toon.

‘Uw man is wel ruw jegens my geweest.

‘Waerom, Wannes, heb gy dien mensch ruw behandeld?

‘Omdat hy te vroeg was gekomen - omdat hy niet vroeger hier mogt zyn dan wy - omdat hy een koopman is - omdat hy vlugt wanneer men hem te drinken of te vechten aenbied - omdat uwe genadige...

‘Genoeg! - viel Siegfried in, en zich tot Vertiko wendende, vroeg hy:

‘Wat deed gy op deze plaets?

De Gal kon slechts zyne eerste antwoord herhalen; hy zegde:

‘Ik was gekomen om deel aen den stryd te nemen.

‘Te stryden! gy!

‘Myn land, het land der Gallen zucht onder het juk van Roomen. Ik bewonder uwen heldenmoed en ik ook wil my onder uw beleid op den algemeenen vyand wreken.

‘En, met welk ander inzicht kon hy op dit uer zich hier bevinden? - dacht Siegfried.

‘Misschien zult gy my tusschen uwe stryders niet aenveerden? - vroeg de lafaerd, die begreep dat hy zich te verre verbond en aen een middel van uitvlugt dacht.

‘Uw besluit van met ons het bedryf te wagen, is

eene stoutheid, die u in veler oogen verheffen kan... Doch, zeg my, hoe is ons voornemen u bekend geworden?

'Weet dan iedereen in de stad niet, dat Boduognat's zoon van eenen bloede is, dat zich voor het vaderland en de vryheid opoffert? Denkt gy dat men het geheim zoo bewaerd heeft, dat de hoop van duizende menschen, voor welke gy gaet stryden, u niet volgt? - dat het blyde nieuws onder het dak der hutten zich niet heeft verspreid? - dat de moeder niet aen haer kind zegt: 'dezen nacht zal misschien de nacht der verlossing zyn; want een held aen het hoofd zyner helden heeft ons aller lot in zyne magtige handen!

Werner deed een teeken van goedkeuring; maer de oude man met de geitenvellen, schudde nog meer wantrouwend het hoofd, by het hooren dier indringende vleijeryen. Siegfried bleef nadenkend.

De verrader vreesde zyn doel te hebben gemist en begreep dat slechts eene uiterste inspanning hem van eene schrikkelyke wraek bevryden zou. De Belgen in den stryd volgen, was iets waervan de gedachte hem huiveren deed; maer dit gevaer was het dringendste niet, en hy verkoos het.

'Ach! dat het my vergund zy in het gevecht aen uwe zyde te blyven! - bad hy - Ik weet dat er in uw volk een vooroordeel tegen de menschen van myn beroep is; maer indien de dood my spaert, verlang

ik eene getuigenis te vinden, die zeggen zal, dat men ten onregte my van zwakheid heeft beschuldigd.

De jonge Belg aerzelde niet langer: met die gulle openhartigheid, welke hem kenmerkte, reikte hy den Gal de hand toe:

‘Vergeet - zegde hy - dat een onzer ruw jegens u is geweest - Wy zullen naest elkander stryden; morgen, indien Tyr, de God des oorlogs, met ons is, hoop ik u, in het aenschyn van ons volk, als eenen held te kunnen den broedergroet geven!

Vertiko kon nu niet meer achterwaerts. Wel overwoog hy knarstandend hoe het hem onmogelyk geworden was den Romeinen het beloofde sein te geven, om het oogenblik der nederdaling van de belgische krygslieden te doen kennen, en stond hy zonder een woord te spreken; maer bloedige opbruisschingen van gramschap vlogen hem door het hoofd; zyne hand voelde nog den warmen handdruk van Siegfried, toen hy reeds dacht:

‘Ik zal my wreken!... Uwe dood zal er misschien te zekerder om zyn! In de verwarring des gevechts, vermits ik nu toch vechten moet, zal ik wel, zonder gevaer voor my, u weten te treffen... Men kan zich daerna tusschen de lyken werpen: - Cesar kent my!...

‘Onze jonge aenvoerder - sprak hy luid tot Wannes - wenscht met zynen vriend alleen te blyven; indien het geoorlofd was, zou ik u gezelschap houden.

Wannes had de lederen flesch tusschen de kleederen des koopmans zien steken en Siegfried had hem de hand gegeven: het was dus onmogelyk te weigeren.

Terwyl de Nervier in gevaer bleef de strenge wetten van zynen volkstam te overtreden, door welke het gebruik van zuidersche wynen, als eene verzwakkende wellust, verboden werd, bevonden zich Siegfried en Werner nogmaels alleen.

Beide hadden hunne vroegere houding hernomen. Siegfried stond even sprakeloos als te voren tegen den eenzamen boom geleund. In zyne eenvoudige, krachtige ziel waren er sedert eenigen tyd gevoelens ontstaen zoo innig, zoo diep ontroerend voor hem, dat hy aerzelde telkens hy op het punt geweest was er aen Werner van te spreken. Er zyn van die woorden, welke lang in het hart besloten blyven, omdat een hunner toonen als het ware den blanken sluier moet wegscheuren, waermede de ziele in hare schoonste geheimen, in hare zoetste trillingen, met voorliefde haer omhult. Die gewaerwordingen, wier tael op de lippen beeft, had Siegfried in zyne borst voelen geboren worden; zy hadden er de streeling van een nieuw leven voortgebragt, en ofschoon soms zyn hart inwendig er van overstroomde, als hadde hy die gevoelens aen gansch de schepping met vreugde moeten verkondigen, vond hy geene uitdrukkingen, nu hy aen eenen boezemvriend spreken wilde.

Werner had verscheidene malen zynen makker met verwondering aengezien; eindelyk brak hy de stilte en vroeg:

‘Gy had my veel te zeggen, Siegfried?

Die woorden schenen den jongen Nervier uit zyne mymering te doen ontwaken; hy ging tot den visscherszoon, nam hem by de hand en sprak:

‘Werner, ik heb u twee gunsten te vragen.

Het visscherskind zag nog meer verwonderd: in zynen geest was nooit eene andere gedachte opgekomen, dan die van Siegfried als een wezen te beschouwen, zoo magtig, dat het nooit iemand om gunsten bidden kon.

‘Werner - ging de jonge Nervier voort - gy weet dat ik niet gewoon ben myne gedachten met schoone woorden te verbloemen; - ik vraeg u in eens en regt uit: wilt gy myn wapen broeder zyn?

‘Ik!... Uw wapengezel!... ik!... Siegfried ik ben slechts het kind van eenen armen visscher; maer ik heb niet te min geleerd wat het woord wapenbroeder beteekent!... Gy, denkt er niet aen!

‘Ik weet - antwoordde Siegfried ernstig, terwyl hy de hand zyns vriends niet los liet - ik weet door welke onbreekbare banden het broederschap in de wapenen ons vereenigen zou; ik weet dat wy voortaen slechts één wil, één hart, één bestaen zouden hebben; o, ik weet Werner, dat twee wapenbroeders zoo innig aen elkander verkleefd zyn, zoo ver in elkan-

ders lot deelen, dat indien gy stierft, ik het regt niet meer hebben zou te leven - en ik herhael; ik bid: Werner, wilt gy myn wapenbroeder worden?

‘Neen, neen, ik vergeet niet welken eerbied den zoon uws vaders toekomt!

Siegfried boog zich nog dieper en zyne stem werd fluisterend, toen hy voortsprak:

‘Vriend! indien ik u deze vraeg doe, is het misschien uit eigenbaet: een wapenbroeder zou het regt niet hebben iets aen zynen gezel te weigeren.

‘Maer hoe is het mogelyk, dat ik iets voor u doen kan?

‘Werner - ging Siegfried voort, als of hy de vraeg niet gehoord had - toen gy dezen avond de wapens van de wanden uwer wooning naemt, om my te volgen, toen gy uwer zuster vaerwel zoendet - is my het harte bang geworden. Werner, hebt gy reeds gedacht wat er van die zuster te midden der gevaren worden zou, indien het noodlot wilde, dat gy uit den stryd niet terug keerdet?

Werner zweeg een oogenblik; er kwam eene traen in zyne oogen; hy werd bleek en vroeg.

‘Gy, zoudt gy haer niet als eenen broeder beschermen?

‘Haer beschermen!... Om haer in de zwakheid te ondersteunen, om een lyden van haer af te weeren, zon ik honderdmael den dood verachten; dat is waer!...

Doch, als eene zuster, kan ik haer niet meer aen het hart nemen... Gy zyt nog zoo jong, Werner, dat ik niet weet, of gy my verstaen zult; - maer om haer te beschermen; om haer te beminnen, zoo als ik het doe, moet gy er in hebben toegestemd. Uwe zuster heeft geene bloedverwanten meer, dan u alleen - vermits haer vader zoo als de myne gestorven is - haer broeder alleen heeft dus het regt te zeggen dat ik haer mag lief hebben!... Wapenbroeder, mag uw Siegfried zyne Elve beminnen - als eene verloofde!... want het is slechts als eene verloofde, als eene aenbedene gade, dat ik haer voortaen beschermen, dat ik haer beminnen kan!

'Uw groot, edel hart bedriegt u! Hetgeen gy liefde noemt is medelyden!

'Werner, wanneer ik de eerste dagen haer zag, heb ik soms my omgewend, om in het geheim de traen af te wisschen, die in myne oogen kwam. Ik geloofde dat de ontroering, welke my overmeesterde en welke ik nooit zoo diep gekend had, voortkwam uit de overeenstemming van de ongelukken, die ons getroffen hadden. Ik beminde haer reeds; doch zoo als het kind zyne moeder bemint, wanneer zy het aen het hart drukt; alleen omdat onze zielen elkander toehoorden, naer elkander dorst hadden... Later wanneer ik elke beweging van de lieve, tengere maegd met myne blikken volgde: wanneer elk harer schreden myn hart

deed kloppen, elk harer woorden myne ziel gekluisterd aen haren mond deed hangen; wanneer eene strael harer oogen my voor het zwakke kind zou hebben doen nederknielen, om een woord, en nog een woord, af te smeeken - o, dan heb ik geleerd dat er een gevoel is, grooter en heiliger, dan zelfs de liefde, welke aen den moederboezem het kind vervuld - magtiger dan alles wat men magtig heeten kan!... Zoo is het dat ik myne beminde lief heb!

Op het aenzicht des broeders was een glimlach gekomen, schoon als de weerglans eens hemels. Er glinsterde hem eene toekomst tegen, welke hy voor zyne zuster nooit had durven verlangen. Hy zag haer aen de borst van Siegfried, in zaligheid van liefde, tegen alle gevaer beveiligd en kon haer nog gelukkig droomen - maer Werner vergat niet, dat ook in de liefde eigenbaet bestaen kan; hy antwoordde:

'Gy bemint haer! Uwe woorden hebben my eenen zwaren last van de borst weg genomen; maer indien de vorstelyke telg van den nervierschen bloede het arme visscherskind tot eene verloofde neemt, zullen de ouderlingen des volks niet tegen zulke verbindtenis, getuigen? Hebt gy het regt, gy de eenige zoon, die van Boduognat's stam overblyft, uwe liefde boven alle ander belang te verheffen?

'Word myn wapenbroeder, Werner! uwe zuster zal de meeste van alle vrouwen voor my verheven zyn.

Siegfried had de armen geopend, om den jongeling aen zyne borst te ontvangen; de visscherszoon voelde zich door eene onweerstaenbare kracht aen dit hart getrokken! Toch hy deed eene laetste vraeg en die vraeg was in een enkel woord besloten:

‘Zy?

‘Ik hoop! - was Siegfrieds antwoord. Hy hield den jongen vriend in eene omhelzing besloten - en de eerste zoon van wapenbroeder was wederzydsch gegeven.

‘Nu aen onze taek! - sprak Siegfried - De Romeinen zullen het gewaer worden, dat ik bly, dat ik vervoerd ben! Aen hun het eerste deel der feest!

VII.

Reeds wiemelde er rond Siegfried, tusschen de rotsen, eene menigte krygers, wier getal in de duisternis onberekenbaer was. Met zoo weinig gerucht hadden zy zich op die plaets naest elkander komen scharen, dat zy uit den grond schenen op te ryzen. Geen gekletter van wapens, geen schreeuw, niets buitengewoons, kon den Romeinen aen den voet des bergs doen bemerken, dat er boven hunne hoofden verscheidene honderde menschen zich tot eenen stryd gereed maekten.

Het uer was gekomen. Siegfried stond te midden van zyn leger op den hoek eener rots verheven. Zyne stem brak de stilte en indien men zyn gelaet in de duisternis van den nacht niet zien kon, dan toch had iedereen aen den toon dier stem het jonge opperhoofd herkend.

'Wy zyn op het punt eene onderneming te wagen, die misschien over ons aller lot beslissen moet - zegde hy - Langs de afgronden, die zich onder onze voeten uitstrekken; langs die rotsenladder, waervan de hoogte tot nu toe slechts door de vleugels van roofvogelen gemeten werd, gaen wy eenen weg tot de bloedige wraek, tot de vryheid zoeken! De Romeinen verwachten ons aen dezen kant niet; de storm die van hier vernielend op hen gaet nederstorten, is tot nu toe hun onbekend; zy slapen in hun kamp den slaep des doods, om onder onze slagbylen te ontwaken en te sterven! - Die vestingen, die torens, waerin de vreemdelingen zich opsluiten, die zonderlinge werktuigen, welke door hen gebruikt worden, om ongestraft de verwoesting in onze stad te werpen, zullen weldra ten prooi aen de vlammen gegeven zyn. Van dien stond is ons volk vry! De rook, die boven het vreemde kamp gaet opstygen, moet aen de broederstammen onzes landes verkondigen, dat de schending onzer wouden gewroken is, dat men de magten des roovers tarten kan! - Dan, wanneer wy zegepralend doen zien, dat wy

steeds het hoofd bieden, zullen de naburige volken opstaen, zal de grond des vaderlands een leger voortbrengen, hetwelk den tyd hebben zal, om ons ter hulpe te snellen, terwyl de zuiderlingen hunne slavenwerken herbeginnen, omdat zy met den blooten borste tot ons niet komen durven! Aen den voet uwer stad gaept reeds het breede graf, dat de vyanden verslinden moet!... Ook is het eene blyde zending, die ons heden werd opgelegd - eene gelegendheid, welke ik in tegenwoordigheid van u allen door de plegtigste verbindtenis van het leven des krygsmans vieren wil!

Siegfried plaetste Werner naest zich; hy nam een zweerd; gaf het eene einde er van in de hand des jongelings en sprak:

'Ik, Siegfried, van den stam der Nerviers, neem de Goden en alle vrye mannen tot getuigen, dat ik Werner, van den stam der Aduatieken, tot wapengezel, tot broeder neem!

Hy gaf het zweerd, dat hem toehoorde, aen Werner over, ten teeken dat alles, zelfs het geheiligste, de wapens, van nu af tusschen hen gemeen was geworden.

'Ik Werner - sprak de stem van het visscherskind - ik Werner, van den stam der Aduatieken, verklaer voor het aenschyn der Goden en by alles wat my dierbaer is, dat ik Siegfried, van den stam der Nerviers, tot mynen broeder neem!

En hy hing op Siegfried's schouderen eenen mantel van blanke schapenvachten, die door de handen van Elve voor haren broeder verveerdigd was.

Er mogt niet worden toegejuicht uit vreeze de aendacht der Romeinen gaende te maken; maer men hoorde in de duisternis een byna algemeen gemompel van goedkeuring, zoo helder en zoo zacht, had de stem van den nieuwen wapenbroeder des aenvoerders geklonken.

'Nu aen onze taek! - hernam Siegfried, zich weder tot zyne krygers wendende - Zonen van den Aduatiekschen stam, vergeet niet, dat gy het vuer uwer mannelyke zielen moet beheerschen, om het teeken te wachten, dat ik voor den algemeenen aenval zal geven! Denkt, wanneer gy in de nabyheid der haterlingen komt, dat de drift u niet te vroegtydig vervoeren mag, dat van onze voorzichtigheid even zeer als van onzen moed, het leven en de vryheid des ganschen landes afhangt! De tyd, die noodig is om aen den voet van den berg te komen, zal het overige van den nacht nemen: - de stryd begint met de eerste glim van licht, die aen den hemel verschynt! Het ontsteken der fakkel, welke ik draeg, zal het sein geven. Onze slagen kunnen by den klaren dage van hunne rigting niet afwyken; wy zullen zien waerheen onze toortsen moeten gewend worden - en de vreemdelingen zullen er in hunne verwarring des te meer om vreezen, wanneer wy hun

de aenzichten van een vry en onverschrokken volk zullen toonen!... De weg, welke dient om af te dalen, is gevaerlyk; wy weten dat ons bloed hem op de scherpe steenen teekenen zal; maer wy weten ook, dat wie eene klacht, een schreeuw laet hooren, zelfs indien hy verpletterd nederstortte, zichzelven tot eenen lafaerd maekt, die zyne broeders verraedt, die door duizende dooden niet genoeg zou gestraft zyn!... Voorwaerts!

Siegfried wierp eene koorde om den stam des booms, die boven den afgrond uitstak. Vooraleer hy er aen dacht was die koorde door eenen jongeling gegrepen, die met wondere vlugheid zich liet nederglyden, tot op de eerste rots lager, waer zyne voeten konden plaets vinden.

'Vergeef hem - zegde Siegfried tot Wannes, die aen zyne zyde stond, den gallischen koopman in voorgevoel van wantrouwen met zich voerende - Vergeef het aen mynen jongen wapenbroeder, dat hy uw opperhoofd de plaets der eer, des gevaers, ontneemt! Hy weet dat ik hem heden alles geerne toestaen!... Nu aen ons!

Op zyne beurt gleed Siegfried neder. Weldra hing er van de eene rots tot aen de andere, aen de steile zyde des bergs, een beweegbare snoer van menschen, aen elkander geklampt, allen van oneffendheid tot oneffendheid afdalende. Hunne wapens hielden zy tusschen de tanden; hunne schilden, van hout of leder, alsook de toortsen, welke beneden, tot het verbranden

van het romeinsche kamp, moesten ontsteken worden, waren op hunnen rug gebonden, daer de krygers met hunne handen zich aen de koorden, aen de hoeken der steenen, aen de doornen en distels, welke tusschen de kloven groeiden, moesten vasthouden. Hunne lichamen werden op de snydende punten tot bloedens verscheurd; boven den afgrond hangend, voelden zy de aderen hunner armen van vermoeijenis gloeden; hunne borsten werden hygend; toch de ketting van stryders daelde altoos lager en lager, kruipende, klouterende of van de eene brok rots tot op de andere neder springende. Geen woord, geen zucht kon men hooren: het diepste stilzwygen bleef de sombere, hooge flanken des wilden bergs omringen. Zoo waren eindelyk de stoutste, de behendigste der jongelingen aen het onderste van den afschrikkenden rotsenmuer gekomen. Zy wachtten er het overige der mannen, welke na mate zy beneden gleden, aen de zyde hunner makkers kwamen plaets nemen...

Nanwelyks hadden de eerste blauwe tinten van den aenbrekenden dag zich in het oogsten vertoond, of een dondere wapenkreet liet zich hooren. Door duizend monden herhaeld ging hy, van weergalm tot weergalm, tot het hoogste der bergenstad en tot in het kamp der vreemdelingen, het oogenblik des gevaers doen kennen.

Reeds hadden de Belgen zich vooruit geworpen. De

honderde lichten hunner brandende fakkels vlogen in de vallei voorwaerts; hunne zweerden hadden zich in het bloed der eerste, overweldigde vyanden gedoopt.

De onversaefde aenvallers wisten dat zy stryden zouden onder de oogen hunner ouderlingen, vrouwen, geliefden en kinderen. Op den berg begon de menigte van het ontwaekte, belegerde volk zich in den purperglans des dageraeds te vertoonen, terwyl in de vallei het flauwe grysachtige schemerlicht nog de bewegingen des legers niet ten volle onderscheiden liet.

Van op die rotsen hadden reeds meer dan eens, by het beschouwen van de gevechten der uitvallen, die zich hernieuwden, de harten des volks van angst en smarte geklopt. Meer dan eens hadden er tengere handen den vrouwenboezem verscheurd, wanneer men van daer het lichaem eens dierbaren, onder het stael der vreemdelingen, zag nederstorten! Dikwyls hadden er kinderen, naest hunne moeders, te vergeefs smeekend de kleine handen ten hemel verheven, redding afbiddende voor iemand, die nooit uit den stryd zou weder keeren! Ouderlingen hadden er meermalen de neerlaeg hunner zonen moeten bywoonen; meermalen het leger des vaderlands vruchteloos op de verschansingen der Romeinen zien afbotsen.

Nu begreep men dat de opperste worsteling had aenvang genomen; want door de Belgische stryders waren alle middelen van terugkomst veracht. Alvorens

te vertrekken, hadden zy elkander de hand gegeven, ten teeken van een vaerwel, dat den eed van te gelukken of te sterven in zich besloot.

Dan ook in afwachting dat de zonne den laetsten sluijer der schaduw in de vallei zou wegnemen, poogen duizende blikken door de schemering te dringen, om den eersten uitslag der onderneming te ontdekken...

Daer verheft zich aen de lucht den prachtigen stralenboog, die als eene kroon van goud en purper boven het nog onzichtbare meesterstuk der Almagt is uitgestrekt! Even heerlyk, even glansryk is de ontwaking der natuer, als of het schoone licht des hemels geene tooneelen van bloed en van haet verlichten gaet! - Nogtans, niemand dier menschen aenhoort op dit oogenblik den zang van den eenzamen leeuwerik, die hooger en hooger zweeft, om zyn morgenlied van lof en liefde, boven het veld der slagting, den Vader van al wat leeft toe te sturen! - Men bewondert de majestatische vuerschyf niet, wanneer zy boven de aerde opklimt, even eeuwig, even schoon als God zelf; men ontvangt slechts met nydige gretighied haer licht, om de bloedige worsteling in al hare byzonderheden te kunne omvatten....

Vertiko had den Romeinen het teeken niet kunnen geven, dat door hem in het verraderlyke schrift beloofd was. De woeste stryders waren dus den vreemdelingen op het lyf, toen deze nog in afwachting van

het overeengekomene sein waren. Maer in gansch den omtrek van het romeinsche kamp had men dien nacht gewaekt. Nu dat de voorposten door den eersten schok waren overrompeld geworden, deden de maetregelen, welke men genomen had, en de strenge tucht, waeraen de vyandlyke legioenen gewoon waren, in hunne rangen weldra de verwarring verminderen. Nogwel deinsde de romeinsche afdeeling, welke door Cesar bestemd was, om de Belgen te ontvangen, achterwaerts; maer de soldaten hadden het gevaer reeds herkend en zy verdedigden hun leven met hardnekkigheid.

Het eerste gevoel, dat in de belegerde menigte op de hoogte des bergs ontstond, toen men van uit de stad, de kansen des stryds berekenen kon, was een gevoel van vrees. De ouderlingen, de vrouwen verdrongen zich rond den gryzen, blinden Opperpriester, die door Hilda geleid, te midden van zyn volk gekomen was. Men omringde hem, als hadde hy de magt bezeten om de gramschap der Goden af te weeren. Hy stond met verheven hoofde, plegtig en kalm; men zou gezegd hebben, dat een donderslag dit eerbiedweerdige voorhoofd niet hadde kunnen doen bukken. Nogtans zyne stem getuigde van buitengewoone ontroering, toen hy vroeg:

‘Hilda, wat ziet gy?

‘Eene wolk van pylen en schichten is boven het

slagveld met opvliegende stof vermengd - antwoordde de jonge priesterin - De lucht is er van verduisterd; doch ik zie de werptuigen op de schilden afbonsen, of door het lichaem der krygslieden dringen... Nog stormen de Belgen voorwaerts... De worsteling wordt meer algemeen... Men strydt lyf om lyf, en de pylen, de werpspiesen verminderen... De slagen onzer broeders zyn vreeselyk; het yzer hunner zweerden schynt van wellust te trillen, wanneer het de harten des vreemdelings vindt! Hunne slagbylen glinsteren als de bliksem, die niet nederdaelt dan om ten doode te slaen!... Ha! de vyand aerzelt!... Onze broeders vertrappen de vreemde lyken en werpen zich voorwaerts!... De vyand ontwykt hunne slagen!... Slaet toe! Slaet zonder verpoozing, kinderen der vryheid!... Ziet! de zonen van Belgie werpen in vervoering de schilden boven hunne hoofden weg, om met meer snelheid de vyand te kunnen opvolgen! De belgische stryders vreezen het gevaer niet: zy scheuren de kleederen van hunne borst om den dood te omhelzen! Dank, dank, Goden! de Romeinen deinzen altyd achterwaerts!... Geene genade!... Moed stryders der vryheid! dat de punten uwer zweerden door het yzer dringen, waermede de lafaerden zich in den stryd het hart bedekken! Dat uwe bylen hen verpletten!... Geene genade!... Uwe vrouwen, uwe kinderen zullen den zoen der belooning geven!

De jonge vrouw strekte den arm uit, als om aen de stryders den weg der overwinning te wyzen.

‘Hilda, wat ziet gy? - vroeg nogmaels de blinde grysaerd.

‘Onze helden zyn naby de verschansingen van het kamp gekomen... Zy beklimmen de vestingen... De wanhoop, de woede geeft aen den vyand nieuwe magt... Drommen van romeinsche soldaten komen aengeloopen... Die storm wordt meer en meer bloedig... Onze stryders werpen zich moedig tegen de wallen op; - doch velen hunner stortten neer!... Zy sterven; maer deinzen geen stap achterwaerts!... Walkuren! hemelsche maegden! gy die boven het slagveld zweeft, gy die de heldhaftigste der jongelingen aen den dood vraegt, om hen als uwe uitverkorene beminden, eeuwig in het Walhalla de zaligheid der liefde in uwe armen te doen genieten, o, ontvoer onze helden niet!... Zy vreezen den dood nooit; zy weten, onsterfelyke schenkeressen der Goden! dat door u, in het gevecht, opgenomen worden, het hoogste geluk is; - maer het vaderland behoeft hunne krachten nog!... Dienaressen van Woden, doet hen uwe liefde door nog meer heldendaden koopen!

De priesterin zweeg een oogenblik; hare ziel scheen het lichaem verlaten te hebben, om te midden van het krygsgewoel te vliegen.

‘Dáér!... ik zie hem!... - riep zy uit, dit mael zonder ondervraegd te zyn, en de bevende hand in de

lucht uitstrekkende - Ik herken Siegfried onder dien zwierenden mantel aen zyne verhevene, krachtige gestalte!... Er is bloed op die witte vacht, welke zyne schouders bedekt; maer hy zwaeit nog onvermoeid het breede zwaerd rond, gelyk aen de zeissen des doods!... Een stoet van helden volgt hem! Hy verheft het wapen; hy wyst voorwaerts!... Nu bereikt Siegfried het bovenste der wallen!... Aen zyne eene zyde staet een man, gansch met dierenvellen bedekt, die alles wat hem te gemoet komt met zyne reuzenknods verbryzeld; aen de andere zyde is een stryder, dien men aen zyne gestalte voor een kind nemen zou.... Zy dringen in het kamp!... De brandende toortsen vliegen op de tenten en op het oorlogstuig!... Triomph!... daer steigeren de eerste vlammen opwaerts!... Men ziet dat de stem en het voorbeeld des Opperhoofds zyne brandende ziel in gansch het leger overstort!... Zoo, met den arm dreigend verheven, met de hairen golvend, zoo verschrikkelyk, is Siegfried schoon, als een echte lieveling van Tyr, de God des oorlogs!

Hilda vergat alle lyden, alle smarten om slechts te gevoelen dat zy beminde! - Er zyn van die stonden wanneer alles in het vrouwen hart vernietigt wordt wat niet geestdriftige bewondering, niet liefde is! - Zy zag hem groot, hem aen wien hare ziele verbonden was, en zy moest de armen op hare borst kruizen, om er de hevige kloppingen te kunnen onderdrukken...

Niet verre van den Opper Druied stond ook Elve. Zy had met de oogen Siegfried en haren broeder gevolgd; zy voelde dat zy hen beide wel lief had! De zwakke vreesachtige maegd beefde! Maer zy hadde druppel voor druppel haer bloed kunnen opofferen, om de slagen des vyands van de twee geliefde stryders te mogen afweeren. Toen de helden, die het eerst eene plaets boven op de vestingen innamen, door de priesterin werden aengetoond; toen Elve haren broeder naest de zyde van Siegfried herkende, had zy geweld moeten doen om den schreeuw van angst en zegeprael in hare borst te kunnen bedwongen houden - maer, toen Hilda, zoo schoon en welsprekend, in zulke vurige tael, den lof der overwinnaers uitsprak, waerom dan verborg het visschersmeisje haer aenzicht met de handen, en waerom kwamen er tranen tusschen hare fyne vingeren biggelen? Deed de liefde van Hilda, welke zy besefte met die fyne doordringendheid, der vrouwen eigen, haer pyn? - Het is zoo onpeilbaer diep het hart van zestien jaren!

‘Hilda! wat ziet gy? - had ten derden male de gryze Opper Priester gevraegd.

‘Het kamp brandt.... Ons leger heeft zyne taek volbragt en keert terug... Maer de slagting is yselyk.... Onze krygers zyn te weinig in getal gebleven voor die steeds aenstroomende vyanden.... De vreemdelingen vervolgen hen, wraeknemend, tot buiten de verschan-

singen... Zy banen zich eenen bloedigen weg; - zy weten dat het onmogelyk is langs de rotsen weder op te klimmen; doch zy poogen de plaets te naderen, waer de helling des bergs de eenigste baen tot optogt kan laten... De Romeinen begrypen dit inzicht - en de afstand is groot!.... Ach! langs alle kanten worden onze broeders ingesloten!... Men heeft hen tegen eene rots aen den voet des bergs gedrongen!... Zy moeten vermoeid zyn van te slaen; zy schynen te raedplegen.... Nu nog durven die vreemde lafaerden niet naderen! Zeker van hunne wraek en de kracht der wanhopige Belgen vreezend, willen zy onze mannen van verre met pylen en schichten dooden!.... De kinderen des vaderlands hebben geene werptuigen meer; want zy grypen de schichten der vreemden in de vlugt; zy trekken de pylen uit hunne wonden, - om den dood, om de wraek te kunnen terug zenden!... Goden! hebt gy dan uwe oogen van het vaderland afgewend?

Het tooneel dat zich nu voordeed, moest inderdaed yzingwekkend zyn; want de kinderen klampten zich, op den berg, schreijend aen den schoot hunner moeders vast; de vrouwen waren bleek geworden van wanhoop en zagen met verglaesde oogen naer beneden; meer dan een ouderling had aen zyne zyde trillend het wapen gezocht, dat zyne hand sinds lange jaren niet meer gewoon was te dragen.

‘Ga, Hilda! ga! - sprak de oude Druied, zyne armen over het slagveld uitstrekkende - Breng aen het overige van ons leger, dat op de helling des bergs, achter den verdedigings muer wacht, in name der Goden, het bevel den algemeenen uitval te wagen!... De dapperste onzer zonen zullen zonder hulpe onder de oogen hunner broeders niet worden omgebragt!... Ga, priesterin der Goden! de overwinning zal u volgen!

VIII.

Hilda vloog over den berg. Zy ging haren beminden de redding, het leven brengen!... Siegfried zou haer te midden der dapperen zien, welke hem en zyne krygslieden moesten ontzetten!... Hare borst zwol op van blyde verrukking, terwyl zy voortliep; de blos der moedige hoop kleurde hare wangen; hare schreden waren ligt, als die der hinde, welke in het nachtelyke uer, door de wouden, naer het betrachte geluk heen stuift. Zy wendde het hoofd niet om, zy zag Elve niet, die ook eenige stappen was vooruit getreden, als

om de vrouw te volgen, welke tot Siegfried gezonden werd. Het zwakke visschersmeisje had een oogenblik haerzelven vergeten; - doch nu stond zy weder stil, met de angstige, blauwe oogen de vlugt van Hilda volgende.

Aen den verdedigings muer gekomen, hoorde de priesterin het bevel, dat zy in name der Goden bragt, met luide kreten van toejuiching beantwoord. Brandend van ongeduld hadden de krygslieden, het gevaer hunner landgenooten ziende, eene beslissing van wegens de Opperhoofden afgewacht.

Nu stormen de Belgen over hunne dubbele verschansing. Als een golvende, onweerstaenbare stroom, schuimend voortgezweept, rolt die menigte gewapende menschen den berg af. Hoe snel hunne verhaesting zy, worden de mannen nog vooruit geloopen door eene vliegende jagt van doghonden, wier lederen riemen men in de nabyheid des vyands laet los glippen. Razend van bloeddorst werpen die honden zich op de eerste Romeinen, die den doortogt afsluiten willen. De schok doet de vreemdelingen aerzelen en de verwarring opent hunne scharen.

In de rangen der Belgen ziet men eene vrouw, welke het koperen zweerd, dat zy van eenen der krygers genomen heeft, met den ontblooten, blanken arm verheft. Hare schoonheid, hare stoute begeestering wordt door de vyanden zelf bewonderd. Die vrouw

is Hilda. De pylen, welke rond haer hoofd fluiten, schynen haer niet te kunnen wonden; zy dringt voorwaerts, immer voorwaerts, tusschen die gewapende mannen, gelyk aen eenen gebiedenden geest van verdelging.

Hare oogen wenden zich niet van de plaets af waer Siegfried en zyne gezellen tot nu toe, daer zy tegen elkander gedrongen stonden, met hunne wapens eenen yzeren muer hadden gevormd, dien de vyand wel kleiner en kleiner deed worden, doch niet verbreken kon.

In dit opperste gevaer hadden de Aduatieken den zang des doods van hunnen volkstam aengeheven. Die zoo gekende klanken werden als het laetste vaerwel tot de duizende bloedverwanten gezonden, welke boven de hoofden der stryders van uit de stad den slag bywoonden; terwyl tevens de mannelyke stemmen der stryders dien doodzang als eene uitdaging, tot het laetste oogenblik, den Romeinen in het oor donderden.

Siegfried verhief het hoofd by de gedachte van te sterven, begraven onder de lyken van vyanden, zoo als zyn vader gestorven was. Het zien van den rook en van de vlammen, welke zich boven het romeinsche kamp verhieven, bragt op zyn aenzicht eenen glimlach, die door de nabyheid van eenen dood, waerdoor nut zou voortgebragt zyn, niet meer kon verdreven worden.

Nogtans hy wist dat het leven zyner krygslieden

hem als opperhoofd was toevertrouwd. Toen hy de hulpe, welke hem werd gestuerd, van den berg zag afdalen, deed hy eene laetste, wanhopige pooging, om den omcingelenden kring der romeinsche soldaten te verbreken.

Aen de spits zyner mannen wierp hy zich op nieuw voorwaerts en de worsteling werd op nieuw algemeen. De bylen kloven weder door de rangen der vreemdelingen; men won veld, en de nieuwe hoop, die was opgedaegd, gaf aen de vermoeide armen nieuwe krachten.

Reeds kunnen de oorlogskreten der twee belgische afdeelingen elkander beantwoorden, in de zelfde tael! De stryders komen elkander van weers kanten langs eenen weg van bloed en verwoesting te gemoet; zy naderen! zy naderen elken stond meer en meer!... Reeds heeft een lange schreeuw van vreugde op de hoogtens der stad uit het belegerde volk juichend over de redding weergegalmd!... Nog eenige oogenblikken en de Belgen zullen vereenigd zyn!

Maer er flikkerde een dolk boven het hoofd van Siegfried. Bleek en knarstandend stond Vertiko achter den jongen aenvoerder, het verraderlyke wapen zwaeijende. De nydige glans zyner oogen, het schuim, dat op zyne verblauwde lippen broesde, de krampachtige spanning zyner gelaetstrekken, waren nu zoo schrikkelyk, dat men in dit bloedzuchtige wangedrocht den hatelyken lafaerd zelfs met moeite herkennen kon.

Het zien van bloed, de aenhitsing des gevechts, de schreeuwen der stervenden en der overwinnaers; het gekrasch der wapenen, dit alles had in hem eenen dorst naer moord, eene soort van dronkenschap gebragt, welke hem oogenblikkelyk het gevaer van den stryd had kunnen doen vergeten, om zich aen Siegfried vast te hechtten. Elke beweging des jongelings was door Vertiko met tygers blikken bespied geworden. Meer dan eens had hy, in de verwarring van den stryd, het stael opgeheven; maer telkenmale was hy terug gedeinsd, omdat de oogen van Werner de zyne ontmoetten, of dat de nerviersche stryder Wannes hem in den weg kwam.

Nu hy zag, dat Siegfried aen de Romeinen ging ontsnappen, verdubbelde zyne woede. De booze laegheid, de vergiftigde minnennyd deden hem in verwilderde razerny toespringen. Hy zag niets meer voor zyne oogen dan eenen rooden, bloedigen gloed, en nu wilde hy den slag doordryven, wat het hem ook kosten mogte.

De moordenaer geloofde Siegfried in zyne handen geleverd. Niets scheen den jongen held nog te kunnen redden. Hy had niet slechts den gallischen koopman vergeten; maer zelfs dacht hy, op dit oogenblik, aen de kansen van den stryd niet meer. - Want Werner was gekwetst geworden. - Een der romeinsche soldaten had den jongen visscher eene spies in de borst gewor-

pen, toen reeds de twee belgische afdeelingen naby elkander kwamen.

Het lichaem des jongelinhs ploeide in een; zyn aenzicht werd schielyk bleek, en wanneer zyn hoofd achterover helde, was Siegfried toegesprongen, om hem te ondersteunen.

Nu droeg het jonge opperhoofd zynen vriend in de armen, te midden der bloedige woeling voort. Hy streed niet meer, om den dood af te weeren: zyn blik bleef onafgebroken met angstige smart op het verstervende voorhoofd van den jongeling gevestigd.

Siegfried beminde opregt het visscherskind als eenen broeder, en het bloed versteef hem in de aderen by de vrees Werner in zyne handen te zien sterven!

Boduognat's zoon had den jongen gezel op het slagveld niet uit het oog verloren; de dapperheid van zynen wapenbroeder had hem verheugd en hy had byna den hoogmoed eens vaders gekend, die eenen geliefden zoon bewonderen mag!

Nu was al dit leven, al die hoop, al die liefde, in eens vervlogen; want het lichaem van Werner werd meer en meer magteloos; zyne oogen sloten zich toe, en wanneer Siegfried de werpspies uit de wonde getrokken had, vloeiden er stroomen bloeds, die in de woeling niet konden gestut worden.

Zou Siegfried aen Elve het lyk haers broeders uit den stryd terug brengen? Zou hy het doode lichaem

van den vriend, dien hy met zich had genomen, aen de voeten der geliefde moeten nederleggen! hare verwyten, hare klachten hooren!... Siegfried bleef eenige stonden stil, als om zich onder de slagen der vyanden te laten verpletten.

Dit oogenblik was door Vertiko gekozen. Nog eens wierp de booswicht zyne oogen rond en hy zag Wannes, die by het hernieuwen der worsteling zich door de vervoering had laten medeslypen, en reeds op eenige stappen vooruit, den vreeselyken knods deed rond zwaeijen. Dan, met de jubelende oorlogskreten der vereenigde Belgische stryders, mengde zich een helsche schreeuw van haet en wraek, van zegeprael, door den verrader aengeheven! Hy ging toeslaen - toen eensklaps een zware doghond naer zynen arm opsprong en er met de tanden bleef aenhangen. Het was Held, de doghond van Siegfried, die met de stryders uit de stad was gekomen, en om eene streeling, een woord van herkenning te ontvangen, naer zynen meester, door de mengeling, was komen heen gesneld.

De trouwe doghond had het gevaer, waerin Siegfried zich bevond, kunnen beseffen, met dit wondere vernuft, welk in deze dieren voor den stryd werd ontwikkeld. Vertiko was verloren, indien hy een oogenblik aerzelde. Vrees en pyn deden den dolk uit zyne hand vallen. Doch er schoot hem eene laetste gedachte van verdediging te binnen. Hy boog zich, greep in de

linker hand den dolk van den grond op, en met die koortsige, blinde kracht, welke soms door den zucht naer zelfbehoud aen de lafste zielen gegeven wordt, drong hy het fyne stael in het lichaem van het moedige dier. Het gebit van den hond liet den arm los, en Held tuimelde neder.

Zoodra de Gal zich bevryd zag, deed hy eenige sprongen naer den kant der Romeinen, uit vrees iemand het poogen van zyn schelmstuk zou gezien hebben; dan liet hy zich op den grond tusschen de lyken der gesneuvelden vallen, als of een doodelyke slag hem getroffen had, en bleef roerloos liggen.

Dit alles was zoo snel gebeurd, dat Siegfried niets er van had opgemerkt. Gansch zyne aendacht was op Werner gevestigd. Hy boog zich dieper tot den jongen vriend, terwyl hy stilstond, en zyne lippen gingen het marmerbleeke voorhoofd van den gekwetsten aenraken.

‘Werner? Werner? - vroeg zyne ontroerde stem, om te beproeven of den lyder hem nog verstaen kon.

Het visscherskind opende de oogen, zag Siegfried aen, en op de blauwe lippen kwam nog een stille glimlach.

‘Werner! - vroeg Siegfried bevende - voelt gy u diep getroffen?

De jongeling deed geweld om zyne hand op die van Siegfried te leggen en antwoordde:

‘Siegfried!... zeg, zult gy over my te vreden zyn?

De jonge belgische aenvoerder kon de tranen niet terug houden, welke hen uit de oogen wilden breken.

‘Wy zullen zamen sterven, Werner! wy sterven hier! - had hy gezegd.

‘En Elve? -

Siegfried zweeg.

‘Gy hebt het regt niet te sterven... ik... o, mogte ik nog eens haer zien!

Siegfried gehoorzaemde: - hy spoedde zich voorwaerts, zonder zelfs het klagende geblaf van den doghond te hooren, die moeijelyk en bloedend, over den grond kroop, om de voetstappen des meesters te volgen.

In den tusschentyd hadden de belgische legers van beider kanten de rangen der vreemdelingen doorboord. Hunne scharen hadden zich vermengd. - Broeders! dank! dank broeders! - die woorden liepen in de menigte rond; doch hoe ook de broederlykheid en de vaderlandsliefde de harten trillen deden, konden de stryders zich niet in dankbaerheid en vreugde aen elkanders borst werpen, niet elkander de hand drukken: de Romeinen lieten er hun den tyd niet toe.

Daerenboven aller aendacht werd weldra door eene nieuwe omstandigheid geboeid.

Op een peerd, vlekkeloos wit van huid en met purperen tuig behangen, verscheen er aen het hoofd der vyanden een man, bleek, klein, en schynbaer

zwak van lichaem; maer op wiens voorhoofd en in wiens oogen er eene kracht van bevel lag, die onweerstaenbaer scheen. Om zyne lenden hing het lange purperen kleed der Romeinsche Consulen,(*) en met zulke haest was hy te peerd gestegen, dat den met goud gestikten gordel van dit kleed, om zyn middenlyf nog los hing, iets wat door zyn volk gewoonlyk als een teeken van oneerbaerheid en van verwyfdheid aenzien werd. Toch aen de wondere behendigheid en de kracht, met welke hy het vurige, steigerende peerd plotselings had stil gehouden, kon men oordeelen, dat elke spier van dit tenger lichaem, door gedurige krygsoefeningen de sterkte van stael had verkregen. Hy verscheen met zoo veel kalme fierheid, als ware hy een God, boven het gevaer verheven. Een blik, wyd en omvattend, was hem genoeg, om te onderzoeken en te oordeelen. Zyn geest had de vlugt des adelaers: reeds was het besluit genomen. Slechts één teeken deed hy, de hand verheffende; maer dit teeken had beslist en werd gehoorzaemd. Het was een bevel van terugtogt voor de romeinsche soldaten.

Hy had gezien dat het onmogelyk geworden was

(*) De Consuls bekleedden de hoogste plaets in het romeinsche gemeentebest. Zy waren ten getalle van twee en werden te Roomen, op de openbare plaets, door het volk, voor eenen bepaelden tyd, gekozen. Eens tot die weerdigheid verheven, behield men het regt gansch zyn leven de purperen kleeding te dragen.

den weg aen de vereenigde Belgen, welke reeds den voet der helling van hunnen berg bereikten, nog af te snyden De vreemdeling wist dat alle nuttelooze bloedvergieting noodlottig voor zyn leger was, hetwelk honderde uren van Roomen verwyderd zynde, niet aengevuld kon worden dan met manschappen, welke hy uit de reeds overwonnene volken trok, doch waerop hy zich nooit ten vollen kon betrouwen.

Zoo gebiedend, zoo beraden was de houding van den vreemden veldheer, dat zyne verschyning zelfs op de stryders van het belgische volk eenen diepen indruk had te weeg gebragt. Met eene soort van bygeloovige vrees toonden zy elkander den man met de purpere kleeding aen, en zegden:

‘Cesar! Cesar! dat is Cesar!

Inderdaed het was de overwinnaer der volken. Na het berigt ontvangen te hebben, hetwelk hem door Vertiko gegeven was, had hy gedacht dat de Belgische krygers hem onfeilbaer in de handen moesten geleverd worden. Daerom had hy zich voor het geleiden dier zaek op eenen zyner plaetsvervangers betrouwd. Nogtans toen de brand van zyn kamp hem het gevaer deed kennen, was hy toegesneld, om zelf te oordeelen en zelf te handelen.

Het bevel, door hem gegeven, had het gevecht doen ophouden. De Belgen begonnen den berg te beklimmen en de Romeinen hadden zich achterwaerts getrokken.

Maer er was in dien magtigen vreemdeling eene soort van tooverkracht, die de onversaefdste mannen van het woeste volk deed huiveren, wanneer zy het hoofd naer dit kalme, gebiedende wezen in hunnen optogt nog omwendden. Hy zag hun nogtans na, met eenen blik, waerin nieuwsgierigheid en belangstelling zich uitdrukten; zelfs was er in zyne oogen eene strael van bewondering, by het aenschouwen dier Belgen - welke hy later de dapperste zyner vyanden genoemd heeft.

Hilda begreep dat de zedelyke magt van den overweldiger des vaderlands eenen ontmoedigenden invloed op de ruwe geesten van haer volk hebben kon. Zy zocht eenige oogenblikken Siegfried, om hem door zyn voorbeeld de gemoederen weder te doen opbeuren. Doch zy zag hem niet; hy ook drong voorwaerts, het lichaem van Werner met zich dragende.

De jonge priesterin in plaets van verder te gaen, daelde nu eenige stappen den berg af. - Alleen, achter de laetste Belgen, bleef zy op de helling des bergs stil. Daer stond zy zoo begeesterd, zoo plegtig met de armen ten hemel verheven, met het glinsterende blanke gewaed, dat van weerskanten de oogen der legers op haer gevestigd werden. Dan greep zy eene handvol van het stof der aerde, wierp het naer beneden, en hare stem had door de ruimte geklonken.

‘Goden! dat de booze, dat Cesar gevloekt zy!

De maegd, de priesterin, was tot het laetste oogenblik aen haren pligt getrouw gebleven.

Cesar had het gebaer der vervloeking gezien; er schoot als een bliksemglans door zyne oogen.

'By Venus, van wie ik afstam(*) - die vrouw is schoon!... Ik dank u, Godin der liefde! dat gy myne moeder zyt!

Die uitroep des veldheers verhief zich tusschen de klachten en de pynkreten zyner stervende soldaten. Hy dreef het schoone witte peerd voort, en snel als de wind stoof het naer het kamp weder. De veldheer wilde zien in hoe verre zyne plannen door den brand aen het oorlogstuig konden verhinderd worden; hy spoedde zich alle mogelyke middelen tot herstelling te gaen aenwenden.

Toch, terwyl hy voortvloog, koesterde Cesar - vermengd met zyne oorlogsplannen - een nieuw ontwerp, eene nieuwe drift, die over het leven van Hilda beslissen zou.

(*) Cesar beweerde van de heidensche Godin Venus af te stammen. Het was aen hare bescherming dat hy zyn verbazend geluk toeschreef.

IX.

Cesar had aen zyn leger niet een oogenblik rust gegeven. Uit den stryd terug gekeerd, waren de legioenen onmiddelyk in werking gesteld, om den voortgang des brands in hun kamp te beletten. Vooral was die arbeid druk en levendig op het punt, waer de veldheer in persoon het overzicht had genomen.

Hy stond op eenigen afstand van eenen houten toren, aen welkers voet de vlammen slingerend knaegden, en in welkers balken de verteerende kronkelingen van het vuer reeds diepe groeven van zwarte koolassche

hadden na gelaten. Zoo hoog was dit gebouw, dat de vreemdelingen, na het tot op de helling des bergs te hebben voortgerold, van op de tinne des torens, door het nederlaten van valbruggen, het hoogste van den verschansingsmuer der Belgen moesten bereiken; zoo zwaer en groot was het, als hadden de vyanden voor de toekomende eeuwen een gedenkteeken van hunnen noodlottigen doortogt willen nalaten. Het reuzengewrocht kraekte onder de omknelling des vuers; het scheen in de flikkering der vlammen op zyne grondvesten te wankelen; elk oogenblik dreigde het, door zyne instorting, de honderde menschen te verpletten, welke er langs alle kanten tegen op klouterden, om poogingen tot het uitdooven van den brand aen te wenden.

Van al de Romeinsche werken had die zware toren het meest den Belgen verbaesd. Zy begrepen nog niet, hoe het mogelyk zyn zou hem tot onder hunnen muer te brengen; maer Cesar, de wetten der werktuigenkunde meester zynde, stelde in het behoud van dit gebouw zulk belang, dat hy zich niet verwyderde, zoo lang het gevaer van den val bestaen bleef.

In het beslissende uer van den storm zou die toren dienen om, van zyne hoogte, na willekeur steenen, pylen, allerhande moordtuig of stroomen van krygslieden, tot over den belgischen muer in de stad te werpen.

Cesar's stem en gebaren moedigden de blusschende

soldaten aen, tot dat men eindelyk het vuer meester werd. Onmiddelyk gaf hy bevel de noodige werken te beginnen om de sporen der schade te doen verdwynen.

Terwyl men aen andere kanten van het kamp de brandende tenten nog wegscheurde, om de voortplanting der vlammen te beletten, terwyl men op eenigen afstand, alles nog neerhakte, wat het voortloopende vuer eenige voedingsstof hadde kunnen aenbieden, was men op de plaets, waer Cesar stond, reeds bezig met herstellende timmeringen.

Het yzer der zagen kraschtte in het half verkoolde hout; nieuwe balken werden aengeslepen; de galm der hamerslagen op het yzer verkondigde dat Cesar geboden had - en dat alles hem gehoorzaemde!

Nu droeg zyn peerd hem, tusschen de puinen en de werkende soldaten, het kamp rond. Hier sprak hy een woord; daer gaf hy een teeken; overal verdubbelde onder zyne oogen de vlyt; overal werd hy met de geestdriftigste heilkreten begroet. De toejuichingen, door de romeinsche soldaten op zynen voorbygang aengeheven, volgden hem, tot dat hy eindelyk terug keerde in zyne tent, boven welke men de purperen vlag had laten wapperen, die op het verblyf der romeinsche veldheeren slechts geheschen werd om een gevecht aen te kondigen.

Niet zoo dra was de zyden voorhang der tent achter Cesar neergevallen of zyne houding veranderde. Zor-

geloos, byna verwyfd, wierp hy zich op eene dier prachtige rustbedden, waerop de Romeinen, zelfs gedurende hunne gastmalen, aen tafel, zich uitstrekten.

Daer, in Cesars verblyfplaets, kon men met den eersten oogslag oordeelen, dat de veldheer zich niet gebonden dacht door de wetten, welke de pracht en de streelingen der zinnen, vroeger, uit de legerkampen van het oude Roomen hadden verbannen. De lucht binnen de tent werd gebalsemd door de welriekendste kruiden van het Oogsten, die op kostbare reukvaten, aen beide kanten van den ingang, eenen ligten rook opwaerts zonden. De roozenkleurige weerglans van het doek verspreidde eene zachte, rustige schaduw over de voorwerpen, welke van stilte en wellust deed droomen. Marmeren vrouwenbeelden, meesterstukken uit het roemryke Athenen ontroofd, vertoonden door hunne wulpsche houdingen, in het diepste der tent, al de kenteekens van de zuidersche schoonheid. Wapens, met glinsterende edelgesteenten van verschillende kleuren bezet, lagen op de tafel, welke uit cieterhout was gebeeldhouwd, en met de kundigste elpen en zilveren verciersels was ingelegd. Tusschen het flonkerende stael en het goud dier wapens zag men eenige vellen perkament; - het waren de handschriften, waerin Cesar met eigene hand de geschiedenis zyner oorlogen aenteekende. Die schriften zyn tot ons gekomen; zy hebben Cesar niet slechts als krygsman, maer als schryver en denker, door de eeuwen heen, beroemd doen worden.

De Romein lag in rustende houding achterover; maer op zyn breed en kael voorhoofd was er eene ligte plooi gekomen. Mymerend sloot hy eenige oogenblikken de oogen en in den bleeken, schynbaer kwynenden man, zou geen vreemdeling den held erkend hebben, die onder zynen yzeren wil millioenen en millioenen menschen deed buigen, wat meer is, die zichzelven zoo ver had overwonnen, dat hy, hoe ook de stormen der natuer of der vyanden rond hem gierden, meermalen drie dagen bleef, zonder van zyn peerd af te stappen, wanneer het de uitvoering gold der eerzuchtige plannen, die in zyn brein waren gevormd. Nu verzonk hy allengs in diepe overweging.

'Roomen! - mompelde hy - Roomen! wie uw meester wordt zal de meester der wereld zyn!... In al uwe pracht en grootheid behoort gy, van nu af, aen hem, die het meest uwe schande betalen zal; want uw dorst naer goud, naer feesten, naer wellusten, naer overheersching, wordt onverzaedbaer - en die brandende dorst moet u afteeren, moet u onmagtig in de handen van eenen meester werpen!... Ook zyt gy eene prooi, welke van nu af betwist wordt!... Roomen, gy hebt kinderen, die groot genoeg zyn, en aen wien het den moed niet mangelt, om over hunne moeder te heerschen!... Cesar wil de uitverkorene zyn; daerom zal hy uwe ontzenuwende driften streelen!... En indien Roomen aen Cesar betwist wordt,

heeft hy een leger, dat niet slechts lauweren om het hoofd des veldheers vlecht, maer dat zyne zweerden in de balans zou werpen, wanneer het geluk van Cesar gewogen wierd... Gy beseft niet, Roomen, dat die volken, welke men in uwen naem onderwerpt, die Belgen, die Gallen, die Germanen, zoo krachtig en zoo onverschrokken, in de handen van Cesar eene magt zullen worden, waermede hy alles voor hem moet doen knielen!... Gy maekt andere volken tot slaef en uwe eigene legers verheffen den toekomenden meester onder wien gy bukken zult! Gy smeedt ten koste van uw kloed uwe eigene ketenen! Want Cesar zal keizer van Roomen zyn!... Dat is het doel, waerheen zyn blik is gevestigd!

In die gedachten werd hy gestoord door een kind, dat binnen de tent kwam, en met een stalen kistjen in de hand, aen zyne voeten ging knielen. Die kleine knaep, welke niet meer dan twaelf jaren tellen kon, was zwartkleurig van huid en de wolachtige hairen der moorsche stammen kroezelden op zyn hoofd. Ofschoon slechts een slaef, droeg hy eene ryke kleeding van blauwe zyde, welke in smaekvolle ploeijen hem rond de lenden was gegord en tot aen zyne knien daelde. Onder dit kleed vertoonden zich de levendigste, schoonste lichaemsvormen, welke men in de zuiderste stammen bewonderen kan. De gitzwarte, flikkerende oogen van den kleinen jongen verhieven zich tot den

meester, met eene uitdrukking, waerin vrees, eerbied en te gelyker tyde verkleefdheid uitblonken. Toen hy het stalen kistje opende, en hy snoeren van de blankste peerlen, kroonen van edelgesteenten, stroomen van lichtvolle diamanten, hem zag tegen glansen, opende hy den mond, om al die kostbaerheden toe te lachen, eene dubbele rei van tanden toonende, zoo zilverwit, byna zoo helder, als de reinste dier glinsterendste peerlen.

Het lieve, moorsche kind, hoe gehoorzamend het ook tot zynen meester opzag, verwekte nogtans wrevel door het stooren der overwegingen van den veldheer; want Cesar strekte den voet uit en baldadig stampte hy de kleinooden uit de handen des jongen slaefs. De knaep bleef knielend, zonder zich te durven verroeren; doch, de lach verdween van zyn aenzicht, om door eenen zweem van zachte droefgeestigheid vervangen te worden, die, van nu af, meer dan de blydschap, aen zyne jonge, zwarte gelaetstrekken scheen passen.

Het gerinkel der steenen, de metalen klank der gouden cieraden, welke over den grond rolden, bragten Cesar tot zichzelven.

‘O! ik had vergeten!... Die belgische vrouw is schoon! - riep hy uit, door een teeken den slaef gebiedende de kostbare voorwerpen weder te verzamelen.

Het kind knikte het hoofd: de kleine kon niet spreken;

want de spraek was hem door het uitsnyden der tong ontnomen geworden. De kooplieden, van welke hy door Cesar gekocht was, hadden met de verzekering van een gedurig stilzwygen zyne geldelyke weerde willen verhoogen voor den vertrouwelyken dienst, waer toe men hem bestemd had. De Romeinen - nu nog zoo magtig, later zoo eerloos en zoo schandig onderdrukt - beschouwden de slaven, welke zy uit overwonnene volken trokken, niet meer dan lastdieren, welke men na willekeur gebruiken, mishandelen, dooden mogt, volgens de belangen, of volgens het vermaek des meesters!

Terwyl de ongelukkige kleine slaef gehoorzaemde, hoorde men aen den ingang der tent het wachtwoord herhalen, dat den toegang moest doen verleenen. Eenigen tyd daer na, toen de voorhang was opgeligt, zag men eenen man, die daer stond, met de armen op den rug gebonden, en met de oogen ten gronde geslaen. Een romeinsch officier maekte den veldheer bekend dat die gevangen, welke men ongekwetst op het slagveld had gevonden, beweerde tot Cesar te moeten spreken.

‘Niet gekwetst en gevangen! Een lafaerd! - zegde de Romein; doch hy stemde er in toe dat de geboeide werd binnen geleid.

‘Uw volk is een hardnekkig ras - sprak Cesar zonder zich te geweerdigen het hoofd van de zyden

kussens op te ligten - hoe komt het dat gy, ongewond, in de handen myner krygslieden zyt?

'Ik hoor niet in deze streken t' huis - antwoordde eene indringende, vrouwelyke stem - Myn volk dient het magtige Roomen en is gelukkig door Cesar beschermd te worden. Ik ben een Gal.

'De Gallen even min als de Belgen plagten lafaerden te zyn. Zy hebben zich verdedigd - en het is geene schande onder de magt van Roomen te vallen.... Gy, gy hebt het regt niet te zeggen dat gy aen een volk toehoort; gy zyt slechts een lafaerd!

De gevangen werd bleek en beefde.

'Wat deed iemand als gy in het leger myner vyanden? - vroeg Cesar met verachting.

'Ik heb de eer een uwer gehoorzaemste dienaren te zyn - was het antwoord - Myn naem is Vertiko.

'Vertiko! - er kwam een nydige gryns om de lippen van Cesar, terwyl hy, nu eerst, zynen stalen blik op den gevangen rigtte. Hy deed een teeken opdat de wachten zich verwyderen zouden.

'Ik heb u betaeld om Roomen te dienen - zegde de veldheer toen allen, behalve den kleinen slaet vertrokken waren - Gy hebt eene belofte gedaen en zy is niet volbragt geworden. Myne krygers hebben het teeken gewacht, dat gy hun geven moest. Een gedeelte des kamps is verbrand. Er is bloed in myn leger dat wraek tegen u roept! Geef rekening!

De verrader begreep dat den kouden toorn, die in Cesars borst opkwam, verschrikkelyk kon zyn; hy opende den mond om te antwoorden, en stamelde:

‘Ik kon het niet!... De Belgen hebben my gedwongen hen te volgen... Het was my onmogelyk u den juisten tyd van den uitval te doen kennen.

‘Gy kondet niet! Wie zich ten dienste van Roomen stelt moet kunnen of zyne onmagt boeten!... Myne officieren hebben op u betrouwd. Gy zyt schuld dat zy gefeild hebben. Bereid u tot den dood die eenen dubbelen verrader toekomt. - Vertrek!

Cesar liet zich op zyn rustbed achterover vallen, zoo kalm, zoo onverschillig, als hadde hy geen doodsvonnis uitgesproken.

De veroordeelde ging niet: - hy bleef staen, als versteend.

Na eenigen tyd scheen de Romein die voortdurende tegenwoordigheid des lafaerds eerst op te merken, hy wees den ingang der tent aen, en zegde:

‘Ga!... Ik heb gesproken!

De vrees, die Vertiko beving, deed zyn lichaem stuiptrekkend en zyn aenzicht van doodskleur afschuwelyk worden. De opengespalkte oogen vestigde hy met verstomming van schrik op den veldheer. - Hy voelde als het ware de grond onder hem verdwynen, zonder eenen stap voor, of achterwaerts te durven zetten. Eindelyk viel hy op zyne knien; strekte van verre de armen uit, en smeekte:

‘Vergiffenis! Sterven!... Ach! wat zou de dood van de nederigste zyner slaven aen mynen meester baten!... Sterven!... Ik hoorde immers geheel en gansch aen Roomen, aen Cesar toe - en het is Cesar die my veroordeelt!

De Romein wendde het hoofd niet, om hem aen te zien: doch Vertiko ging snikkend voort:

‘Heb erbarming!... Ik hadde nog zoo veel diensten kunnen bewyzen!... Ik wil myn leven koopen!.... O, ik haet, ik vervloek uwe vyanden.

‘Gy hebt gevraegd my te spreken. Wat hebt gy voor uw leven aen te bieden? -

‘Geld.... Ik heb een weinig goud kunnen verzamelen.

De Romein haelde met minachtig de schouders op.

‘Veel, ik heb veel goud!... Maer ik wil niet sterven!

‘Cesar weet den loon des verraeds te besteden; hy ontvangt hem niet! - antwoordde de veldheer; want hy was van gedachte dat men de verradery gebruikt, maer dat men den verrader als eene slang vertrappen mag.

Vertiko weende van wanhoop, terwyl hy op zyne knien voorwaerts kroop.

‘Ach!... ik weet niet wat ik geven kan!... Gebied!... Wat zal ik doen?... Alles!... Indien ik slechts niet sterven moet!

Waerschynlyk kwamen er gedachten van eenen gansch anderen aerd door het hoofd des Romeins, terwyl Vertiko om vergiffenis bad; want hy vroeg:

‘Kent gy de belgische priesterin, welke dezen morgen op het slagveld is verschenen?

‘Ik ken haer!

‘Welnu, dan kunt gy uw leven verdienen!

Vertiko zag Cesar aen met eenen glim van hoop in de oogen, van die uiterste, pynvolle hoop, welke den drenkeling zich aen een stroohalm boven den afgrond doet vastklampen,

Wat verlangt uwe Grootheid van haer? - vroeg hy, aen niets dan aen zyne eigene redding denkendende: In een hart vuig en laf kan de liefde zelf niets dan een onedel gevoel zyn.

‘Ik wil haer in myn kamp zien!

‘De overwinning zal haer weldra in uwe handen leveren.

‘Het is heden, ten laetsten morgen, dat ik haer zal spreken! - antwoordde Cesar van ongeduld, de wenkbrauwen fronsende.

‘Hoe is dit mogelyk?

‘Gy moet in de stad terug keeren. Myne wachten zullen bevel hebben u niet te zien.

‘Maer indien het volk ginds vermoedens tegen my heeft opgevat?

‘Dat is uwe zaek... Gy zult die vrouw eene bood-

schap van mynent wege brengen... zy moet u volgen!

‘Die vrouw is onder de bescherming van iemand die haer niet zal laten ontvoeren.

‘En wie is hy, die het uitwerken van mynen wil onmogelyk zou maken.

‘Iemand die door haer bemint wordt en die magtig tusschen het belegerde volk is: Siegfried, de laetste overgeblevene zoon van den nervierschen vorst Boduognat.

‘Een zoon van Boduognat! - en Cesar sprong van het rustbed op - Een zoon van Boduognat tusschen dat volk!... en die vrouw bemint hem!... zyt gy daer zeker van?

‘Dezen morgen hebt gy hem aen de spits der benden gezien, welke den uitval durfden wagen. Hy was hun Opperhoofd.

Cesar stapte door drift vervoerd in de tent heen en weder.

‘Ik had de weduwe van Boduognat in myne magt - sprak hy tot zich zelven - Het was slechts eene vrouw, die ik als bewys der bloedige overwinning vertoonen kon; - nu zal een man, een kryger van vorstelyken bloede, een zoon van Boduognat, aen Cesar's zegewagen gespannen zyn, wanneer den luisteryken intrede van Cesar, na zyne overwinningen, binnen Roomen gevierd wordt!... Ik zal het romeinsche volk toonen wat mannen het zyn, die door my werden

verslagen. Indien ik de Romeinen ken, zullen zy myne feesten van zegeprael zoo veel toejuichen, omdat ik hunne nieuwsgierigheid voldoe, door de moeder en den zoon geboeid als levende blyken myner magt ten tooneele te geven, dan omdat ik het gebied der roomsche adelaren heb uitgebreid!...

'Maer indien hy stierve! - en Cesar stond stil - De zoon van Boduognat is van eenen bloede, dat zich niet gevangen geeft!... Myn zegeprael te Roomen zou onvolmaekt blyven!.... Hy zou te Roomen voor den overwinnaer zyns volks niet knielen!... Ik moet hem nogtans ter myner beschikking krygen...

Daer de romeinsche veldheer de vuisten van gramschap toewrong, had de bespieder op het aenzicht des meesters gelezen wat er in zyn hart omging. Na mate de vrees des doods zich verwyderde, begonnen ook de driften en het besef van den toestand in Vertiko te herleven. Hy overwoog wat Cesar hem geboden had en zyn hart kromp in een van nyd, by de gedachte Hilda in de handen des Romeins te moeten overleveren. Weldra was zyn plan gevormd: de booswicht wilde poogingen aenwenden om de aendacht des veldheers van de jonge priesterin af te wenden; hy zegde:

'Indien het my tot taek wierd opgelegd, zou ik Siegfried, de zoon van Boduognat, in deze tent brengen, zoo onmagtig als een lam, dat men ter slagting leidt.

‘Gy?

‘De weduwe van den Nervier, de moeder des jongelings is in uw kamp.

‘Dan?

‘Eene wolvin kan gebruikt worden om den jongen wolf in de klem te trekken.

Zoo boosaerdig slim was de uitdrukking van het gelaet des verraders, dat Cesar met belangstellende opmerking hem begon aen te zien. De Romein wierp den kleinen zwarten slaef eenen dolk toe, gebiedende:

‘Snyd de boeien van dien man los!

Dit gedaen zynde, wendde Cesar zich op nieuw tot Vertiko en zegde:

‘Ik vraeg niet hoe gy uw plan zult uitvoeren.... Herinnert u, dat zoo groot de magt van Cesar is, om te straffen, zoo breed ook kan zyne grootmoedigheid zyn, om te beloonen... Tracht te gelukken... Die kleine slaef zal u het verblyf der slavinnen toonen. En vermits ik u helpen wil, zult gy alvorens te vertrekken van mynentwege met eene boodschap voor de opperhoofden van het belegerde volk belast worden. Gy zyt slim genoeg om te zeggen, dat ik u gedwongen heb die zending aen te nemen. Dat kan u een middel zyn om in de stad weder ontvangen te worden. Wanneer de zoon van Boduognat hier is, komt gy het loon vragen.

‘Gy hebt my eene belgische vrouw naer verkiezing tot slavin beloofd.

‘Die zult gy hebben!...

Cesar gaf aen het moorsche kind de noodige bevelen. De bespieder verhaeste zich de tent te verlaten; hy had reeds den voorhang opgeheven, toen de Romein hem terug riep, en zegde:

‘Gy vergeet dat ik u met eene boodschap voor de belgische priesterin belasten wil! - Hy nam een vel van het perkament, waerop zyne gedenkschriften werden aengeteekend; schreef eenige regelen in de tael der Druieden, welke door hem was aengeleerd; dan overhandigde hy den lafaerd dit blad, en hy wierp hem eenen hoofdband van goud en peerlen, dien hy uit het kistjen der kleinooden nam, voor de voeten, spottende:

‘Aen de priesteres! Aen de schoonste myner vyandinnen!

Wel onuitrukbaer diep moest de koortstige drift, dien door Vertiko liefde genoemd werd, wortels in zyne borst hebben geschoten; want, toen hy zag, dat zyn lage list om Cesars aendacht af te wenden, niet gelukt was, kwam er als eene bloedstrael van gramschap voor zyne oogen. Hy bukte zich om het gouden cieraed op te nemen; doch zyne oogen gloeiden als die eens tygers, en bleven op den dolk gevestigd, dien door het kind gebruikt was om zyne boeijen los te snyden. Nogtans toen Vertiko den scherpen blik van Cesar ontmoette, wanneer hy tot hem durfde opzien, voelde de lafaerd zich op eens weder klein en

onmagtig. Hy boog zich nog dieper; verborg het perkement en den kostbaren diadeem tusschen zyne kleederen - en vertrok, om de moeder van Siegfried te gaen zoeken.

X.

Het was aen een groot en vierkantig gebouw, hetwelk ter haest met planken was opgeslagen, dat Vertiko en de kleine slaef stil bleven. Daer binnen had men een twintigtal vrouwen opgesloten, slavinnen, welke aen den boord der Samber, na den dood hunner bloedverwanten, door de overwinnaers waren ontvoerd geworden. Nu die vrouwen van alle bescherming ontroofd bleven, hadden de Romeinen hen tot het verrigten der gemeenste werken in het vreemde kamp gedwongen. Groote yzeren ketels, welke over blakende vuren hingen,

waschtobben, keukengerief, voorwerpen van allen aerd, getuigden dat de vreemdelingen al het mogelyke nut uit hunne gevangenen wilden trekken. In de houding, in de gebaren, in gansch het wezen dier slavinnen was er nogtans eene grootheid, die aen den eerbied en het ontzag deed denken, waermede zy in vroegere dagen moesten omringd zyn geweest. Allen waren echtgenooten of dochters van belgische opperhoofden. Toen Cesar aen het kleine overblyfsel van den nervierschen stam zyne wetten had opgedrongen, waren die vrouwen door hem als gyzelaers genomen, om zich door hunne gevangenschap van de volkomene onderwerping huns volks te verzekeren, of om zich over den heldenmoed der verwanten op eenige dier slagtoffers te wreken.

Voorzeker had dit verblyf van jammer en lyden hartverscheurende klachten gehoord, brandende tranen zien vloeijen; - nu nogtans klonk er eene maegdenstem, in een lied, zoo zacht, zoo betooverend, dat de vrouwen, een voor een, hunne ketels, hunne bezigheden verlieten, om de jonge zangster te naderen, haer aen te zien en naer dien zang te luisteren.

Zy zingt, de maegd, van een vroeger vaderland! van helden, die gestorven zyn, om hun volk, om hunne eer, om hunnen eigen haerd te verdedigen! Zy zingt van vroegere vryheid, van vroegere feesten, van vroegere liefde, van alles wat haer eens dierbaer

was!.. Zy zingt voort - en voor een oogenblik glimlacht zy weder zalig; want zy heeft eenen naem genoemd, die nu nog haer het hart doet beven! Het is eenen beminden dien zy toelacht, eenen beminden die nogtans zoo als andere duizende krygers in den grooten stryd gevallen is! Dit herdenken doet haer lied voor eenige stonden tot tranen versmelten; doch weldra klimt het weder hel en levendig: - zy roemt de dapperheid der gestorvenen!... Daer klinkt in haer gezang den naem van der slavinnen volkstam!... Zy herhaelt sidderend dat betooverende woord! - Zy vergeet den dwang der gevangenschap; - en al die vrouwen vergeten het vernederende werk, om slechts te luisteren, te luisteren naer dit lied, welk hun van het vervlogene geluk spreekt!...

Zy zong hem nog voort den zang der liefde en der vryheid, toen eensklaps eene ruwe, vermaledydende stem de hare overschreeuwde. Achter de maegd stond een man, met den arm dreigend verheven; er slingerde boven haer hoofd een lederen riem door de lucht - en de nederdalende geessel sneed over hare tengere schouders!

De zang hield op; - zy was schuldig! Het opgelegde werk was door de opwelling harer jonge ziel onderbroken geworden; en het was eene misdaed in de slaverny den naem des vaderlands, der vryheid, te doen hooren!

Het hoofd buigende, bedekte de zwakke vrouw haer aenzicht met de handen, terwyl de slingerende riem op nieuw zich bytend om hare naekte schouders kronkelde. Zy weende - niet om het lyden, neen! maer om de schaemte, die haer onder de baldadige kastyding den maegdenblos op de wangen deed branden.

Toch verhief zich reeds ten derden male den arm des slavenwachters, om nog te slaen - toen op eens eene der aenwezige vrouwen voor uit kwam en dien dreigenden arm terug hield, om den slag van hare jonge gezellin af te weeren.

Verstomd van woedende verwondering bleef de romeinsche krygsknecht, met opgehevene hand, de vrouw aenstaren, welke zich tusschen hem en zyn slagtoffer durfde plaetsen. De hairen dier vrouw waren reeds met grysheid doormengd; maer de gestalte des lichaems, welke zy in gansch hare verhevendheid oprigtte; de verontweerdiging, die op haer voorhoofd gloeide, en de onverschrokkene vastheid van den blik, dien zy op den dwingeland vestigde, maekte haer nog schoon, nog krachtig, als hadde zy haer boven al de magten der aerde, by het zien des onregts en der wreedheid, kunnen verheffen.

Geen der omringende slavinnen was er die niet beefde; alleen de oude vrouw bleef kalm en gestreng. Onder haren verwytenden blik voelde de vreemdeling zyne woede ten toppunt stygen. Hy sprong eenen stap ach-

terwaerts, om met meer kracht te kunnen slaen; - de lederen riem siste weder door de lucht en nu viel hy herhaelde malen neder op de gryze hairen, zoo als hy de schouders der jonge maegd gekwetst had.

De oude, belgische slavin liet het hoofd niet zakken, maer bleef den beul in de oogen zien, even verachtend en trotsch, als ware zy onder die slagen ongevoelig gebleven. - Wat was haer het lyden des lichaems, aen haer, wier harte inwendig onder het wigt der rampen was uit gebloed! aen haer die gansch eenen stoet van zonen naest hunnen vader op het slagveld had zien sterven! aen haer, die de weduwe van Boduognat was!

Nog sloeg de romeinsche lafaerd voort; maer eindelyk toch voelde hy zyne wreedheid tegen over die gryze vrouw onmagtig worden; zyn arm werd vermoeid en haer hoofd bleef even krachtig verheven. Het was hem verboden de slavin, op welke Cesar prys had gesteld, om haer te Roomen gedurende zynen zegeprael te toonen, ter dood te brengen. Met vloeken en onder het uiten der schrikkelykste bedreigingen vertrok de slavendryver, zweerende te zullen weder keeren.

Roode, bloedige strepen waren op het aenzicht en om den hals der oude slavin geteekend. Nogtans slechts toen zy hare oogen over de omringende vrouwen liet rondgaen, was het dat er eene traen over hare wangen kwam vloeijen. Zy weende niet over haer zelven; zy

weende over hare gezellinnen, over de kinderen des vaderlands.

Niet een woord kwam nu de droeve stilte verstooren. De ongelukkige vrouwen eerbiedigden het gevoel, dat na zulke pynvolle vernedering door de weduwe van den nervierschen vorst moest verkropt worden. Zy werkten weder voort, in de stilzwygendheid der wanhoop zonder nog te durven opzien. Het meisje dat door haren zang de eerste oorzaek van de onbeschofte wreedheid des Romeins geweest was, wendde alleen van tyd tot tyd hare betraende oogen nog naer de oude vrouw, welke afgezonderd in eenen hoek van het planken gebouw was gaen zitten. De jonge maegd zag het, hoe dof en somber het hoofd harer stoutmoedige, gryze beschermster nu ten gronde boog; zy hadde zich aen de voeten dier oude vrouw willen gaen nederwerpen, om door zoete woorden en zoenen hare smarte te lenigen. Nogtans zy durfde het niet: misschien was het bespiedende oog van den krygsknecht nog op hen gevestigd, om eene rede voor nieuwe baldadigheden, voor nieuwe folteringen te kunnen vinden. Wel werkten ook hare handen; doch hare ziel voelde zich hoe langer hoe meer tot de eenzame, lydende moeder getrokken - tot dat zy eindelyk de vrees overwon en eenen stap deed om de oude vrouw te naderen.

Iemand was haer voorgekomen. Vertiko had van aen de deur des gebouws gansch dit tooneel bygewoond.

Toen de romeinsche krygsknecht vertrok, was hy binnen gegaen. Sedert een oogenblik had hy zich naest Boduognat's weduwe gaen neder zetten. Daer zegde hy, luid genoeg om door de andere slavinnen gehoord te worden:

‘Vrouwe! ik moet u spreken; doch wat ik u te zeggen heb, zal een geheim tusschen ons twee blyven.

De slavinnen, die het naeste by waren, voelden haer genoodzaekt, hoe vurig ook hunne nieuwsgierigheid was, zich te verwyderen, om het gesprek dat ging plaets grypen, niet te verstooren.

‘Welk belang hebt gy in de rampzalige, die ik ben? - had de oude vrouw gevraegd.

‘Ik ken iemand die veel, oneindig veel belang in uw stelt.

‘Neen, ik ben eene slavin - tevens weduwe en kinderlooze moeder - ik moet in deze wereld vergeten zyn.

‘Al uwe kinderen zyn aen den boord der Samber niet gevallen! - antwoordde Vertiko; zyne stem werd fluisterend.

‘Hoe weet gy dat? Gy waert dan dáér? - en bevend van aendoening had de slavin des arm des Gals vast gegrepen.

‘Ik was niet daer. Nogtans heb ik meer verzekering, dan hadde ik zelf de lyken uwer zonen geteld.

‘Ach!... Wat weet gy? - Spreek! - bad de moeder

en in den toon harer stem kwam eene onbeschryfeiyke vrees, vermengd met eene hoop, die door ongeduld aen de foltering van den angst grensde.

‘Ik ben tot u gezonden door iemand, die niet langer uwe slaverny in het kamp der Romeinen dulden wil, die u verlossen zal!

De oude vrouw schudde wyfelend het hoofd.

Vertiko bragt zyne stem nog op lageren toon, als of hy vreesde door iemand anders gehoord te worden; zich tot aen het oor der vrouw buigende, zegde hy:

‘Ik kom tot u in name van uwen zoon, van Siegfried!

‘Siegfried!... Hy leeft nog!... Hy weet dat de vyanden zyne moeder tot slavin durfden maken!... Dank! Goden dank!

‘Zwyg!... Wees bedaerd!... Ik kan slechts eenige oogenblikken hier blyven, en wy mogen ons niet verraden.

De moeder luisterde niet meer; zy had haer lyden vergeten; zy had de handen biddend zamen gevouwen en hare blik was vochtig van dankbaerheid ten hemel gewend.

‘Toen uw zoon de zending volbragt had, welke hem door de ouderlingen was opgelegd, heeft hy in deze streken de tyding van den noodlottigen slag vernomen. Siegfried bevindt zich thans in de belegerde stad.

‘En myn zoon denkt aen zyne oude moeder nog? Siegfried vergeet de arme slavinne niet?

‘Hy zelf zal u de vryheid brengen; want zyn har heeft de grootheid van Boduognats helden geslacht en de Romeinen hebben reeds geleerd, dat zyn naem als de beteekenis der wraek te vreezen is.

‘Niet meer alleen zyn om te weenen!... Weder eenen zoon hebben! - eenen zoon, dien ik nog zal kunnen beminnen! En gy zegt dat gy Siegfried gesproken hebt! -

‘Ik achtte het tot een geluk my met de boodschap der kinderliefde te belasten. Dezen nacht nog was ik in de belegerde stad. Doch daer ik al de uitwegen ken, is het my gelukt in het romeinsche kamp te dringen, zonder ergwaen op te wekken, vermits ik hier een vreemde koopman ben!

‘O! daer voor zult gy gezegend zyn, dat gy eene ongelukkige moeder hebt troost gebragt!

‘Ik eerbiedig Siegfried - en hy heeft my eene schitterende belooning beloofd, indien ik tot u spreken kon. Hy verlangt slechts een bewys te hebben, dat gy hem volgen wilt, dat gy hem verwacht; - en dezen avond nog zult gy hem zien!

De moeder bragt hare handen op het hart; zy zocht iets dat daer verborgen was. Het was eene kleine, gouden ketting, welke haer op den dag harer echtverbindtenis door Boduognat, als huwelyksgift, gegeven

was, en welke zy tot nu toe aen de roofzucht der Romeinen had weten te onttrekken. Het heilige gedenkteeken der liefde werd nog eenmael op hare lippen gedrukt; dan reikte zy het den verrader toe. Zoodra Vertiko de langvormige, kronkelige schakels van het halscieraed der belgische vrouw zag, stak hy de hand grypend uit; reeds raekte hy het goud aen; er flikkerde een duivelsche zegeprael op zyn voorhoofd - toen de oude vrouw de ketting terug trok.

‘Neen, ik mag myn kind niet zien! - zuchtte zy - Hoe zou Siegfried zonden gevaer hier in het midden zyner vyanden komen?

‘Dat u dit niet verontruste. Het zal duister zyn; ik kan hem den weg toonen; wy zullen niet gezien worden.

‘Indien hy gevangen werd?

‘Mag hy dan niets wagen, om zyne moeder aen de vyanden te ontvoeren?

Het voorhoofd der oude vrouw boog zich onder diepe overweging ten gronde. Misschien zag zy in verbeelding den zoon, nu haren eenigen! geknield aen hare voeten; misschien hoorde zy den klank der mannelyke stem van haer kind nog eenmael haer moeder noemen.... De vernederde slavin voelde voor eenige oogenblikken misschien haer weder trotsch en gelukkig. En zy bleef onbewegelyk als hadde zy gevreesd te vroeg den droom der moederliefde te doen verdwynen...

‘Geef! - zegde Vertiko, terwyl hy poogde het halssnoer uit hare handen te nemen - Geef hier! Siegfried moet u dikwyls die ketting hebben zien dragen. Hy zal haer kennen. Geef! Dezen nacht nog zal hy met u zyn!

‘Ik mag niet! - en hare oogen bleven onafgebroken op de vroegere gift van haren echtgenoot gevestigd - Ik mag myn kind ten mynen voordeele aen het gevaer niet blootstellen.... O, ik zou nogtans myn Siegfried ééns willen zien! één oogenblik vry zyn, vry met hem! - Goden! - zy kon niet verder spreken, de arme moeder: haer kloppend hart scheen onder de verschillende aendoeningen te moeten bezwyken.

‘Siegfried heeft kracht en behendigheid genoeg om zich uit het gevaer te trekken. Daerenboven, voor hem ook kan er geen geluk zyn, zoo lang zyne moeder in de slaverny is.

‘Neen, neen! - riep de oude vrouw uit, regt staende, grootsch van zielemagt, en Vertiko van haer afstootende - Neen! de moeder der zonen van Boduognat mag niet zwak zyn!... Indien gy Siegfried nog zien kunt, zeg hem dat ik hem lief heb, lief zoo als eene moeder den laetsten harer zonen kan lief hebben; maer dat ik slechts van verre hem mynen zegen en myn vaerwel wil toezenden!... Zeg hem dat, ter redding van de weinige dagen, welke my overblyven, ik aen het vaderland geenen stryder onttrekken zal!...

Zeg aen myn kind dat hy stryde, tot den laetsten adem stryde, dat het geslacht van Boduognat niet eene uer hebben mag om aen zyne eigene smarten te denken, dat het geheel aen de vryheid is opgeofferd; zeg aen Siegfried dat zyne moeder hem verbied het leven, welk hy van haer ontvangen heeft, anders dan ten dienste van België te wagen! Zeg hem dat de gryze vrouw zoo gesproken heeft! dat zoo lang er een wapen in de handen van eenen harer zonen door de vyanden moet gevreesd worden, zy wachten kan, zy in de slaverny met fierheid zou sterven!... Indien hy waerlyk man is, moet Siegfried meer aen het vaderland dan aen zyne moeder toehooren!...

Vertiko grynsde van gramschap, by het hooren dier magtige, opwellende tael. Toch hy moest huichelen. Met zoet fleemende woorden trachtte hy de oude vrouw van besluit te doen veranderen. Zy bleef standvastig. De verrader trachtte door de listigste aenmerkingen hare moederlyke liefde tot zyne plannen te doen dienen; zy luisterde niet meer. - Dan, op eens, toen de oude vrouw er zich het minst aen verwachtte wierp hy zich met razerny op haer; greep de hand in welke zy den schat hield; worstelde gedurende eenige oogenblikken; verplette haer de vuist, en eindelyk, ontrukte hy een deel der ketting, welke in hare hand brak.

Te vergeefs had de moeder den trillenden angstkreet geslaekt; te vergeefs besefte zy de snoodheid van van dit geweld; te vergeefs had zy hare handen op de borst geklemd, waer eens het dierbare voorwerp verborgen lag!...

Vertiko was reeds buiten het gebouw gesprongen. In de ooren der vrouwen klonk nog den schater van zynen lach, die huiveren deed. Hy liep voort, en in boozen zegeprael zegde hy, knarstandend:

'Cesar heeft de moeder; hy zal de zoon hebben!... Hy kan my nu de belooning niet weigeren!... Cesar zal de vrouw, welke ik tot slavin neem, niet meer willen... De liefde van zynen bespieder moet haer te verachtelyk in zyne oogen maken! Ha! Vertiko zal gelukt hebben!

Hy liep heigend en zonder rusten tot aen de tent, waer de veldheer met ongeduld zyne wederkomst verbeidde.

Vertiko verhaeste zich de eerste overwinning, welke hy op de arme slavin behaeld had, te boodschappen en terzelfder tyd de inlichtingen te gaen ontvangen nopens de wyze, waerop hy in de belegerde stad zou terug keeren en nopens de voorstellen, welke hy van wegens de Romeinen aen de belgische opperhoofden zou bekend maken. Cesar bragt meer dan eene uer met den gallischen koopman in zyne tent over. De zending, waermede Vertiko belast werd, moest dus in de

oogen van den meester der volken, wel veel belang bebben! Toen de vreemde koopman vertrokken was om de gesmeedde plannen van verraed te gaen uitvoeren, bleef de Romein nog lang alleen en meimerend. - Misschien droomde hy aen de overwinning der wereld; - misschien was het ook slechts aen eene vrouw, aen Hilda, dat hy dacht!

EINDE VAN HET EERSTE DEEL.